

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro základní vzdělávání

**Správně vzdělávat znamená učit žáky, jak
mají myslet, a ne, co si mají myslet.**

J. Krumpholec

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA ZVOLE,
příspěvková organizace
J. ŠTULÍKA 39, 252 45 ZVOLE**

Obsah

1	IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE	5
2	CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	6
2.1	Prostorové, materiální a hygienické podmínky školy	6
2.2	Personální zajištění	7
2.3	Spolupráce školy se zákonnými zástupci, veřejností, partnery a jinými institucemi ..	7
2.4	Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce	8
3	CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU.....	9
3.1	Zaměření školy	9
3.2	Výchovně vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	10
3.2.1	Kompetence k učení	10
3.2.2	Kompetence k řešení problémů.....	11
3.2.3	Kompetence komunikativní	11
3.2.4	Kompetence sociální a personální.....	12
3.2.5	Kompetence občanské.....	12
3.2.6	Kompetence pracovní.....	13
3.3	Zabezpečení výuky žáků s priznanými podpůrnými opatřeními.....	13
3.3.1	Vzdělávání žáků mimořádně nadaných.....	13
3.3.2	Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	14
3.4	Začlenění průřezových témat.....	17
3.4.1	Cíle v oblasti průřezových témat.....	25
3.4.2	Strategie – zajištění dosažení cílů	27
3.4.3	Hodnocení průřezových témat.....	30
4	UČEBNÍ PLÁN.....	32
4.1	Poznámky k zařazení vzdělávacích oblastí do učebního plánu (určuje RVP ZP).....	33
5	VZDĚLÁVACÍ OBLASTI	35
5.1	MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	35

5.1.1	Matematika.....	35
5.2	JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	46
5.2.1	Český jazyk a literatura	46
5.2.2	Anglický jazyk	61
5.3	INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE - INFORMATIKA	70
5.3.1	Informatika	70
5.4	ČLOVĚK A JEHO SVĚT	74
5.4.1	Prvouka.....	74
5.4.2	Přírodověda	79
5.4.3	Vlastivěda.....	86
5.5	ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	93
5.5.1	Pracovní činnosti	93
5.6	UMĚNÍ A KULTURA	101
5.6.1	Výtvarná výchova	101
5.6.2	Hudební výchova.....	110
5.7	ČLOVĚK A ZDRAVÍ.....	126
5.7.1	Tělesná výchova	126
5.8	PRŮŘEZOVÉ TÉMA: OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA	142
5.8.1	Osobnostní a sociální výchova (OSV)	142
6	Hodnocení žáků a autoevaluace školy	146
6.1	Hodnocení žáků	146
6.1.1	Základní pravidla pro hodnocení a klasifikaci žáků.....	146
6.1.2	Kritéria pro hodnocení žáka	147
6.2	Autoevaluace školy a její evaluační činnost.....	153
6.2.1	Oblasti autoevaluace	153
6.2.2	Časové rozvržení evaluačních činností – plán autoevaluace	155
7	Příloha	157

7.1	Školní preventivní strategie	157
7.2	Školní vzdělávací program pro školní družinu.....	157

1 IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název vzdělávacího programu:

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
Vytvořen dle RVP ZV platného od 1. 9. 2016

Motivační název:

**SPRÁVNĚ VZDĚLÁVAT ZNAMENÁ UČIT ŽÁKY,
JAK MAJÍ MYSLET A NE, CO SI MAJÍ MYSLET.**

Údaje o škole:

Název školy: Základní škola Zvole, příspěvková organizace

Adresa školy: J. Štulíka 39, 252 45 Zvole

Jméno ředitele: Mgr. Lucie Strejcová

Kontakty: 257 760 304, 731 475 040, zszvole@seznam.cz,

IČO: 71007903

IZO: 000241890

RED-IZO: 600053369

Zřizovatel:

Název: Obec Zvole

Adresa: Hlavní 33, Zvole, 252 45

Kontakty: 257 760 337, posta@zvole.info.cz

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2020

Podpis:

Razítko školy:

2 CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Zvole je příspěvková organizace zřizovaná Obcí Zvole. Funguje jako plně organizovaná škola pouze s 1. stupněm. Má celkem tři součásti.

- Základní škola s kapacitou 160 žáků
- Školní družina s kapacitou 90 účastníků
- Školní výdejna s kapacitou 185 strážníků

Škola zajišťuje vzdělání dětem z obce Zvole a z několika přilehlých obcí od 1. až do 5. ročníku.

Naše lokalita je specifická skladbou obyvatel. Školu navštěvují děti starousedlíků a zároveň se sem stěhují rodiny zvyklé na velké pražské školy. Naší snahou je přesvědčit všechny zákonné zástupce, že poskytujeme nejen vzdělání na přinejmenším stejné úrovni, jakou mají školy pražské, ale také nabízíme to, co velké školy nabídnout nemohou. Tím je rodinné prostředí, kde se všichni znají, kde spolu neustále komunikují a kde se děti na své pedagogy mohou vždy s důvěrou obrátit.

Ve výchovně vzdělávacím procesu upřednostňujeme učení formou hry. Vzhledem k tomu, že již delší dobu pracujeme dle principů činnostního učení a ztotožňujeme se s výchovnými i vzdělávacími cíli programu Tvořivá škola, rozhodli jsme se opřít o něj svůj ŠVP a dále pokračovat a rozvíjet jeho principy.

2.1 Prostorové, materiální a hygienické podmínky školy

Naše škola poskytuje vzdělání žákům v 1. – 5. ročníku, a to v jednotřídkách.

Hlavní budova je situována v centru obce na oploceném pozemku, má 6 kmenových učeben, jednu počítačovou učebnu, gymnastický sál, 2 kabinety, sborovnu, ředitelnu a školní jídelnu-výdejnu.

Obědy jsou dováženy z vývařovny. Při škole funguje školní družina, která má kapacitu 90 účastníků a má vlastní budovu na pěkném oploceném pozemku.

Pozemek v okolí hlavní budovy je využíván k výuce pracovních činností a při relaxačních činnostech žáků. Pro výuku Tv a při odpolední činnosti družiny využíváme malé tělocvičny a také hřiště místního Sokola Zvole, na němž je k dispozici plácek na fotbal, hřiště na beach volejbal a hřiště na vybíjenou. Velkým kladem je rozsáhlý oplocený pozemek okolo ŠD, na kterém si děti mohou bezpečně hrát. Disponujeme šesti kmenovými učebnami s moderním vybavením odpovídajícím současným trendům včetně interaktivních tabulí v každé třídě, počítačovou učebnu, kterou zároveň využíváme jako jazykovou učebnu, a gymnastickým sálem. Ačkolí nemáme školní knihovnu v pravém slova smyslu (pouze knihovnu pro potřeby výuky literatury a čtení), přesto zájemcům o četbu knihy půjčujeme. Vybavenost pomůckami je každým rokem lepší, stále je obnovujeme a modernizujeme.

Jako cizí jazyk vyučujeme anglický jazyk od prvního ročníku. Škola vlastní počítačovou učebnu s patnácti počítači připojenými na internet i základní výukový materiál. V budoucnu

chceme dále rozšiřovat učební materiál a také se pokusíme zpřístupnit žákům učebnu i mimo vyučování, v jejich volném čase. Škola disponuje gymnastickým sálem, který je využíván i pro mimoškolní aktivity dětí, využívá hřiště místního Sokola a okolní přírodní podmínky (rybník, lesy).

Škola má sociální zařízení splňující hygienické požadavky včetně toalet pro vozíčkáře. Pro dodržování pitného režimu slouží várnice se šťávou, budovy jsou samozřejmě napojeny na řad s pitnou vodou.

Snažíme se ve spolupráci s dalšími organizacemi v obci nabídnout dětem co nejpestřejší využití volného času. Ve škole v současnosti pracuje řada kroužků (viz roční plán školy). Do budoucna bychom chtěli tuto bohatou nabídku udržet.

Od školního roku 2007/2008 je vyučován předmět pro všestranný rozvoj osobnosti žáků – Osobnostní a sociální výchova.

Naší snahou je více otevřít školu rodičům a veřejnosti, což se děje prostřednictvím mnoha mimoškolních akcí, které pořádáme. Každý rok umožňujeme našim žákům pětidenní ozdravný pobyt v přírodě.

2.2 Personální zajištění

Pedagogický sbor je stabilizovaný. Téměř všichni učitelé jsou kvalifikovaní.

Všichni učitelé rozvíjejí své vzdělání v rozličných kurzech a seminářích.

Pedagogický sbor je komunikativní, schopný dobré spolupráce a otevřený novým poznatkům a metodám.

2.3 Spolupráce školy se zákonnými zástupci, veřejností, partnery a jinými institucemi

V soudobé škole je nezbytné zabývat se názory a přáními rodičovské veřejnosti a hledat „společnou řeč“ při výchově a vzdělávání dětí. Tato vzájemná komunikace mezi školou a rodinou probíhá na naší škole ve dvou úrovních. Jednak je to formální setkávání učitelů a rodičů na třídních schůzkách, které jsou pořádány 4 krát ročně, a dále setkávání v době konzultací, které nejsou stanoveny v pravidelných časech, ale zcela závisí na potřebách rodičů, či učitelů a na jejich vzájemné dohodě, a to minimálně jednou za rok. Do třídních schůzek zapojujeme i žáky a dáváme tak větší prostor k jejich sebehodnocení. Rodiče jsou informováni o činnosti školy i prostřednictvím školního systému Edookit, internetových stránek, nástěnek, plakátů a v poslední řadě i prostřednictvím notýsků.

Další možností zapojování a komunikace s rodiči jsou akce neformální, které škola pořádá pro rodiče a veřejnost. Jsou to zájezdy pro rodiče a děti na naše přední divadelní scény, sobotní výlety pro rodiny, společně připravované akce pro děti (Den dětí), výstavy a kulturní vystoupení pořádaná školou pro rodiče (výstavy žákovských prací, koncert v kostele, program ke Dni matek, vystoupení dětí na akcích OÚ), obnova a udržování lidových zvyků (Masopust, Morena, čerti, Tři králové...), ekologické akce (sběr papíru, sázení stromků) atd.

Pokud někdo z rodičů projeví zájem o návštěvu v hodinách, vyjdeme mu vstříc.

Škola spolupracuje s OÚ Zvole, který je naším zřizovatelem. Dobrou spolupráci máme i s dalšími organizacemi v obci:

- Sdružení hasičů - pomoc při přípravě akcí /MDD/
- Sokol - možnost využívat část hřiště
- SK Zvole - škola poskytuje zázemí, pomoc při informování o akcích, při náboru dětí apod.

2.4 Dlouhodobé projekty a mezinárodní spolupráce

Škola je zapojena do realizace dlouhodobého projektu Ovoce do škol.

Každým rokem sponzoruje zvíře ze ZOO Praha z peněz utržených za sběr papíru.

Pedagogové vzájemně spolupracují na přípravě a realizaci školních projektů. Na škole jsou pořádány projektové dny, kulturně vzdělávací akce, sportovně zaměřené pobyty, kulturně historické exkurze, projekty s ekologickou tematikou. Třídní kolektivy vyjíždějí pravidelně na exkurze, školy v přírodě, zimní pobyt, žáci pomáhají spolupořádat aktivity zaměřené na tvorbu a stmelení kolektivu.

Škola je partnerem obce při pořádání obecních akcí a setkání. Žáci se spolupodílí na organizaci akcí, zajišťují zejména kulturní vystoupení.

Mezinárodní spolupráce je pro naše malé žáky ještě neuskutečnitelná.

3 CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1 Zaměření školy

Naše škola má některá specifika a klade důraz na některé oblasti výchovy a vzdělávání, které ji odlišují od ostatních škol a tím dochází k její profilaci. Náš ŠVP vychází z obecných vzdělávacích cílů, klíčových kompetencí RVP ZV a ze zásad a principů činnostního učení v pojetí Tvořivé školy, která navazuje na odkaz J. A. Komenského a reformní pedagogiky české činné školy.

Co chceme a kam směřujeme:

- Chceme učit žáky základním poznatkům o životě kolem sebe.

„Učitel nechť neučí, kolik sám může, nýbrž kolik žák může pochopit. Žák není nádobou, kterou je třeba naplnit, ale pochodní, kterou je třeba zažehnout.“

- Snažíme se o propojenost, smysluplnost a použitelnost poznatků pro život.

„Nechť je mezi vším, čemu má být vyučováno, trvalá souvislost. Všem nechť se učíme pro použití.“

- Žáky k učení vhodně motivujeme, činíme učení více zajímavým a přiměřeným věku žáka.

„Kdo nedbá, aby byl vyučován, toho budeš marně vyučovat, dokud u něj neprobudíš vřelý zájem o učení.“

- Snažíme se o dosažení nejlepších a trvalých výsledků u svých žáků, a to na základě porozumění určitému jevu díky zapojení co nejvíce smyslů, provádění činností, pozorování, hovoření o nich a vyslovování závěrů.

„Nic není pochopeno rozumem, co nebylo dříve vnímáno smyslem. Všechno je dáno dovědět se smyslům, rozumem, oznamováním.“

- Dáváme svým žákům individuální prostor pro učení, u všech žáků nelze dosáhnout stejných výsledků za stejnou dobu.

„Hybnou pákou vzdělávání je přizpůsobovat učivo žákovu nadání. U každého je třeba prodlet, pokud je třeba.“

- Zavádíme do výuky efektivní metody (skupinové a projektové vyučování), vedeme své žáky k vzájemné pomoci, sounáležitosti a vzájemnému respektu.
- Využíváme nové mechanismy k hodnocení výsledků vzdělávání postavených na průběžném hodnocení činností žáků, ověřujeme schopnosti žáků řešit problémy komplexně a na celkovém posunu žáka nejen v kvalitě vědomostí a rozvoji dovedností, ale zejména v rozvoji osobnosti žáka.
- žáky pozitivně hodnotíme a vyvarujeme se jejich přetěžování.

„Správně vzdělávat znamená učit žáky, jak mají myslet a ne co si mají myslet.“

Činnostní zaměření naší školy vede žáky ke spolupráci, podnikavosti a vynalézavosti. Učíme je, že trvalých vědomostí lze nabývat hlavně na základě vlastní činnosti. Nepředkládáme žákům zpravidla hotové výsledky a poznatky k osvojení, ale vedeme je k tomu, aby vše nové pokud to lze, získávali na základě činností, pozorování, pokusů – na základě objevování. Nezaměstnáváme jednostranně rozum a paměť žáků, ale působíme na jejich city a vůli. Seznamujeme žáky s pracovními metodami a postupy tak, aby je uměli uplatnit i v životě a mohli se sami dál vzdělávat.

Naši žáci si při probírání nové látky vytvoří pomocí činností představu o jevech, kterým chceme učit, a naučí se tyto jevy vnímat. Průběžně žáci o pozorovaných jevech hovoří, a tím se u nich postupně vytváří jejich věku přiměřený odborný slovník. Až po dokonalém zvládnutí prvních dvou kroků všemi žáky přichází na řadu automatizace – procvičení učiva činnostními i klasickými formami.

Své žáky nehodnotíme dle unifikovaného modelu. Každý má nárok na individuální tempo, možnost chybování a znovuobjevování, hodnocení podle individuálního pokroku v učení. Každý má prostor na individuální projev a názor, prostor pro vzájemnou komunikaci a spolupráci.

Pro své žáky vytváříme prostředí jistoty, bezpečí, sebedůvěry a sounáležitosti. V průběhu vyučování dbáme na pozitivní ladění hodnotících soudů. Uvědomujeme si, že všechny neúspěchy žáků, obzvláště počáteční, nepříznivě dopadají na vztah žáků ke škole i k dalšímu vzdělávání.

3.2 Výchovně vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

3.2.1 Kompetence k učení

- předkládáme žákům k učivu, pokud je to možné, vždy konkrétní názor, aby žáci učivo upevnili s využitím co nejvíce smyslů, zejména zraku, hmatu a sluchu
- necháváme žáky individuálně s názornými pomůckami manipulovat, pozorovat, třídít a rozlišovat
- dbáme, aby každý nový činnostní postup měl určitý didaktický cíl, aby přivedl žáky k úvahám o problému, k vyjádření svých závěrů, k znovuobjevování poznatků
- klademe důraz na porozumění učivu a návaznost mezi jednotlivými poznatky
- podporujeme čtení s porozuměním a vyjadřování žáků k přečtenému textu spolu se stručným vyprávěním obsahu čteného
- dáváme příležitost k využívání žákovských zkušeností ve výuce
- podporujeme tvořivou činnost žáků
- klademe na žáky v učivu přiměřené nároky, vedeme je k dobrému zvládnutí základního učiva a dáváme jim k tomu takový časový prostor, který zohledňuje individuální schopnosti jednotlivých žáků

- pomáháme podpořit sebedůvěru žáků ve vlastní schopnosti a upozorňujeme je na konkrétní využití vědomostí a dovedností v praktickém životě
- vedeme žáky k sebehodnocení a pochopení, proč se danému učivu učí
- vytváříme návyky k pozdějšímu samostatnému učení
- domácí úkoly směřujeme k procvičování učiva, které žáci ve škole zvládli
- vedeme individuálně žáky k získávání poznatků i z jiných zdrojů, než jsou školní materiály

3.2.2 Kompetence k řešení problémů

Činnostní učení je založeno na předkládání problémů a úkolů ke konkrétnímu řešení každým žákem, dbáme na to, aby se žáci v úkolu orientovali, přitom:

- postupujeme od jednoduchých problémů ke složitějším
- vedeme žáky k tomu, aby problém analyzovali a vyhodnotili na základě svých dosavadních zkušeností, dovedností a vědomostí
- podporujeme v žácích iniciativu k nacházení daných postupů i řešení problémů, objevené poznatky žáci aplikují v obdobných situacích, které sami mohou vymýšlet
- předkládáme žákům též neobvykle zadané úkoly, např. pomocí schémat nebo obrázků, později i grafů
- podporujeme účast žáků, podle jejich schopností, v různých soutěžích, zvláště v tvořivých, tj. takových, kde je třeba uvažovat a hledat nové způsoby řešení úloh nebo zpracovávání údajů
- vedeme žáky k tomu, aby se nedali odradit případným nezdarem, docházeli ve své činnosti k závěrům, pokoušeli se najít vhodné řešení
- dáváme žákům prostor k obhájení jejich závěrů, řešení i rozhodnutí
- umožňujeme žákům vyhledávání nových informací, jejich třídění i propojování s učivem
- vedeme žáky k jednoduchým zaznamenáváním svých pozorování a objevů

3.2.3 Kompetence komunikativní

K rozvíjení této kompetence poskytuje činnostní učení ve všech vyučovacích předmětech v 1. a 2. období mnoho vhodných příležitostí, jelikož s každou činností je spojena komunikace mezi žáky navzájem i mezi žáky a učitelem. K utváření této kompetence:

- dáváme žákům prostor při každé jejich činnosti hovořit o pozorovaném jevu nebo o vlastním způsobu řešení daného úkolu

- přijímáme často neodborně vyjádřené žákovské názory, upřesňujeme je, chválíme je za správné závěry i za způsob jejich dosažení
- umožňujeme žákům hovořit o poznaných souvislostech a zkušenostech z jejich života, dáváme jim prostor k vyjádření vlastního názoru
- učíme žáky naslouchat názorům spolužáků, využívat možností o názorech diskutovat, respektovat se navzájem
- zařazujeme do českého jazyka jednoduchá mluvní cvičení na zvolené téma, např. o pozorování v přírodě, o zajímavých poznatcích z četby nebo ze sledování naučných pořadů či jiné téma, se kterým žáci mají zkušenosti či se s ním blíže seznámí
- necháváme žáky vymýšlet různé slovní úlohy a otázky v matematice, které dávají ostatním spolužákům
- při složitější početní úloze s nimi hovoříme o postupu, přenecháváme jim prostor poradit druhým s řešením či ptát se navzájem na problémy v učivu
- podporujeme ve výtvarné a hudební výchově žákovy pokusy o vyjádření dojmu z uměleckého díla

3.2.4 Kompetence sociální a personální

Individuální činnosti zařazované do výuky jsou střídány s činnostmi žáků ve dvojicích, což vyžaduje spolupráci, vzájemnou domluvu a respektování se navzájem. Proto dbáme na to, aby:

- se žáci podíleli na stanovení pravidel pro práci v různě velkých skupinách a aby tato pravidla respektovali
- se učili vzájemné toleranci a zodpovědnosti za plnění dílčích částí společného úkolu
- v případě potřeby dokázali požádat o pomoc a sami byli ochotni pomoc podle svých možností poskytnout
- vzájemná komunikace byla vedena v příjemné atmosféře. Tomu mimo jiné napomáhá i vhodné oslovování žáků mezi sebou

3.2.5 Kompetence občanské

Činnostní učení prolíná výukou všech předmětů, žáci cítí sounáležitost s třídním kolektivem, neboť vzájemně komunikují, dotazují se navzájem, diskutují o řešení problémů, vyprávějí si různé zkušenosti aj. Tento ráz výuky vede žáky:

- k vzájemnému slušnému chování bez hrubosti a násilí
- ke snaze se mezi sebou pomáhat, uznávat se a oceňovat nápady druhých
- ke snaze o co nejlepší plnění svých povinností i uvědomování si svých práv

Žáci pak také snáze respektují témata vztahující se k péči o zdraví a k jeho ochraně

3.2.6 Kompetence pracovní

Tato kompetence se při činnostním charakteru výuky rozvíjí ve všech vyučovacích předmětech spolu s pracovními činnostmi, které podporují tuto výuku. Zaměřujeme se na:

- dosažení zručnosti žáků při práci s různými materiály, provádění činností a pokusů – udržování pořádku na pracovním místě, systém ukládání pomůcek a nářadí
- samostatnou přípravu jednoduchých pomůcek pro výuku žáků
- dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při pracovních činnostech
- poznávání různých oborů lidské činnosti, jejich výsledků a významu pro ostatní lidi

3.3 Zabezpečení výuky žáků s priznanými podpůrnými opatřeními

3.3.1 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností.

Výchova a vzdělávání nadaných žáků vyžaduje náročnější přípravu na vyučování v jednotlivých vyučovacích předmětech. Tito žáci mají své specifické vzdělávací potřeby, na které je nutno reagovat. Výuka žáků probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet. Zvyšujeme u nich motivaci k rozšíření základního učiva do hloubky především v předmětech, které reprezentují nadání dítěte. Usměrnujeme je i v osobnostní výchově, vedeme je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci a ochotě pomáhat slabším.

Škola využije pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory, podle Přílohy č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného § 28, vyhl. č. 27/2016 Sb. Práce na sestavení IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce, součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období, než je šk. r. a může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. Výchovný poradce zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka. Po podpisu a získání písemného informovaného souhlasu předá informace o

zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP vedení školy, které je zaznamenána do školní matriky.

V rámci vyučování matematiky projevují tito žáci kvalitní koncentraci, dobrou paměť a zálibu v řešení problémových úloh. Svými znalostmi a schopnostmi přesahují stanovené požadavky. Umožňujeme jim proto pracovat na počítači (vzdělávací programy), individuálně pracovat s naučnou literaturou (hlavolamy, záhady, problémové úlohy) i navštívit vyučovací hodiny ve vyšších ročnících.

V dalších naučných předmětech jsou jim zadávány náročnější samostatné úkoly (referáty, zajímavosti ...), jsou pověřováni vedením a řízením skupin a pomocí žákům méně zručným. Těmto žákům dáváme prostor pro hlubší zkoumání.

Na žáky s hudebním nadáním klademe vyšší nároky odpovídající jejich dovednostem a schopnostem. Vhodným způsobem je zapojujeme do činností v hodině – doprovod na hudební nástroj, předzpívávání písně...

Žákům výtvarně nadaným jsou zadávány náročnější práce (volba různých technik). Jsou také podporováni v mimoškolních aktivitách, navštěvují výtvarné obory při škole i při základních uměleckých školách.

Žáci nadaní spíše technicky, manuálně zruční, jsou při výuce pověřováni náročnějšími částmi při plnění zadaných úkolů nebo vedením skupin. Také jsou směřováni k zapojení se do zájmových aktivit organizovaných školou nebo školou uměleckou.

Pohybově nadaní žáci jsou podporováni v rozvíjení všech pohybových aktivit, především těch, kde žák projevuje největší zájem a talent. Žáci jsou zapojujováni do sportovních soutěží a různých mimoškolních aktivit.

3.3.2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

(žáci se specifickými poruchami učení, tělesně a smyslově postižení)

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Při plánování a realizaci vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je třeba mít na zřeteli fakt, že se žáci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření. Pravidla pro použití podpůrných opatření školou stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Žákům, u kterých se projevují příznaky některé z vývojových poruch učení, sestaví na pokyn ředitele třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce, popř. jiných odborníků plán pedagogické podpory (PLPP). PLPP má písemnou podobu, před jeho zpracováním probíhají rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení např. metod práce se žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným. V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od 3. st. podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovená v RVP ZV.

Pro žáky s příznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogická a pedagogická intervence. Počet vyučovacích hodin předmětů speciálně pedagogické péče je v závislosti na stupni podpory stanoven v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením jsou zohledňována jejich specifika: problémy v učení - čtení, psaní, počítání; nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představitivost; nedostatečná jazyková způsobilost, nižší schopnost číst a pamatovat si čtené, řešit problémy a vnímat souvislosti.

Při výuce učitelé zabezpečují individuální péči, odpovídající metody a formy práce a pravidelnou komunikaci a zpětnou vazbu. Používají specifické učebnice a materiály, které žákům umožní lepší pochopení probíraného učiva. Dle potřeby spolupracují s psychologem a speciálním pedagogem a zohledňují žákovy schopnosti a možnosti.

Při klasifikaci těchto dětí přihlížejí k vývojové poruše a používají formativní hodnocení. Nesrovnávají žáky mezi sebou, ale zaměřují se na dosahování učebních cílů u každého z nich. To mimo jiné umožňuje každému dítěti zažít uspokojení z vykonané práce a nabytí patřičné důvěry ve své schopnosti, a podporuje rozvoj kompetence k učení.

Nejpozději po třech měsících od zahájení práce podle PLPP vyhodnotí pedagogové její výsledky. Jestliže zjistí, že nedošlo k naplnění stanovených cílů a ani s dodatečnou podporou pedagogů se vzdělávání žáka nezlepší a nemá trend zlepšovat nebo je jeho stav naopak setrvalý nebo se horší, doporučí zákonnému zástupci žáka vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně, resp. speciálním pedagogickém centru. Škola zajistí předání PLPP školskému poradenskému zařízení, aby se předešlo uplatňování neúčinných podpůrných opatření.

Školské poradenské zařízení (PPP nebo SPC) nejpozději do tří měsíců od objednání žáka provede posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka a do 30 dnů od návštěvy ŠPZ vypracuje pro rodiče zprávu z vyšetření. Pro rodiče a školu pak vypracuje Doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. V případě, že podmínkou pro stanovení podpůrných opatření je vyjádření dalšího odborníka (lékaře apod.), prodlužuje se tomu adekvátně lhůta pro vypracování Doporučení.

Při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb vychází ze sdělení rodiče a žáka, ze závěrů školy a PLPP, dále ze závěrů vyšetření lékařů a dalších odborníků, kteří se do té doby nebo i následně podíleli na péči o žáka.

Doporučení je předáno škole a zde je následně projednáno, případně ještě upraveno se souhlasem všech participantů (škola, rodič, žák, ŠPZ) a s informovaným souhlasem zákonného zástupce podepsáno.

Doporučení obsahuje popis vzdělávacích potřeb žáka, popis všech zvolených podpůrných opatření včetně IVP, doporučení k poskytnutí asistenta pedagoga nebo dalších osob podporujících vzdělávání žáka, vymezení pomůcek atd.

Tvorba, realizace a vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů je prováděna na základě pokynu ředitele školy a za spolupráce s výchovným poradcem, popř. jinými odborníky.

Navržená a vzájemně odsouhlasená podpůrná opatření by se měla začít školou realizovat neprodleně, nejpozději do 4 měsíců ode dne jejich nastavení. Pokud tak škola z různých důvodů neučiní, je nezbytné opětovně vyhodnotit její postup a případně domluvit restrukturalizaci podpůrných opatření.

ŠPZ vyhodnocuje účelnost a efektivitu zvolených podpůrných opatření nejpozději po roce od jejich přidělení, jinak jejich platnost trvá zpravidla dva roky. Frekvence kontrol je obdobná jako v případě kontrol IVP, které bude obvykle součástí Doporučení (avšak nikoliv nutně vždy).

Pokud zákonný zástupce žáka přes opakovaná upozornění a vysvětlení důsledků nenavštívil ŠPZ za účelem nastavení podpůrných opatření ve vzdělávání žáka a způsobil tak žákovi obtíže při vzdělávání, protože škola sama dostatečná podpůrná opatření vytvořit nemůže, může se škola obrátit na zástupce orgánu veřejné moci (OSPOD) a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádat o součinnost. Tato varianta je považována za mezní, tedy je třeba ji volit až v případě, kdy nelze jinými cestami dosáhnout naplnění zájmu žáka (podrobněji viz materiál tzv. informačním balíčku Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním).

3.4 Začlenění průřezových témat

1. Průřezové téma - VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA						
		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Občanská společnost a škola	škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech OSV	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech OSV	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech
	formy participace žáků v životě školy a místní komunity, význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy (žákovských rad či parlamentů)	vytváření třídních pravidel	vytváření třídních pravidel	vytváření třídních pravidel	vytváření třídních pravidel	vytváření třídních pravidel
	spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci					
Občan, občanská společnost a stát	občanská společnost a stát - občan jako odpovědný člen společnosti (tj. znalý svých práv a povinností, schopný je aktivně uplatňovat, přijímající odpovědnost za své postoje a činy, angažovaný a zainteresovaný na zájmu celku)	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	práva a povinnosti jednotlivce (občana) a Listina základních práv a svobod	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	úloha občana v demokratické společnosti				VI - stát a státní činitelé	
	základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciacce, různorodost, vláda zákona)					VI - státoprávní uspořádání ČR
	principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, o dorozumívání a nedorozumění, zdroje konfliktů)	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	AJ - srovnání ČR a anglicky mluvících zemí; průběžně	průběžně ve všech předmětech
Formy participace občanů v politickém životě	volební systémy a demokratické volby; politika a parlamentní, krajské a komunální volby; obec jako základní jednotka samosprávy státu			Prv - obec		VI - ČR demokr.stát
	společenské organizace a hnutí	Vv - soutěž PO	Vv - soutěž PO	Vv - soutěž PO	Vv - soutěž PO	VI - ČR demokr.stát Vv - soutěž PO
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	demokracie jako protíváha diktatury a anarchie				VI - náš stát	VI - ČR demokr.stát
	principy demokracie	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	základní kategorie: spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka					
	význam Ústavy jako základního zákona země					
	demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech

2. Průřezové téma - VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Evropa a svět nás zajímá	rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa	Prv - moje prázdniny ČJ - slohové práce	Prv - moje prázdniny ČJ - slohové práce	Prv - moje prázdniny ČJ - slohové práce	Prv - moje prázdniny ČJ - slohové práce	ČJ - slohová práce moje prázdniny
	místa, události a artefakty blízkého okolního prostředí mající původ či vztah k Evropě a světu					VI - Rakousko, Německo, Polsko, Slovensko
	naši sousedé v Evropě				VI - naše republika a sousední státy	VI - ČR v Evropě
	život dětí v jiných zemích	ČJ - literární texty	ČJ - literární texty	ČJ - literární texty	AJ - srovnání ČR a anglicky mluvících zemí; ČJ - literární texty	VI - svět
	lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy	HV - zpěv písní; ČJ - literární texty, AJ - písně a tradice	HV - zpěv písní; ČJ - literární texty, AJ - písně a tradice	HV - zpěv písní; ČJ - literární texty, AJ - písně a tradice	HV - zpěv písní; ČJ - literární texty, AJ - písně a tradice	HV - zpěv písní
Objevujeme Evropu a svět	naše vlast a Evropa				VI - naše republika a sousední státy	VI - ČR v Evropě, Evropa - EU
	evropské krajiny					VI - Evropa
	Evropa a svět					VI - Evropa
	mezinárodní setkávání					VI - Evropa
	státní a evropské symboly				VI - naše republika	VI - ČR v Evropě
	Den Evropy					VI - Evropa
	život Evropanů a styl života v evropských rodinách					VI - Evropa
životní styl a vzdělávání mladých Evropanů						
Jsme Evropané	kořeny a zdroje evropské civilizace				VI - historie do Josefa II.	VI - svět, kontinenty
	Evropská integrace					VI - EU
	instituce Evropské unie a jejich fungování;					VI - EU
	klíčové mezníky evropské historie	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	čtyři svobody a jejich dopad na život jedince					
	co Evropu spojuje a co ji rozděluje					VI - EU
	mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže					EU

3. Průřezové téma - MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Kulturní difference	jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinci nebo příslušníci etnik žijící v místě školy)				VI - naše obec a okolí; Česká republika	VI - Česká republika, Evropa
	základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě					VI - Česká republika, Evropa
Lidské vztahy	právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z rozdílnosti kultur)					
	předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace)	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích					
	uplatňování principu slušného chování - základní morální normy	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	školní řád
Lidské vztahy	význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně
	lidská solidarita, osobní příspěvi k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně
Etnický původ	rovnocennost všech etnických skupin a kultur	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	postavení národnostních menšin					
	základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti					
	různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa					
	projevy rasové nesnášenlivosti - jejich rozpoznávání a důvody vzniku					
Podpora multikulturality	multikulturalita současného světa a vývoj v budoucnosti					
	multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování					
	specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost					

	naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání			AJ	AJ	AJ
Princip sociálního smíru a solidarity	odpovědnost a příspěvek každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám					
	nekonfliktní život v multikulturní společnosti	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin					
	otázka lidských práv, základní dokumenty					

4. Průřezové téma - ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	
Ekosystémy	les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa)	Prv	Prv	Prv	Př	Př - přírodní společenstva	
	pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí)	Prv	Prv	Prv	Př	Př - přírodní společenstva	
	vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii)	Prv	Prv	Prv	Př	Př - přírodní společenstva	
	moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnávání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás)						Př - přírodní společenstva
	lidské sídlo - město - vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky)	Prv	Prv	Prv	Př		
	kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)	Prv	Prv	Prv	Př	Př	
Základní podmínky života	voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení)		Prv	Prv	Př	Př - život v podnebných pásech	
	ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás)		Prv	Prv	Př	Př - život v podnebných pásech	
	půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině)		Prv	Prv	Př	Př - život v podnebných pásech	
	ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů)			Prv	Př	Př - život v podnebných pásech	
	ekosystémy - biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás)			Prv	Př	Př - život v podnebných pásech	
Základní podmínky života	energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky)						
	přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)				VI - nerostné bohatství	Př, VI	
Lidské aktivity a problémy životního prostředí	zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství			Prv	Př		
	doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energ. zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace)	Prv	Prv	Prv	Př		
	průmysl a ŽP (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	

	jejich působení vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a TUR)					
	odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny)	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech	průběžně ve všech předmětech
	ochrana přírody a kulturních památek (význam OP a kulturních památek, právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích - zásady MOV) změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy)					
	dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Den ŽP OSN, Den Země apod.)	sběr tříděného odpadu	sběr tříděného odpadu	sběr tříděného odpadu	sběr tříděného odpadu	sběr tříděného odpadu
Vztah člověka k prostředí	naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování OŽP v obci - instituce, nevládní organizace, lidé)	Prv	Prv	Prv	Př	
	náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí)	Prv	Prv	Prv	Př	Př
	aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace)					
Vztah člověka k prostředí	prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví)	Prv	Prv	Prv	Př	Př
	nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)					

5. Průřezové téma - MEDIÁLNÍ VÝCHOVA						
		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě					ČJ, Př
	rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných					ČJ, Př
	hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů)					ČJ, Př
	hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením					ČJ, Př
	chápaní podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel					ČJ, Př
	identifikování zákl. orient. prvků v textu					ČJ, Př
interpretace vztahu mediálních sdělení a reality	různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce		ČJ - sloh	ČJ - sloh	ČJ - sloh	ČJ, Př
	rozdíly mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem				ČJ - literární texty	ČJ, Př
	hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality)					
	vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje)					
	identifikace základních společenských hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá					
	identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakující se prostředky v médiích (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)					Čj - informace inf., zdroje a instituce
stavba mediálních sdělení	příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií)					Čj - tok informací
	principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost)					Čj - tok informací
	příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)				ČJ - sloh	Čj. - tok informací
vnímání autora mediálních sdělení	identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení					
	výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření a zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci					
	prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotový význam tohoto výběru					
fungování médií v společnosti	organizace a postavení médií ve společnosti					

	faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování					
	způsoby financování médií a jejich dopady					
	vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy					
	role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování					
	role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam)					
	vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti)	návštěva divadelních představení, vlastní dramaturgie	návštěva divadelních představení, vlastní dramaturgie	návštěva divadelních představení, vlastní dramaturgie	návštěva divadelních představení, vlastní dramaturgie	návštěva divadelních představení, vlastní dramaturgie
	role médií v politických změnách					
tvorba mediálního sdělení	uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení					
	tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium; technologické možnosti a jejich omezení					
práce v realizačním týmu	redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média					
	utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce týmu; stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti					
	faktory ovlivňující práci v týmu					
	pravidelnost mediální produkce					

3.4.1 Cíle v oblasti průřezových témat

3.4.1.1 Obecné cíle

Na otázku: proč začleňovat průřezová témata do výuky a věnovat jim zvláštní pozornost jsme dospěli ke všem akceptované odpovědi. Protože všichni vnímáme v současné společnosti problémy, o kterých cítíme potřebu diskutovat se svými žáky, obsahy průřezových témat nám připadají smysluplné a důležité. Jsme přesvědčeni, že PT působí na vzájemné vztahy ve škole a na její atmosféru. Přemýšlíme o tom, jak žákům zprostředkovat znalosti a dovednosti, které nejsou obsaženy v jednotlivých vzdělávacích oborech. Bylo nutno konkrétně formulovat cíle a výstupy jednotlivých PT, propojit je mezi sebou a vytvořit takový dokument, ze kterého bude patrné, kdy a jak přesně byla jednotlivá PT začleněna do výuky, zda z nich vyšly smysluplné výstupy a následnou reflexí zjištěna úroveň pochopení a ztotožnění se s jejich obsahy. I přes nutnost setkat se se všemi okruhy PT, vzhledem k povaze naší školy stanovíme prioritní okruhy, kterým se budeme věnovat důkladněji.

3.4.1.2 Konkretizace cílů jednotlivých PT

Osobnostní a sociální výchova (OSV):

Hlavním cílem „je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu“, a to zejména tím, že pomáháme „každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti.“ (Valenta, J. 2006. *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. Kladno, AISIS, s. 14. ISBN 80-239-4908-X).

Cílem OSV je především rozvoj dovedností (toho, že žák něco umí dělat), například používá postupy zlepšující vlastní soustředění. Pro fungování většiny dovedností OSV jsou nutným předpokladem osvojené znalosti. Žák musí znát postupy, což se neobejde bez toho, aby s nimi byl seznámen. Protože nám nejde o to, aby je uměl „pouze“ popsat, ale aby je používal, je nutné zajistit, aby si je vyzkoušel a mohl sám zhodnotit, které z nich jsou pro něj použitelné. Potom je velká šance, že je bude skutečně používat.

Výchova demokratického občana (VDO):

Toto PT chápeme jako příležitost k rozvoji žáka, školy a místní komunity na základě demokratických principů. Průřezové téma má žáka směřovat od znalostí ke konkrétní participaci v místní komunitě a ve společnosti a proto je nanejvýš důležitá jeho realizace napříč předměty a životem školy. Účelem je rozvíjet životní dovednosti a postoje žáků na základě aktuálních obsahů (aktuálního dění ve společnosti) a rozvíjet občanské znalosti, dovednosti, schopnosti, postoje žáků pomocí vhodných a aktuálních témat, pomocí efektivních vzdělávacích strategií a skrze demokratické klima třídy a školy.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS):

Je důležité, aby se žáci již na 1. stupni základní školy postupně učili vnímat provázanost současného světa a uvědomovali si souvislosti a podmíněnost dění v místě, kde žijí, s událostmi celosvětovými, aby porozuměli jevům a událostem současného světa jako celku. To neznamena, že by evropský kontext ve vnímání současných událostí a jevů měl „vymizet“, ale je důležité, aby děje a události každodenního života byly od samého začátku žákům přibližovány komplexně, v propojení od úrovně místní, národní a makroregionální (např. v rámci evropského regionu) až po úroveň celosvětovou. Žáci by měli témata „prozkoumávat“, zjišťovat nové informace a dál s nimi pracovat. Na tomto základě jsou formovány jejich postoje a hodnoty a jejich chování a jednání v konkrétních situacích či reakcích na konkrétní událost, byť zprostředkovanou médií.

Multikulturní výchova (MKV):

V rámci tohoto PT se žáci seznamují s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty a odlišným kulturám porozumět. Snažíme se u žáků rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vést je k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, by měla zabezpečit takové klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně, kde budou v majoritní kultuře úspěšní i žáci minorit a žáci majority budou poznávat kulturu svých spolužáků – příslušníků minorit.

Environmentální výchova (EV)

Hlavním cílem environmentální výchovy je vybavit žáky specifickými kompetencemi, které směřují k odpovědnému environmentálnímu chování, tj. takovému chování, kdy lidé berou při svém rozhodování v potaz dopady možných řešení na životní prostředí a zapojují se do aktivit určených ke zvýšení kvality životního prostředí a kvality vlastního života.

Mediální výchova (MV)

Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Především se jedná o schopnost analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr, popřípadě je asociovat s jinými sděleními. Dále pak orientaci v mediovaneých obsazích a schopnost volby odpovídajícího média jako prostředku pro naplnění nejrůznějších potřeb – od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času.

3.4.2 Strategie – zajištění dosažení cílů

Jak tedy žákům zprostředkovat průřezová témata? Existuje pět způsobů:

- věnovat průřezovému tématu samostatnou disponibilní hodinu
- prolnout je do jednotlivých oborů
- věnovat jim samostatné časové bloky (kurzy, projekty, semináře)
- využívat potenciálu průřezových témat v „běžných“ školních situacích
- učitel jako vzor

Domníváme se, že nejúčinnější je kombinace všech těchto pěti cest.

Samostatnou hodinu u nás dostala Osobnostní a sociální výchova ve 2. a 3. ročníku. Vnímáme ji jako prioritu, jelikož naše lokalita a charakter školy přímo vybízí k jejímu komplexnějšímu uchopení. Existují zde tématické plány, je popsána v samostatné kapitole v tomto dokumentu. Je však žádoucí ji ukázat v konkrétnější podobě. V charakteristice předmětu popsat metody, které jsou využívány přednostně. Přesněji rozepsat výstupy, které jsou naplňovány a u opakujících se výstupů stanovit úroveň, na jaké jsou dovednosti v daném ročníku rozvíjeny. Daná témata rozdělíme na stěžejní a ty ostatní a na základě tohoto klíče oblasti rozpracujeme. V ostatních ročnících prolíná téma jednotlivými obory.

Prolnutí do jednotlivých oborů je pro většinu učitelů nejspíše nejnepříjemnější a zároveň nejvyužívanější cesta, jak se těmto tématům věnovat. Všechny vyučovací předměty nám umožňují pracovat s průřezovými tématy. Má-li být však tato cesta účinná, neměla by být pouze nahodilá. Musíme se rozhodnout pro to, jaké dovednosti chceme u svých žáků rozvíjet a k jakým principům a myšlenkám je chceme vést. Především si tedy stanovíme očekávané výstupy. Očekávané výstupy řady vzdělávacích oborů v sobě již cíle z oblasti průřezových témat obsahují. Chce-li tedy člověk ve své výuce naplňovat zformulované očekávané výstupy, musí občas s obsahy průřezových témat pracovat.

Pro ilustraci zde uvádím příklad z vlastivědy:

Učitel vlastivědy nalezne v RVP ZV ve 2. vzdělávacím období (4 - 5. ročník) očekávaný výstup: „Žák zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích“. Tento očekávaný výstup obsahuje cíle z oblasti VMEGS (reflektuje své vlastní zkušenosti z cestování a setkávání se s lidmi z odlišného sociokulturního prostředí, ze svých vlastních zkušeností a z poznatků o světě odvodí příklady nerovnosti ve světě), cíle z oblasti OSV (poznává svůj vztah ke druhým lidem, zvládá trénu, kultivovaně projevuje své názory, ovládá techniku řeči) a cíle z oblasti EV (různými způsoby (slovy, výtvarně i jinak) reflektuje svůj prožitek smyslového (zrakového, sluchového, hmatového, čichového i chuťového) kontaktu s přírodou).

Je zapotřebí znovu projít všechny vzdělávací oblasti, zamyslet se nad jednotlivými očekávanými výstupy a propojit je s očekávanými výstupy PT. Vhodnou formou je např. následující tabulka.

Očekávaný výstup oboru vlastivěda:	Průřezová témata, jejichž obsahy očekávaný výstup obsahuje:
<p>Žák zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</p>	<p>VMEGS - reflektuje své vlastní zkušenosti z cestování a setkávání se s lidmi z odlišného sociokulturního prostředí, ze svých vlastních zkušeností a z poznatků o světě odvodí příklady nerovnosti ve světě,</p> <p>objevuje a respektuje jinakost a kulturní rozmanitost ve svém nejbližší okolí i ve světě</p> <p>OSV – poznává svůj vztah ke druhým lidem, zvládá trému, kultivovaně projevuje své názory, ovládá techniku řeči</p> <p>EV - různými způsoby (slovy, výtvarně i jinak) reflektuje svůj prožitek smyslového (zrakového, sluchového, hmatového, čichového i chuťového) kontaktu s přírodou,</p>

Další možností je do svého oboru práci s průřezovými tématy „přidat“, podle aktuální potřeby žáků. Při výuce jakéhokoli předmětu například učitel dává žákům vypracovávat krátké referáty nebo aktuality, které prohlubují probírané učivo. Během prezentací referátů si všimne, že je žáci nedovedou prezentovat poutavou formou. Může se tedy (na úkor látky daného předmětu) věnovat tomu, že dá žákům zpětné vazby k prezentacím a povede je k vzájemnému hodnocení a sebehodnocení. Pracuje tak s obsahem PT osobnostní a sociální výchova. V ideálním případě se domluví s kolegy, kteří též ve svých hodinách pracují s prezentacemi, že se na toto téma společně zaměří. Potom se pravděpodobně prezentační dovednosti žáků skutečně zlepší. Takové řešení se zachytí do tabulky (viz níže). Obsahy průřezových témat můžeme efektivně zařadit s ohledem na náměty, které se aktuálně vynoří.

Třetí cestou je práce s průřezovými tématy v delších samostatných časových blocích (kurzech, projektech, seminářích). Nabízí se několik osvědčených řešení:

- Pravidelné třídnické hodiny
- Školní prožitkové kurzy
- Spojování hodin do bloků
- Projektové vyučování
- Jednotlivé akce zaměřené na určité téma
- Volitelné semináře a kroužky

Tato forma má na naší škole dlouhou tradici a je velmi rozsáhlá (viz plán práce). Z plánu práce vyplývá, že prioritou je zde EV. Většina projektů a akcí je zaměřena právě k tomuto tématu.

Výuka je komplexní a očekávané výstupy jsou naplňovány. U ostatních PT se zaměříme na prezentaci a průběžnou kontrolu naplnění výstupů v běžných hodinách, v plánu označíme, k jakému PT se akce váže a jaký výstup bude naplňovat.

Čtvrtá cesta spočívá ve využívání neplánovaných situací. Ty mají pro rozvoj žáků v oblastech průřezových témat velký smysl. Může to být porušování dohodnutých pravidel ze strany žáků, „vyrušování v hodině“, reakce žáků na informaci prezentovanou médií, nebo potřeba žáků mít ve škole např. nádoby na třídění tetrapaků.

Pokud se nám tyto situace podaří uchopit tak, že vytvoříme žákům prostor pro zveřejnění jejich pocitů, potřeb, názorů ..., máme šanci, že jim darujeme „lekcí“ průřezových témat. To se však nedá dopředu naplánovat. Taková práce je velmi náročná na pohotovost a rozpoznání obsahů PT. Jedná se ale o velmi účinný způsob práce s PT, protože reaguje na aktuální situaci ve třídě. Žáci jsou tak sami stimulováni k aktivitě. Realizace této cesty s sebou často nese nebezpečí, že v hodině nestihneme probrat, co jsme chtěli. Učitel je však sám schopen vyhodnotit, co je v dané chvíli důležitější. Aby byla daná situace zachycena a mohla podléhat kontrole, je nutné ji zaznamenat. Děje se tak prostřednictvím tabulky (viz níže-tabulka PT do TK), do které se podrobněji specifikuje nastalá situace a do TK se vkládá.

Poslední cestu průřezových témat k žákům představuje naše jednání. Postoje a dovednosti obsažené v PT můžeme nejzřetelněji žákům zprostředkovat svým vlastním chováním a jednáním. Pokud jsme důslední, můžeme žáky naučit tomu, aby to, jak se učitel chová a jaké má přístupy k lidem, ke světu a k učení, chápali jako model pro ně samé. Jsem opravdu ráda, že kolektiv na naší škole se takovými vlastnostmi může pyšnit. Ve smyslu tolerance, kooperace a kreativity jsou kolektivně pro žáky opravdovým vzorem.

Materiální podmínky pro naplňování PT máme dostačující, v oblasti environmentální dokoce nadstandardní (kontejner na elektronický odpad, koše na tříděný odpad v každé třídě, školní pozemek, knihovničku s odborným materiálem a v neposlední řadě všechny ekosystémy, o kterých se žáci učí, za humny).

Doporučené očekávané výstupy PT viz

Doporučené očekávané výstupy – podrobné rozpracování

Vydal VÚP v Praze, 2011

ISBN: 978-80-87000-76-

3.4.3 Hodnocení průřezových témat

Charakter průřezových témat vyžaduje velmi citlivý přístup k hodnocení. Co upřednostnit? Znalosti a dovednosti, které se samozřejmě hodnotí snadněji, nebo naopak hodnoty a postoje žáků. Ale jak hodnotit postoje? Shodly jsme se na tom, že máme dávat žákům především zpětnou vazbu a šanci se rozvíjet a vědět, že i postoje a hodnoty se vyvíjejí v závislosti na tom, co o dané problematice víme.

- Přístup k hodnocení průřezových témat by měl vycházet z pochopení jejich specifčnosti, postavení ve školním vzdělávacím programu, z formy realizace a především z toho, co je škola schopna žákům předat a co zpětně od nich očekává.
- Žáky je třeba pro poznávání nových témat motivovat a ne je odrazovat „známkováním“ za neznalost, jiný názor nebo za to, že se zajímá o jiné aspekty dané problematiky než my.
- Pokud bude průřezové téma integrováno do vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu, bude hodnocení znalostí, vědomostí a schopností žáka vztahujících se k danému průřezovému tématu součástí hodnocení vyučovacího předmětu. Co to znamená? Vezměme si příklad z EV. Stanovili jsme si očekávaný výstup: žák různými způsoby (slovy, výtvarně i jinak) reflektuje svůj prožitek smyslového (zrakového, sluchového, hmatového, čichového i chuťového) kontaktu s přírodou. Pokud ho integrujeme např. do obsahu ČJ, pak schopnost žáka sestavit osnovu vyprávění, popisu nebo jiného slohového útvaru a na jejím základě vytvořit krátký mluvený nebo psaný projev s dodržением časové posloupnosti je vhodné zohlednit v hodnocení ČJ. Jde o to, aby si žák vhodným propojením učiva rozšířil svůj obzor a navíc získal zkušenosti, které využije i mimo školu v běžném životě.
- V případě projektu provázaného s konkrétním vyučovacím předmětem bude postup obdobný.
- OSV je realizováno jako samostatný vyučovací předmět, nároky na zpracování jeho vzdělávacího obsahu včetně pravidel pro hodnocení žáka budou obdobná jako u ostatních vyučovacích předmětů. Uvědomujeme si zároveň, že jde o předmět s výrazným motivačním dopadem do celého budoucího života žáků.
- Kritéria hodnocení žáka je třeba i v případě průřezových témat promýšlet ve vztahu ke klíčovým kompetencím.
- Kritéria hodnocení je třeba nastavit tak, aby byl maximálně zohledněn individuální potenciál žáka, jeho osobní pokrok i schopnost aplikovat poznatky při konkrétní činnosti a uplatnit je v běžné životní praxi.
- Zejména u průřezových témat by se měl při hodnocení zohlednit zájem a aktivity žáků nad rámec povinné školní výuky.

4 UČEBNÍ PLÁN

Učební plán									
Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor	Vyučovací předmět	Ročník					Celkem předměty	Z toho DČD*
			1.	2.	3.	4.	5.		
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk	8	8	6+2	5+2	6+2	39	6
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	0+1	0+2	3	3	3	12	3
Matematika a její aplikace	Matematika a její aplikace	Matematika	4	4+1	4+1	4+1	4+1	24	4
Informační a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie	Informatika	-	-	-	1	-	1	-
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	Prvouka	2	2	2	-	-	14 (6+4+4)	-
		Přírodověda	-	-	-	2	1+1		1
		Vlastivěda	-	-	-	2	1+1		1
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	1	1	1	12 (5+7)	-
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	1	1	1	2	2		-
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce	Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	-
Průřezové téma	Osobnostní a sociální výchova	Osobnostní a sociální výchova	-	-	0+1	-	-		1
<i>Celková povinná časová dotace</i>			20	22	24	26	26		118
z toho disponibilní časová dotace*			1	3	4	3	5		16

4.1 Poznámky k zařazení vzdělávacích oblastí do učebního plánu (určuje RVP ZP)

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk a literatura

- vyučovací předmět je zařazen povinně do všech ročníků. Posílili jsme ho o 6 disponibilních hodin rozložených do každého ročníku z důvodu náročnosti probíraného učiva.

Cizí jazyk

- vyučovací předmět je zařazen povinně do všech ročníků. V 1. a 2. roč. má časovou dotaci 1 hod. týdně, a to z disponibilních hodin. Ve 3 – 5. roč je časová dotace 3 hodiny týdně. Přednostně musí být žákům nabídnuta výuka anglického jazyka.

Matematika a její aplikace

- předmět je povinně zařazen do všech ročníků. Posílili jsme jej o 4 disponibilní hodiny ve 2. až 5. ročníku z důvodů náročnosti probíraného učiva

Informační a komunikační technologie

- ve 4. ročníku je zařazován jako samostatný vyučovací předmět, je též spojován s obsahem jiných vyučovacích předmětů.

Člověk a jeho svět

- realizuje se v 1. - 3. ročníku ve vyučovacím předmětu prvouka a ve 4. -5. ročníku v předmětech přírodověda a vlastivěda, tedy ve všech ročnících 1. stupně základního vzdělávání. Ve 4. a 5. ročníku posílen o 2 disponibilní hodiny.

Umění a kultura

- realizuje se v samostatných vyučovacích předmětech hudební výchova a výtvarná výchova, které jsou zařazeny ve všech ročnících

Člověk a zdraví

- tělesná výchova je zařazena do všech ročníků, její týdenní časová dotace je 2 vyučovací hodiny

Člověk a svět práce

- učivo vzdělávací oblasti se realizuje ve všech ročnících jako samostatný předmět pracovní činnosti

Průřezové téma – Osobnostní a sociální výchova

- je zařazeno ve 3. ročníku a jeho časová dotace je čerpána z disponibilních hodin

5 VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

5.1 MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

5.1.1 Matematika

5.1.1.1 Charakteristika předmětu

Matematické vzdělání v tomto období pomáhá žákům vnímat význam matematiky v životě a rozvíjet jejich zájem o předmět. Matematika poskytuje žákům vědomosti a dovednosti potřebné pro orientaci v praktickém životě a její dobré osvojení je základem pro úspěšné uplatnění ve většině oborů profesní přípravy.

Žáci se učí vyjadřovat skutečnost pomocí čísel. Matematika rozvíjí paměť, kombinatorické a logické myšlení, pozornost, vytrvalost, systematickosti, přesnost, schopnost rozlišovat, objevovat a vytvářet různé situace. Žáci se učí svou práci kontrolovat, srovnávat, vyhodnocovat. Rozvíjí se vyjadřovací schopnosti, slovní zásoba, představivost, tvořivost, abstraktní myšlení. Žáci se učí samostatnosti a zároveň týmové práci. Poznatky a dovednosti získané v matematice jsou předpokladem k poznávání dalších oborů lidské činnosti (přírodní vědy, ekonomie, technika...).

Předmět matematika se vyučuje ve všech ročnících. Ve 2. a 3. ročníku jsme jeho výuku posílili o dvě disponibilní hodiny.

Do výuky tohoto předmětu zařazujeme krátkodobé projekty, v nichž reflektujeme aktuální situace a problémy současného světa prostřednictvím průřezových témat. Výuka je spojena i s rozvíjením finanční gramotnosti žáků ve shodě se Standardy finanční gramotnosti. Žákům jsou nabízeny i možnosti interaktivního přístupu ať již prostřednictvím interaktivních tabulí, či s využitím příslušného softwaru v počítačové učebně.

Během výuky matematiky je žákům nabízena účast v různých matematických soutěžích.

Vzdělávací oblast *Matematika a její aplikace* je tvořena **čtyřmi tematickými okruhy**:

a) Číslo a početní operace

V tomto tematickém okruhu si žáci postupně osvojují správné tvary čísel, jejich postavení v číselné řadě a základní aritmetické operace (porovnávání, zaokrouhlování, sčítání, odčítání, násobení a dělení). Dbáme přitom na:

- dovednost provádění operací
- porozumění (proč je použit určitý postup, důraz klademe na činnostní provedení, pozorování a hovor o pozorovaném, vyvozování závěrů)

- praktické porozumění, použití (umět operaci aplikovat na reálné situace, nejlépe za pomoci činností a matematizace reálných situací)

Očekávané výstupy v 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků,*
- *čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti,*
- *užívá lineární upořádání; zobrazí číslo na číselné ose,*
- *provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly,*
- *řeší a tvoří slovní úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace.*

Očekávané výstupy v 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *využívá při pamětním i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení,*
- *provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel,*
- *zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel,*
- *řeší a tvoří slovní úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel,*
- *modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku,*
- *porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel,*
- *přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty,*
- *porozumí významu znaku „-“, pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose.*

b) Závislosti, vztahy a práce s daty

Žáci si na základě pozorování a činností uvědomují změny a závislosti známých jevů. Postupně pochopí, že změnou může být zvětšení, zmenšení, růst a pokles. Na poznání a pochopení závislostí navazuje, práce s tabulkami, diagramy a grafy.

Očekávané výstupy v 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času,*
- *popisuje jednoduché závislosti z praktického života,*
- *doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel.*

Očekávané výstupy v 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *vyhledává, sbírá a třídí data,*
- *čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy.*

c) Geometrie v rovině a prostoru

Žáci se učí objevovat, rozlišovat a určovat základní geometrické rovinné a prostorové útvary. Geometricky modelují reálné situace, hledají geometrické útvary ve svém okolí, pojmenovávají je. Učí se měřit délku, poznávají základní jednotky délky. Učí se základy grafického projevu v geometrii.

Očekávané výstupy v 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci,*
- *porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky,*
- *rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině.*

Očekávané výstupy v 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce,*
- *sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran,*
- *sestrojí rovnoběžky a kolmice,*
- *určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu,*

- *rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru.*

d) Nestandardní aplikační úlohy a problémy

Při řešení slovních úloh je třeba vycházet z praktických znalostí žáků, uplatňovat uvažování a později logické myšlení. Žáci se učí řešit jednodušší úlohy z reálného světa, analyzovat situaci, pochopit problém, třídit údaje, modelovat situaci, řešit problém a formulovat odpověď.

Vše provádíme pomocí názoru a činnostním způsobem. Při řešení slovních úloh je žák jejich tvůrcem, vynálezcem i řešitelem.

Očekávané výstupy v 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *Řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky.*

5.1.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- vzbudit v žácích zájem o matematiku, ukázat jim, čím je její znalost obohacuje (kompetence k učení),
- osvojování základních matematických pojmů a postupů na základě aktivní činnosti žáků, porozumění těmto pojmům a jejich vzájemným vztahům (kompetence k učení, kompetence k řešení problémů),
- rozvíjet schopnost rozeznat a matematicky popsat situace pomocí matematického modelování (kompetence k řešení problémů),
- vést žáky k využívání matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech, využívat zkušeností žáků z běžného života kolem nich, matematické divadlo, dramatizace mat. situací (kompetence k řešení problémů),
- rozvíjet paměť žáků, jejich kombinatorické a logické myšlení a užívat je při řešení problémů (kompetence k učení, kompetence k řešení problémů),
- rozvíjet u žáků systematickosti, vytrvalost a přesnost (kompetence pracovní),
- vést žáky k volbě správného a efektivního postupu při řešení problémů, k odhadu a průběžnému vyhodnocování správnosti výsledku vzhledem k podmínkám úlohy (kompetence k řešení problémů),
- vést žáky k respektování a toleranci názorů druhých, rozvíjet týmovou spolupráci, ale současně je vést k samostatnosti a schopnosti obhájit svůj názor (dát žákům prostor k aktivnímu projevu, komunikaci, uplatnění zájmů a zkušeností), (kompetence sociální a personální, kompetence komunikativní, kompetence občanské),

- docílit, aby žáci formulovali své názory a myšlenky v logickém sledu, jasně a výstižně v písemném i ústním projevu (kompetence komunikativní),
- podporovat grafické projevy žáka – postupovat odkresleného obrázkového názoru k náčrtům,
- rozvíjet u žáků pozitivní představu o sobě samém (přihlížet k individuálním požadavkům), rozvíjet důvěru ve vlastní schopnosti (kompetence občanské),

Při vyučování matematice v prvním období základního vzdělávání dodržujeme zejména tyto zásady:

- necháváme žáky pod vedením učitele matematické pojmy objevovat a formulovat svými slovy, učitel pak tento pojem upřesní a správně formuluje,
- matematické pojmy a početní výkony se vyvozují zásadně pomocí žákovských pomůcek, názoru, obrázků, vždy ve spojení s manipulací každého žáka s uvedenými pomůckami,
- nové učivo vyplývá vždy z předcházejícího a zároveň je předpokladem a oporou pro učivo následující,
- důležitým prvkem jsou hovory žáků k činnostem, které provádějí, usnadňují pochopení učiva,
- žákům je třeba dát dostatečný prostor k objevení, zvládnutí a procvičení poznávaného jevu, je třeba respektovat individuální tempo a potřeby žáků,
- rozvíjíme a podporujeme aktivitu žáků (změny forem práce, rozmanitost pomůcek...),
- do vyučování často zařazujeme úlohy, v nichž se odráží to, co dítě obklopuje, co vidí, žáci sestavují úlohy ze života,
- učíme žáky pozorně vnímat učitele, spolužáky, soustředit se na své činnosti, hovořit o nich, reagovat na učitele a spolužáky,
- činnosti nejsou zařazovány do hodin náhodně a ojedinele, naopak aplikaci činností zařazujeme do celého souboru hodin,
- po celé první období se kladou základy pamětného počítání, je třeba proto zařazovat počítání z paměti co nejčastěji a pro děti zábavnou formou,
- podle podmínek školy se mohou děti v hodinách seznamovat s prací na počítači a využívat v hodinách matematiky jednoduché programy a hry k procvičování učiva.

5.1.1.3 Obsah učiva

1. ročník (časová dotace 4 hodiny týdně)

- orientace v prostoru (před, pod, za...),

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru,
- přirozená čísla 1- 5 – numerace, vidění, číselná řada (manipulace předměty),
- rozklady čísel,
- tvoření slovních úloh bez užití početních výkonů,
- sčítání a odčítání spojené s manipulační činností (do 5),
- porovnávání počtu věcí,
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5),
- přirozená čísla 1 – 10, numerace, vidění, číselná řada, vytváření souboru s daným počtem prvků, počítání předmětů v daném souboru,
- rozklady přirozených čísel 1 – 10,
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru 1 – 10, zavedeno pomocí činností,
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace, modelování reálných situací,
- sčítání, odčítání, porovnávání čísel v oboru 1 – 10,
- vztahy o několik více, o několik méně,
- přirozená čísla do 20, numerace,
- sčítání a odčítání v druhé desítce s využitím analogie s 1. desítkou,
- sčítání přirozených čísel v oboru do 20 s přechodem desítky,
- slovní úlohy ze života doplněné příkladem,
- poznávání geometrických útvarů (čtverec, obdélník, kruh, trojúhelník) a rovinných obrazců a těles - využití vhodných stavebnic).

2. ročník (časová dotace 4+1 hodina týdně)

- opakování učiva 1. ročníku,
- odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulace s předměty a rozkladu čísel („vidlice“),
- přirozená čísla do 100 – numerace (vytváření představ na základě názoru),
- posloupnost přirozených čísel, počítání po desítkách, po jednotkách,
- čtení a zápis, číselná osa,
- porovnávání čísel,
- zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou,

- sčítání a odčítání v oboru do 100

postup:

- př. 50+4, 54-4
- př. 32+5, 48-4
- př. 49+6, 52-8 s přechodem desítek
- př. 23+35, 69-25 dvojciferných čísel
- př. 25+38 61-48 dvojciferných čísel s přechodem desítek,
- vytváření jednoduchých slovních úloh, zápis slovní úlohy,
- názorné zavedení násobilky 1, 2, 3, 4, 5, 10, které je odvozeno z postupného přičítání stejných čísel,
- slovní úlohy- několikrát více, několikrát méně,
- geometrické tvary rovinné a prostorové, geometrické modelování, rozlišování geometrických tvarů a těles v okolí,
- rozvíjení prostorové představivosti, stavebnice,
- rovné a lomené čáry, úsečka,
- praktické měření a odhadování délek, jednotky délky: metr, centimetr,
- jednotka času (hodina, minuta), orientace v čase, poznávání hodin na hodinách ručičkových i digitálních,

3. ročník (časová dotace 4+1 hodina týdně)

- opakování učiva 2. ročníku,
- příprava písemného sčítání a odčítání do 100 na základě činnosti s pomůckami,
- násobení a dělení v oboru násobílek do sta, automatizace spojů,
- slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení (několikrát více, méně),
- na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více-méně, několikrát více-méně,
- násobení dvojciferných čísel číslem jednociferným,
- užití závorek v příkladech se dvěma početními příklady, výpočet pomocí několik příkladů,
- přirozená čísla v oboru do 1000 - numerace

postup:

- vytváření představy čísel na základě názoru a manipulace s předměty (papírové peníze, čtvercová síť, počítadla)

- posloupnost přirozených čísel počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
- čtení a zápis čísel
- práce s číselnou osou, lineární uspořádání, zobrazení na číselné ose,
- porovnávání čísel, zapisování vztahu nerovnosti,
- zaokrouhlování čísel na stovky, desítky,
- sčítání a odčítání v oboru do 1000 (při sčítání a odčítání z paměti má nanejvýš jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly),
- seznámení s písemným sčítáním dvou trojčiferných čísel, odhady výsledků,
- seznámení s písemným odčítáním dvou trojčiferných čísel, kontrola výpočtu sčítáním,
- slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny,
- seznámení s prováděním odhadu předběžného výsledku řešení slovních úloh,
- úlohy se dvěma početními výkony, využití námětu z obchodování,
- rýsování přímek, vzájemná poloha přímek, průsečík,
- bod ležící na přímce a mimo přímku,
- úsečka a její označování, odhadování a měření délky, porovnávání úseček,
- jednotky délky (m, cm, mm, km), jejich rozlišování, jednoduché převody,
- čtverec a obdélník, jejich náčrty ve čtvercové síti i na papír,
- rozeznávání a modelování jednoduchých souměrných útvarů v rovině,
- rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy), stavby podle předlohy,
- tělesa kolem nás,
- jednotky času (hodina, minuta, sekunda), jednoduché převody, orientace v čase,
- práce s tabulkami, schémata, získávání a zapisování údajů,
- posloupnosti čísel nebo symbolů.

4. ročník (časová dotace 4+1 hodina týdně)

- opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000 (numerace, početní výkony, úsudkové počítání, řešení úloh, práce s tabulkami a diagramy...),
- vyvození písemného dělení jednociferným dělitelem v oboru do 1 000, zkouška násobením,
- rozšíření číselného oboru nad 1000, desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání, zaokrouhlování,

- práce s číselnou osou (v oboru do 10 000),
- řešení slovních úloh prolíná celým obdobím, kdy se rozšiřuje číselný obor,
- přičítání a odčítání desítek, stovek a tisíců z paměti v oboru rozšířeném nad tisíce,
- písemné sčítání a odčítání v rozšířeném oboru, odhady výsledků, kontrola výsledků početních operací,
- násobení a dělení přirozených čísel 10, 100 a 1 000 z paměti,
- vyvození násobení a dělení čísel zakončených nulami,
- algoritmus písemného násobení dvojciferným činitelem, odhady výsledků, kontrola výsledků početních operací,
- vlastnosti násobení,
- dělení jednociferným dělitelem
- římské číslice,
- základní útvary v rovině, jejich rozlišování,
- měření délek, délka úseček, rozměry obrazců, délky hran těles,
- jednotky délky, času, jednoduché převody jednotek,
- přímka, polopřímka, úsečka, bod, rýsování a popis,
- kružnice, kruh, rozlišení, rýsování a popis,
- kolmice a rovnoběžky, rýsování a náčrty,
- jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku a pravoúhlého trojúhelníku, náčrty,
- grafické sčítání úseček, určení délky lomené čáry, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran, využití v úlohách z praktického života.

Nestandardní aplikační úlohy a problémy:

- slovní úlohy, které jsou zadané netradičním způsobem a vyžadují třídění a rozlišování údajů řešení,
- úlohy vyžadující nákresy,
- úlohy vyžadující činnost rozdělování na stejné části, skládání částí do celku,
- magické čtverce a úlohy k procvičování prostorové představivosti,
- celek, část, zlomek, vztah mezi částí a celkem (na základě příkladů z běžného života),
- polovina, čtvrtina, třetina, pětina, desetina, vyjádření celku z daných částí (řešení a tvorba slovních úloh)

- čitatel, jmenovatel, zlomková čára,
- porovnávání zlomků se stejným jmenovatelem.

5. ročník (časová dotace 4+1 hodina týdně)

Dokončení oboru přirozených čísel

- procvičení všech početních výkonů při počítání z paměti, automatizace násobkových spojů a dělení v oboru násobílek beze zbytku i se zbytkem,
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost, distributivnost),
- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení,
- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem,
- rozšíření číselného oboru přes milion – numerace,
- zaokrouhlování přirozených čísel,
- desetinná čísla – zápis, zobrazení na číselné ose, porovnávání
- provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací,
- počítání na kalkulátorech – využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh,
- slovní úlohy na jeden nebo dva početní výkony,
- slovní úlohy z praktického života a jejich obměny,
- čtení údajů z tabulek a diagramů,
- využívání tabulek a nákrešů při řešení slovních úloh,
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života, tvorba jednoduchých tabulek, diagramů,
- čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafu,
- orientace v jízdním řádu,
- procvičování rýsování základních geometrických útvarů v rovině,
- jednotky délky a jejich převody, měření délky,
- obvod různých rovinných obrazců – trojúhelníků, čtyřúhelníků i libovolně zvolených mnohoúhelníků,
- obsah čtverce a obdélníku pomocí čtvercové sítě, základní jednotka obsahu,
- osově souměrné útvary – jejich rozlišování, určení osy souměrnosti přeložením rovinného obrazce,

- základní útvary v prostoru (kvádr, krychle, jehlan, kužel, válec, koule), prostorová představivost,
- řešení a tvorba slovních úloh k určování celku z dané části (z $1/2$, $1/3$, $1/4$, $1/5$, $1/10$),
- sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem, využití názorných obrázků (čtvercová síť, kruhový diagram, číselná osa), zapisování těchto operací,
- kladná a záporná čísla (čtení a znázornění na číselné ose, zapisování a porovnávání čísel v rozmezí -100 až $+100$, hledání reprezentace záporných čísel v běžném životě – např. měření teploty, vyjádření dlužné částky).

Nestandardní aplikační úlohy a problémy:

- slovní úlohy, které se řeší netradičním způsobem
- číselné a obrázkové řady
- magické čtverce
- úlohy vyžadující prostorovou představivost
- úlohy matematických soutěží

Ve třídách, v nichž vyučujeme podle učebnic nakladatelství Fraus, tedy podle metody prof. Hejného, odpovídá rozvržení učiva do jednotlivých ročníků doporučenému tematickému plánu.

5.2 JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti žáka. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, vhodně se vyjadřovat. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí

Vzdělávací oblast je v 1. – 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího **předmětu český jazyk a literatura**, v 1. – 5. ročníku také předmětem **anglický jazyk**.

5.2.1 Český jazyk a literatura

5.2.1.1 Charakteristika předmětu

S výukou českého jazyka v 1. - 3. ročníku jsou bezprostředně spojeny počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků se při tom rozvíjí v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

Ve 4. a 5. ročníku je podněcován duševní rozvoj žáků a zároveň je rozvíjena jejich individualita. V předmětu českého jazyka se komunikační a slohové dovednosti budou realizovat při čtení, naslouchání, a to v mluveném a písemném projevu žáků. Naplnění těchto úkolů se v obou obdobích podílí i výuka v rámci ostatních předmětů. Díky činnostnímu způsobu vzdělávání mají žáci dostatek příležitostí, aby hovořili, diskutovali a vyjadřovali se o tom, co pozorují, dělají, co zjišťují a prožívají ve všech předmětech. V průběhu tohoto vzdělávacího období dbáme na to, aby žáci četli správně, s porozuměním, otevíráme jim cestu k jejich budoucímu vzdělávání.

Výuku jsme ve 3. - 5. ročníku posílili o 6 disponibilní hodiny. V hodinách českého jazyka a literatury využíváme prvky dramatické výchovy.

Vzdělávací předmět je tvořen **třemi tematickými okruhy**:

a) Komunikační a slohová výchova

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti*
- *porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti*
- *respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru*

- *pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou výslovnost nebo nedbalou výslovnost*
- *v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči*
- *volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích*
- *na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev*
- *zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním*
- *píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev*
- *píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení*
- *seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh*

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas*
- *rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává*
- *posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení*
- *reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta*
- *vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechává vzkaz na záznamníku*
- *rozpozná manipulativní komunikaci v reklamě*
- *volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru*
- *rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace*
- *píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry*
- *sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo psaný projev s dodržáním časové posloupnosti*

b) Jazyková výchova

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
- porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledává v textu slova příbuzná
- porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost
- rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
- odůvodňuje a píše správně: *i/y* po tvrdých a měkkých souhláskách *i* po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; *dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě* – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV:

Žák

- porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- rozlišuje spisovná slova a jejich nespisovné tvary
- vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- píše správně *i/y* ve slovech po obojetných souhláskách
- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

c) Literární výchova

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku*
- *vyjadřuje své pocity z přečteného textu*
- *rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění*
- *pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností*

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je*
- *volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma*
- *rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů*
- *při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy*

5.2.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- učit žáky rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané (kompetence komunikativní)
- vést žáky k srozumitelnému vyjadřování, zejména mluvenou řečí (kompetence komunikativní)
- rozšiřovat slovní zásobu (kompetence komunikativní)
- číst správně a porozuměním texty přiměřené délky i obsahu (kompetence komunikativní)
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky, vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka (kompetence komunikativní)
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací (kompetence občanské)
- vytvářet vztah k literatuře se zájmem o četbu (kompetence komunikativní)
- uplatňovat schopnost vyjadřovat se i v ostatních vyučovacích předmětech (kompetence komunikativní)
- osvojit si základy pravopisu (kompetence komunikativní)
- podporovat samostatnost žáků, vést je k uvažování, probírané jevy pozorovat, třídit, srovnávat

- vést žáky k používání grafických znázornění, abstraktní učivo zkonkretizovat, usnadnit jeho pochopení (kompetence k řešení problémů)
- vytvářet návyk vlastní kontroly ukončené práce, uvažovat nad chybami (kompetence k učení)
- klást důraz na komunikaci mezi žáky při probírání jevů a mluvních cvičeních (kompetence sociální a personální)
- vyjádřit prostě, stručně a jasně, slovem i písmem, pěstování jazykového citu žáka (kompetence komunikativní)
- dbát na negativní projevy žáků v hrubých a hanlivých slovech, nahrazovat je tvary správnými (kompetence komunikativní)
- učit žáky chápat jazyk jako důležitý nástroj celoživotního vzdělávání (kompetence k učení)

5.2.1.3 Obsah učiva

1. ročník (časová dotace 8 hodin týdně)

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žakovských zkušeností
- přípravná zrková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště takových, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček zpaměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s.Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání čtení malých písmen a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení:
- uvolňování cviky

- základní návyky při psaní
- příprava k psaní písmen- psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (např. čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období:

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočítadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí zpaměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné výchovy i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat, a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- učíme žáky základní pravidla, která by měli respektovat při rozhovoru
- výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov:
- čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém období
- činnost s písmeny skládací abecedy
- čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov
- postupné poznávání dalších hlásek
- čtení slabik, slov a krátkých vět
- čtení psacího písma nebo Comenia Script
- čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
- čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plnění krátkých a jasných napsaných pokynů
- řazení ilustrací podle dějové posloupnosti

Psaní

Od 1. ročníku se žáci učí psát klasickým psacím písmem.

- nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením
- psaní slabik a krátkých slov

- opis a přepis písmen, slabik, slov, a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
- psaní snadných foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze
- z hlediska potřeb čtení rozšiřujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník (časová dotace 8 hodin týdně)

Dokončování prvopočátečního čtení:

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů,
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace
- správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu
- dramatizace a prezentace dovedností žáků

Rozvoj čtenářských schopností:

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět, nácvik správného dýchání při čtení
- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- při opakovaném čtení dbát na intonaci
- objasňování významu slov, čtení s porozuměním
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu krátkého přečteného textu přiměřené obtížnosti
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazená za sebou (obrázková osnova)
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků práce podle rozhodnutí žáka-individualizace, rozvíjení, rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjádření žáků, vyprávění podle obrázků
- vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem - moje první kniha, zápisy o stromech aj.

- čtení příslušných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce, dramatizace a prezentace dovedností žáků
- realizace čtenářských dílen

Psaní:

- procvičování tvarů písmen
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola
- realizace dílen psaní

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o opsanou abecedu)
- odpověď celou větou na otázky, druhy vět
- tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
- samohlásky, souhlásky, dvojhlásky
- výslovnost psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých
- psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťování, která slova v souvislém textu označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají,
- čtení a psaní předložek
- vlastní jména osob

3. ročník (časová dotace 6+2 hodiny týdně)

Rozvoj čtenářských dovedností:

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části, básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu, čtení s porozuměním
- tiché čtení (bez pohybu rtů krátkých textů s jednotlivým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku - podle individuálních schopností žáků)
- rozlišování prózy a veršů
- objasňování výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku a vyprávění jednoduchého příběhu podle nich
- vymýšlení názvů pro části povídek
- reprodukce vypravování naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky, odlišení pohádky od ostatních vyprávění
- vyjadřování obsahu ilustrací k přečtenému textu
- krátké vyprávění vlastního zážitku
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí z paměti
- čtení dětských knih přiměřených věku - zapsání a pamatování si jména autora, názvu knihy, vyjádření obrázkem nebo několika větami toho, co žáka z knihy zaujalo
- osvojování si dovednosti odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- realizace čtenářských dílen
- dramatizace a prezentace dovedností žáků

Psaní

Procvičování tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech navzájem spojených nějakým významem. Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádce i zachovávání stejného sklonu. Pozvolna se snažíme při dodržování úhlednosti písma psaní zrychlovat. Dbáme na dodržování základních hygienických návyků při psaní.

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- opakování učiva z předešlého ročníku
- význam slov

- obojetné slabiky
- pravopis i, í /y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova- vyjmenovaná slova
- procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slova a významu spojení
- pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
- seznámení se slovními druhy a jejich rozlišování v základním tvaru
- užívání správných gramatických tvarů podstatných jmen a sloves v mluveném projevu
- výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
- poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů (rod, číslo podstatných jmen), pádové otázky
- poznávání sloves (osoba, číslo, čas)
- psaní i, í ve slovech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil...)

Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou 3. ročníku až do konce roku. Toto učivo je třeba procvičovat krátce, často, s porozuměním a vysvětlováním. Důraz je třeba dát na tvořivou práci žáků s vyjmenovanými slovy a jejich aplikaci též v jiných vyučovacích předmětech.

Vhodným způsobem je třeba vyjmenovaných slov propojovat poznávání slovních druhů a pravopis vlastních jmen. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají jako izolované celky, ale navzájem se prolínají. Velký význam má předurčování některého učiva už v 1. a 2. ročníku.

4. ročník (časová dotace 5+2 hodiny týdně)

Komunikační a slohová výchova:

- výcvik ve čtení – správné a plynulé čtení uměleckých a krátkých naučných textů
- správný přízvuk slovní a větný, výslovnost, přirozená intonace
- tvorba otázek k přečtenému textu
- tiché čtení, postupné zařazování krátkých textů k samostatnému tichému čtení
- tvorba otázek žáků k přečtenému textu, kontrola porozumění obsahu čteného
- vystižení hlavní myšlenky textu a sestavení krátké osnovy
- vyprávění obsahu krátkého textu podle připravené osnovy
- příprava krátkých sdělení, reprodukce obsahu sdělení, procvičování se zřetelem k zapamatování si podstatných informací
- pozorné a soustředěné naslouchání přiměřeně dlouhému čtenému textu nebo mluvenému projevu, žáci se učí ptát na to, čemu nerozuměli nebo co nepostřehli, odpovídají si navzájem, vytváří si prostor pro vzájemnou komunikaci
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci

Psaní

- dbát na naučenou techniku psaní a dodržování hygienických zásad při psaní
- sledovat úhlednost a čitelnost písemných projevů žáků
- opis a přepis textů s uvědoměním obsahu psaného
- nácvik samostatné kontroly napsaného textu

Náměty pro praktická slohová cvičení:

- krátký vzkaz, telegram, jednoduché sdělení, dopis – adresa
- popis postupu práce, popis domu (pokoje)
- členění textu na odstavce – osnova
- vyprávění – dokončení příběhu, individuální zápisy a jejich porovnávání navzájem
- telefonické a písemné vzkazy
- psaní dopisu podle připravené osnovy
- vyplňování dotazníku

Jazyková výchova

- nauka o slově – navazuje na poznatky z předešlých ročníků
- rozlišování slov spisovných od nespisovných

- slova pozitivně citově zbarvená a slova vulgární
- stavba slova – kořen, přípona, předpona
- rozlišování předpon od předložek
- vyjmenovaná slova – procvičování základních vyjmenovaných slov
- příbuzná slova se slovy vyjmenovanými – automatizace učiva
- slovní druhy v základním tvaru
- podstatná jména – rod, číslo, pád
- podstatná jména – skloňování podstatných jmen všech rodů – vzory
- slovesa – vyhledávání v textu, tvar určitý a neurčitý, jednoduché a složené tvary sloves, zvrtná slovesa, časování sloves
- stavba věty – věta jednoduchá a souvětí (rozlišení a určování počtu vět souvětí)
- základní skladební dvojice – holý podmět a holý přísudek
- shoda přísudku s podmětem - pouze seznámení (pravopis až v 5. ročníku)
- seznámení se přímou a nepřímou řečí v textech, vyhledávání a rozlišování

Literární výchova

- odlišení veršů a prózy, rozlišení naučného a uměleckého textu žáky
- recitace básní, přednes krátkého textu, dramatizace a prezentace dovedností žáků
- povídání o knihách a spisovatelích
- ilustrace, které nás zaujaly a proč
- oblíbení hrdinové dětských seriálů
- knihy, které mohu doporučit a proč
- vyprávění o divadelním představení nebo filmu
- vyhledávání informací v dětských časopisech a encyklopediích
- seznamování se s literárními pojmy: pověst, povídka, autor, hlavní postavy, film, televizní inscenace, próza, poezie, báseň, bajka
- návštěva divadelního představení

5. ročník (časová dotace 6+2 hodiny týdně)

Komunikační a slohová výchova:

- pokračování výcviku ve čtení

- hbité, uvědomělé a výrazné čtení uměleckých a naučných textů
- tiché čtení se stručným sdělením nebo výtvarným vyjádřením obsahu
- tvorba otázek k přečtenému textu, odpovědi – žáci mezi sebou
- hlavní myšlenka literární ukázky nebo postavy, klíčová slova
- rozlišování podstatného a od méně podstatného v textu
- postavy a jejich postoje – hodnocení
- sledování ilustrací přečtených ukázek z čítanky a knih
- příprava různých sdělení pro spolužáky z jiných tříd – zpráva, oznámení
- pozorné, soustředěné a aktivní naslouchání
- vyhledávání informací ve slovnících a různých publikacích
- příběhy ze života dětí – vypravování, přirovnání
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci
- čtení naučných textů – mezipředmětové vztahy
- sledování dodržování hygienických návyků při psaní
- věnování pozornosti písmu – čitelnost a přehlednost písemného projevu
- opis a přepis textů – čtenářské deníky
- mimojazykové projevy při vyprávění – mimika, gesta
- skupinové i samostatné sestavování osnovy pro vyprávění a vytváření krátkého mluveného písemného projevu podle této osnovy

Náměty pro praktická slohová cvičení:

- vypravování, reprodukce textu (osnova, reprodukce), vypravování podle obrázků
- popis různých předmětů z žákova okolí
- popis známé osoby nebo pohádkové postavy a prostředí, ve kterém žije
- popis určitého, žákům známého pracovního postupu nebo děje
- dopis (osobní, úřední), adresa
- tiskopisy (poštovní poukázka, podací lístek, dotazník)
- inzerát
- telefonický rozhovor, vzkaz na záznamníku na zvolené i dané téma

Jazyková výchova:

- opakování a prohlubování učiva ze 4. ročníku

- slovo a jeho stavba (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova příbuzná
- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene, zdvojené souhlásky
- předpony s-, z-, vz-, předložky s, z
- skupiny bje / bě, vě / vje, mě/mně, pě
- dělení slov
- pravopis i, í / z, ý po obojetných souhláskách – automatizace učiva
- slovní druhy – rozlišování
- podstatná jména – opakování a automatizace skloňování podstatných jmen
- přídavná jména – koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých, poznávání přídavných jmen přivlastňovacích
- slovesa – čas přítomný, minulý a budoucí, způsob (oznamovací, rozkazovací, podmiňovací), osoba, číslo
- užití rozkazovacího a podmiňovacího způsobu ve větách
- shoda přísudku s podmětem - opakování základních větných členů, pravopis koncovek příčestí činného
- zájmena – určování, seznámení žáků se skloňováním osobních zájmen, procvičení jejich správného užívání v mluveném projevu, rozlišení zájmen podle druhů
- číslovky – určité a neurčité, vyhledávání číslovek v textu, rozlišování čtení číslovek základních a řadových, rozlišování číslovek podle druhů
- skladba – podmět vyjádřený a nevyjádřený, rozvitý a několikanásobný
- spojování jednoduchých vět spojkami do souvětí
- přímá a nepřímá řeč - její užití v psaném textu

Literární výchova:

- žáci rozlišují prózu a poezii, text umělecký a naučný, pojmy – spisovatel, básník
- postupné seznamování s dalšími pojmy – pohádka, bajka, povídka
- při čtení článků čítanky – žáci poznávají jméno spisovatele, název knihy, ze které je ukázka, ilustrátora, rozhovor o dalších knihách určitého spisovatele
- příležitostné výstavy knih zvolených spisovatelů, tématické výstavy knih (příroda, historie...)
- stručná reprodukce přečteného textu, vyprávění na dané nebo zvolené téma
- příběhy z divadelních her a vhodných televizních inscenací, pojmy – herec, režisér
- pokusy žáků o vytvoření vlastního literárního textu (báseň, povídka...)

- stručně o některých spisovatelích

Ve třídách, v nichž vyučujeme podle učebnic nakladatelství Fraus, odpovídá rozvržení učiva do jednotlivých ročníků doporučenému tematickému plánu.

5.2.2 Anglický jazyk

5.2.2.1. Charakteristika předmětu

Anglický jazyk je vyučován jako povinný předmět ve všech ročnících na 1. stupni. Vyučovací předmět má časovou dotaci jednu hodinu týdně v 1. ročníku, dvě hodiny týdně v 2. ročníku a tři hodiny týdně ve 3. – 5. ročníku. Anglický jazyk je vyučován v kmenových učebnách vybavených interaktivními tabulemi nebo v učebně informatiky, kde jsou využívány dostupné výukové programy. Třídy s počtem žáků vyšším než 24 jsou děleny do dvou skupin. Při výuce je uplatňován diferencovaný přístup k žákům se specifickými poruchami učení. Cílem výuky je získání zájmu o cizí jazyk, utváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu a postupné rozšiřování jazykových a komunikačních vědomostí a dovedností. Výuka seznamuje žáky s reáliemi zemí, které tímto jazykem hovoří. Znalost cizího jazyka vede žáky k pochopení jiných cizojazyčných kultur, prohlubuje v nich toleranci k nim a je nedílnou součástí komunikace mezi nimi.

Výuka anglického jazyka v 1. období (1. - 3. ročník) tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je v tomto období nejdůležitější probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k učení cizímu jazyku. Abychom toho dosáhli, musí být vyučovací hodiny angličtiny v průběhu celého roku prostoupeny zajímavostmi a pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Při výuce je třeba pracovat s vhodnými didaktickými pomůckami zpracovanými přiměřeně k věku dítěte. V 1. období se snažíme, aby žák porozuměl vyslechnutému sdělení, uměl ho opakovat, aby uměl použít naučená slova v jednoduchém spojení, aby dovedl základní slova a jednoduché věty přečíst i napsat, popřípadě k nim nakreslit obrázek. Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku.

Chceme-li dosáhnout toho, aby žáci v průběhu 2. období (4. - 5. ročník) získali dobrý základ pro další výuku anglického jazyka, je třeba pro výuku používat vhodné učební materiály, které z těchto požadavků vycházejí a řídí se schopnostmi žáků této věkové kategorie. Učebnice, pracovní sešity a pomůcky připravené v nakladatelstvích Oxford University Press a Fraus umožňují žákům tyto požadavky zvládnout pomocí přiměřeného množství učiva, prostřednictvím písniček, zajímavých didaktických her a příběhů vhodných k dramatizaci. Zařazena je také práce s anglickým časopisem JUMP, internetovým portálem umimeanglicky.cz a také další odkazy na webové stránky, které vtáhnou dítě do cizojazyčné reality a motivují ho k práci s cizím jazykem. Zpracování učebních materiálů a jejich názornost vede učitele i žáka k činnostnímu učení. Pracovní sešit je připraven pro opakované procvičování učiva a jeho porozumění. Vede také k přípravě projektů, které mohou žáci příležitostně vystavit ve třídě i uchovat pro budoucí odkazy na své znalosti, pro Evropské jazykové portfolio. V učivu postupujeme od znalostí získaných v 1. období k dospělejším tématům. Opakované procvičování látky mohou vést žáci, kteří probíranou látku rychle zvládnou, např. žáci jazykově nadaní. Jazykovým nadáním rozumíme schopnost zapamatovat si nové cizí slovo ve všech jeho podobách: zvukové, písemné, ve spojení s jinými slovy ve větách, a schopnost okamžitě rozlišit jeho mluvenou podobu

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV

Řečové dovednosti:

Žák

- *rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, reaguje na ně verbálně i neverbálně*

- *zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal*
- *rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení*
- *píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy*

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV:

Poslech s porozuměním

Žák

- *rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností*
- *rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*
- *rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu*

Mluvení

Žák

- *zapojí se do jednoduchých rozhovorů*
- *sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat*
- *odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá*

Čtení s porozuměním

Žák

- *vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům*
- *rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu*

Psaní

Žák

- *napiše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života*
- *vyplní osobní údaje do formuláře*

5.2.2.2. Výchovné a vzdělávací strategie

- pochopení jazyka jako prostředku svěbytného historického jevu a jako důležitého a nezbytného nástroje celoživotního vzdělávání (kompetence k učení)
- pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání (kompetence k učení)
- rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti kompetence sociální a personální)
- vnímání a postupné osvojování jazyka jako bohatého mnohotvárného prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů (kompetence komunikativní)
- zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a

rozdílení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace (kompetence komunikativní, sociální a personální)

- získávání sebevědomí při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama (kompetence sociální a personální)
- probudit zájem o anglický jazyk, snahu vnímat a napodobovat melodii a rytmus anglického jazyka (kompetence k učení)
- poznávat a prakticky používat základní pravidla výslovnosti (kompetence k řešení problémů)
- činností formou naučit žáky základní slovní zásobu z jim blízkých oblastí (činnosti s obrázky nebo předměty) – kompetence k učení
- činností formou výuky naučit žáky jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze (kompetence k učení)
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a manuálních činností zahrnutých v pracovním sešitě (kompetence sociální a personální)
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytvářet a obměňovat první krátké rozhovory (kompetence komunikativní)
- rozumět jednoduchým pokynům v anglickém jazyce a reagovat na ně (kompetence komunikativní)
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené jednoduché texty v anglickém jazyce (kompetence k učení)
- získávat první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky (kompetence k řešení problémů)
- postupně začít chápat význam znalosti angličtiny pro život (kompetence k učení)
- aktivní účastí žáka na výuce anglického jazyka ho vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím prvních poznaných slov a frází (kompetence komunikativní)
- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk poslechem audio CD, na kterém mluví děti stejného věku, stejně jako poslechem písní připravených speciálně na tomto audio CD pro 4. ročník (kompetence k řešení problémů)
- základní idiomy a konverzační dovednosti procvičovat s pomocí audio CD, které je součástí pracovního sešitu, a manuálních činností, pro které má učitel k dispozici didaktické hry (kompetence komunikativní)
- nacvičovat porozumění jednoduchým otázkám v anglickém jazyce a reakci na ně (kompetence komunikativní, sociální a personální)
- vést žáka ke schopnosti představit se ústně i písemně v anglickém jazyce a jednoduše vysvětlit kdo je, kde žije, co má rád, v jaké žije rodině (kompetence komunikativní, sociální a personální)
- aktivní účastí v nácvičování mluvení, porozumění, čtení a psaní vytvořit u žáků sebevědomí, že se dokáží uplatnit i v cizině. (kompetence komunikativní)
- získat základní schopnost domluvit se v anglickém jazyce dle požadavků společných pro všechny země Evropské Unie (kompetence komunikativní)
- číst jednoduchý text s pomocí slovníku (kompetence k učení)
- umět vyhledat informace v jednoduchém textu, (kompetence k řešení problémů)
- napsat jednoduchý dopis nebo pozdrav, vyplnit formulář v angličtině. (kompetence k řešení problémů),
- připravit žáka pro pokračování ve výuce anglického jazyka a případně pro studium dalšího cizího jazyka. (kompetence k řešení problémů)

5.2.2.3. Obsah učiva

1. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
Žák:	
– pozdraví, rozloučí se, vyjádří souhlas a nesouhlas, poděkuje, omluví se	Hello ,goodbye, yes/no, thank you, I'm sorry.
– osloví osobu, vyjádří náladu	How are you? I'm fine, thank you.
– zeptá se na jméno, představí se	What's your name? My name is..../ I'm....
– rozumí jednoduchým pokynům učitele a reaguje na ně verbálně i neverbálně	Běžné pokyny
– seznámí se se základní slovní zásobou k daným tematickým okruhům	Barvy, hračky, domácí zvířata, jídlo a pití, ovoce a zelenina školní pomůcky, členové rodiny, části těla, oblečení, přídavná jména malý a velký
– napočítá do 10	Číslice 1 – 10
– vyjádří svůj věk	
– nápodobou, opakováním, poslechem, zpěvem a hrou si osvojí základní větné struktury	It's I like.... I have got...
– zná několik říkanek, písniček	
– snaží se rozumět obsahu a smyslu základní konverzace	
– pozná typické svátky v anglicky mluvících zemích	Haloween, Vánoce, Velikonoce

2. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
Žák:	
– pozdraví, rozloučí se, poděkuje, omluví se	Hello, goodbye, good morning, good afternoon, good evening, good night, thank you, I'm sorry.
– představí se, zeptá se na jméno, osloví osobu, vyjádří náladu	My name is...., How are you?, I'm fine, thank you.
– rozumí jednoduchým pokynům učitele a rodilého mluvčího na nahrávce a reaguje na ně verbálně i neverbálně	Classroom language, reakce na poslech (souhlas / nesouhlas, příběh)
– rozšiřuje si slovní zásobu	Číslice 1 – 20, hračky, zvířata v ZOO, dům a jeho vybavení, dopravní prostředky, denní činnosti, sporty, povolání, počasí, popis osoby, jídlo
– nápodobou, opakováním, poslechem,	I'm...., He is...., She is...., It is....

zpěvem a hrou si osvojí základní větné struktury	I have got... He/she has got I like....., I don't like.....
– seznamuje se s rozdíly mezi grafickou a mluvenou podobou slova	Opisování textu v pracovním jazyce, skladba vět z daných slov, pexeso
– naučí se několik říkanek, písniček	
– pojmenuje svátky, vnímá kulturní rozdíly ve zvycích	

3. ročník (časová dotace 3 hodiny týdně)

Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
Žák:	
– pozdraví, rozloučí se, představí se, osloví osobu, vyjádří souhlas a nesouhlas, poděkuje, omluví se	Pozdravy, zdvořilostní fráze
– rozumí jednoduchým pokynům při práci ve třídě	Pokyny učitele
– počítá do sta, určí celé hodiny, udá svůj věk, umí psát číslice	Číslovky 1 – 100
– pojmenuje a napíše základní barvy	Barvy
– pojmenuje a umí napsat školní potřeby	Školní potřeby
– tvoří množné číslo jednoduchých podstatných jmen	Množné číslo podstatných jmen (koncovka -s)
– užívá ukazovací zájmena THIS, THESE, THERE	Ukazovací zájmena THIS, THESE This is.... These are... There is / there are
– pojmenuje a napíše hračky	Hračky
– správně vysloví všechna písmena abecedy, hláskuje své jméno	Abeceda
– užívá přítomný čas slovesa TO BE v kladné oznamovací větě, záporu a otázce	Sloveso TO BE
– užívá přítomný čas slovesa TO HAVE GOT v kladné oznamovací větě, záporu a otázce	Sloveso TO HAVE GOT
– používá neurčitý člen A/ AN	Neurčité členy A/AN
– představí členy rodiny	Moje rodina
– pojmenuje části lidského těla a obličeje	Části lidského těla, obličeje, vzhled člověka
– pojmenuje zvířata, popíše jejich tělo	Domácí zvířata, zvířata v ZOO, části těl zvířat
– umí popsat, odkud pochází, zda žije na vesnici či ve městě, v domě nebo bytě, pojmenuje místnosti domu a běžný nábytek	Where are you from? I am from a town / city / village Dům, byt
– vyjmenuje dny v týdnu	Dny v týdnu
– vyjádří polohu předmětů pomocí předložek IN, ON, UNDER, NEXT TO	Předložky místa: IN, ON, UNDER, NEXT TO

– pojmenuje názvy běžného ovoce a zeleniny, potravin a nápojů	Jídlo a nápoje Ovoce a zelenina
– vyjádří pocity libosti a nelibosti pomocí slovesa LIKE	Sloveso LIKE
– pojmenuje běžné oblečení, popíše, co má osoba na sobě	Oblečení I'm wearing.... He/ She is wearing...
– dle obrázků popíše pocity a nálady odpovídající dané situaci	Nálady, pocity
– užívá přivlastňovací pád, uvědomuje si rozdíl mezi fonetickou a psanou formou jazyka	Přivlastňovací pád
– vyslovuje a čte správně v přiměřeném rozsahu slovní zásoby	
– rozumí velmi jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci	
– velmi jednoduchým způsobem konverzuje o velmi známých tématech	
– prezentuje jednoduché básničky a písničky	
– Seznamuje se se základními poznatky z reálií anglicky mluvících zemí, s jejich zvyky a tradicemi.	

4. ročník (časová dotace 3 hodiny týdně)

Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
Žák:	
– ovládá pozdravy při setkání a loučení, oslovení, poděkování, vyjádření souhlasu a nesouhlasu	Pozdravy, zdvořilostní fráze
– rozumí jednoduchým pokynům při práci ve třídě, používá základní komunikační obraty	Běžné pokyny
– počítá do sta	Číslovky 0 - 100
– vyjmenuje názvy měsíců, ročních období	Měsíce v roce, roční období
– určí čas	Určování času
– používá časové předložky ON, AT	Časové předložky ON, AT
– vyjmenuje části dne	Části dne
– používá časovou předložku IN	Časová předložka IN
– užívá členů THE, A, AN	Určitý člen THE, neurčité členy A/AN
– spojuje jednoduché věty pomocí spojek AND, BUT, OR	Spojky AND, BUT, OR
– používá přítomný čas slovesa TO BE (kladná oznamovací věta, otázka, zápor)	Sloveso TO BE
– používá přítomný čas slovesa TO HAVE GOT (kladná oznamovací věta, otázka, zápor)	Sloveso TO HAVE GOT

– používá přítomný čas způsobového slovesa CAN v kladné oznamovací větě, záporu a otázce	Sloveso CAN
– používá přítomný čas slovesa TO LIKE (kladná oznamovací věta, otázka, zápor)	Sloveso LIKE
– používá přítomný průběhový čas sloves v kladné oznamovací větě	Přítomný čas průběhový
– používá přivlastňovací zájmena	Přivlastňovací zájmena
– zná názvy oblečení – zná několik přídavných jmen vyjadřujících vzhled, náladu, pocity	Oblečení Přídavná jména
– zná názvy běžných hudebních nástrojů	Hudební nástroje
– zná názvy domácích i exotických zvířat a hmyzu, popíše stavbu jejich těla, vzhled	Domácí a exotická zvířata, hmyz
– zná názvy běžných potravin	Potraviny
– pojmenuje běžné denní činnosti, popíše, co dělají lidé na obrázku	Denní činnosti
– zná názvy školních předmětů a poškolních aktivit	Rozvrh hodin, oblíbené předměty, víkendové aktivity
– užívá vazby THERE IS/ THERE ARE	Vazba THERE IS/ THERE ARE
– používá osobní a ukazovací zájmena	Osobní a ukazovací zájmena
– zná názvy sportů	Sport
– používá přítomný čas průběhový	Přítomný čas průběhový
– pojmenuje běžné denní aktivity	Denní režim, zvyklosti, rozvrhy činností
– používá přítomný čas prostý	Přítomný čas prostý
– čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu	
– uvědomí si rozdíl mezi fonetickou a psanou formou jazyka	
– má schopnost udržet pozornost nutnou pro porozumění obsahu sdělení	
– rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci	
– odpovídá na jednoduché otázky	
– vyhledá v jednoduchém textu potřebnou informaci	
– používá dvojjazyčný slovník – stručně reprodukuje obsah přiměřeně náročného textu, promluvy i konverzace	
– prezentuje jednoduché básničky a písničky	
– prohlubuje si poznatky z reálií anglicky mluvících zemí	

5. ročník (časová dotace 3 hodiny týdně)

Konkretizovaný výstup	Konkretizované učivo
Žák:	
– pozdraví při setkání a loučení, osloví, představí se a představí druhé, poděkuje a odpoví na poděkování, vyjádří souhlas a nesouhlas	Pozdravy, zdvořilostní fráze
– používá slovní zásobu, tvoří věty	Slovní zásoba a tvoření vět
– používá množné číslo nepravidelných podstatných jmen	Množné číslo nepravidelných podstatných jmen
– stupňuje přídavná jména	Stupňování přídavných jmen
– umí vyjádřit datum	Datum
– používá slovesa TO BE, TO HAVE GOT, CAN v přítomném čase prostém a slovesa MUST a SHOULD v kladné oznamovací větě, v záporu a tvoří s nimi krátké odpovědi	Slovesa TO BE, TO HAVE GOT, CAN, MUST, SHOULD
– používá přítomný čas prostý a průběhový	Přítomný čas prostý Přítomný čas průběhový
– Tvoří otázku v přítomném čase prostém, používá WHO, WHAT, WHERE, WHEN	Doplňovací otázky (Wh- questions)
– rozlišuje určitý a neurčitý člen	Určitý a neurčitý člen
– používá předmětové tvary osobních zájmen (ME, YOU, HIM, HER, US, YOU, THEM)	Předmětové tvary osobních zájmen
– budoucí čas prostý (POMOCÍ GOING TO)	Budoucí čas prostý, GOING TO
– vyjádří záměr pomocí slovesa WANT	Sloveso WANT
– používá tvary sloves TO BE, TO HAVE v minulém čase prostém	Minulý čas prostý sloves TO BE, TO HAVE
– používá minulý čas prostý pravidelných sloves (-ed)	Minulý čas prostý pravidelných sloves
– seznamuje se se základními nepravidelnými slovesy v minulém čase (není předmětem klasifikace)	Nepravidelná slovesa
– zná číslice 1 – 1000	Číslovky 1 – 1000
– používá předložky ON, IN, AFTER, BEFORE, BEHIND, ABOUT, UNDER, NEXT TO, FROM, OPPOSITE	Předložky
– zná názvy nemocí	Zdraví, nemoc
– používá modální sloveso SHOULD	Sloveso SHOULD
– písemně obměňuje krátké texty	
– zná názvy povolání	Povolání
– zná názvy školních předmětů	Školní předměty
– zná názvy sportů a volnočasových aktivit	Sport a volnočasové aktivity
– vyžádá a poskytne pomoc při orientaci	Orientace ve městě

ve městě	
– popíše různé typy počasí	Příroda a počasí
– vyjmenuje různé druhy dopravních prostředků	Doprava
– zapojí se do jednoduché konverzace, dorozumí se v běžných situacích	
– sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného a dalších osvojených témat	
– odpovídá na jednoduché otázky a podobné otázky pokládá	
– čte nahlas plynule foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu	
– orientuje se v obsahu jednoduchého textu	
– vyhledává odpovědi na otázky, potřebnou informaci	
– rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci	
– sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení, vyplní své základní údaje do formulářů	
– vytvoří odpověď na otázku týkající se textu	
– reprodukuje písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace	
– používá překladový slovník	
– umí říkanky, básničky, písničky a jiné texty	
– prohlubuje si poznatky z reálií anglicky mluvících zemí	

Na konci 5. ročníku se předpokládá dosažení úrovně A1 dle Společného evropského jazykového rámce.

5.3 INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE - INFORMATIKA

Vzdělávací oblast je ve 4. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu:

5.3.1 Informatika

5.3.1.1 Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět informatika je vyučován ve 4. ročníku po jedné vyučovací hodině týdně. Výuka probíhá většinou ve třídě dělené na dvě skupiny. Charakter výuky je činnostní. Výuku orientujeme tak, aby žáci dovednosti a znalosti získávali výhradně na základě individuální nebo maximálně dvoučlenné skupinové práce s počítači, perifériemi a používaným softwarem. Žáci provádějí takové činnosti, které vedou k získání základních znalostí a dovedností z oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru, ale tak, aby je mohli dále rozvíjet na druhém stupni základního vzdělávání. Cílem naší práce je vybavit žáka takovými kompetencemi, které mu umožní ICT technologie v budoucnosti cílevědomě využívat při učení a později též při organizaci svého života. Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní a zájmové činnosti.

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie,*
- *respektuje pravidla bezpečné práce s HW i SW a postupuje poučeně i v případě jejich závady,*
- *chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím,*
- *při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty,*
- *vyhledává informace na portálech, knihovnách a databázích,*
- *komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení,*
- *pracuje s textem a obrázkem v textovém a grafickém editoru,*
- *ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost.*

5.3.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie:

- seznamovat žáky se základními funkcemi počítače a jejich praktickém využívání v životě, naučit žáky používat nejběžnější software (textový, grafický a tabulkový editor), tak aby jej mohli co nejlépe využívat v praxi (kompetence k učení),
- uvědomovat si úlohu rychlých informací v dnešním moderním světě, naučit se svoje soubory informací vytvářet, ukládat a opět vyhledávat (kompetence k řešení problémů),
- seznámit se s tím, jak přijímat a odesílat zprávy e-mailem (kompetence komunikativní),
- při výuce podporovat kreativitu a nápaditost žáků, stejně jako jejich vzájemnou spolupráci při učení – šikovnější žáky vést k tomu, aby pomohli těm, kdo s informačními technologiemi nemají příliš zkušenosti (kompetence sociální a personální, občanské),
- vést žáky k bezpečné práci s počítačem a ochranu zdraví (kompetence pracovní).

5.3.1.3 Obsah učiva

4. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

- Historie informací
 - pojem informace, informační zdroje, informační instituce, společenský tok informací (vznik – přenos, transformace, zpracování, distribuce),
 - starověk, středověk, novověk (mezipředmětové vazby s historickou částí vlastivědy).
- Seznámení s počítačem
 - z čeho se počítač skládá (monitor, klávesnice, myš, přídatná zařízení, HW + SW),
 - zapnutí počítače a správné ukončení práce na počítači, jednoduchá údržba počítače, postupy při běžných problémech s HW a SW.
- Hygiena práce u počítače
 - pravidla bezpečné práce s počítačem a ochrana zdraví.
- Windows – základní informace o systému
 - důležité ikony na ploše,
 - hlavní nabídka, příslušenství,
 - programy, dokumenty, soubory,
 - seznámení s formáty souborů,
 - složka – vytvoření, označování, otvírání, přejmenování,
 - okno složky – změna velikosti, posouvání, mazání, přesun,

- kopírování,
- změna pozadí,
- spořič obrazovky, vzhled plochy.
- Textový editor – Microsoft Word, základy práce s tímto programem
 - základy psaní – velká písmena, diakritika,
 - základní funkce textového editoru,
 - dokument – nový dokument, otevření a zavření dokumentu, uložení,
 - práce s textem: označování, mazání, vkládání textu, přesun textu,
 - písmo: font, velikost, barva písma,
 - náhled,
 - kopírování,
 - obrázek – vkládání obrázků z Klipartu, úprava obrázku, obtékání textu, seznámení s grafickým editorem,
 - WordArt,
 - jednoduchá tabulka,
 - ohraničení stránky,
 - tisk dokumentu.
- Tabulkový procesor - Microsoft Excel, základy práce s tímto programem
 - porovnání práce v programu Excel a Word, seznámení s odlišnostmi,
 - práce s tabulkou – základní funkce (suma, průměr apod.), formáty čísel,
 - pojmenování nebo přejmenování listů,
 - práce s barvou – změna barvy písma, pozadí buněk,
 - třídění dat podle abecedy,
 - tvorba jednoduchého grafu,
 - vkládání, upravování a kopírování textu,
 - tisk, uložení a otevírání dokumentu.
- Internet a multimediální využití počítače
 - základní způsoby komunikace (telefonování, e-mail, chat)
 - elektronická pošta – nový dopis, úprava textu, přečtení dopisu, odpověď, mazání nepotřebných zpráv, příloha,

- prohlížeč Internet Explorer,
- užitečné adresy vyhledávačů, jednoduché vyhledávání informací pomocí klíčových slov
- stahování – obrázky,
- hypertextové odkazy.

5.4 ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je v 1. – 3. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **prvouka**, ve 4. a 5. ročníku předměty **vlastivěda a přírodověda**.

5.4.1 Prvouka

5.4.1.1 Charakteristika vzdělávací oblasti

Předmět prvouka vytváří v žácích základní představy o nejběžnějších skutečnostech v přírodě, společnosti i rodině, o lidských činnostech, výtvorech a vztazích, o vlasti, o zdraví, o situacích rizikových a zdraví ohrožujících a o chování v těchto situacích. Posiluje u žáků vnímavý vztah k jejich okolí. Pomáhá jim formovat základní vztah k životu, vlastní osobě, jiným lidem a přírodě. Učí je jednat a rozhodovat se v různých životních situacích, formuje jejich vědomí odpovědnosti za vlastní zdraví a bezpečnost, za své chování a rozhodování. Pěstuje tak v nich jak základy uvědomování si vlastní individuality, tak i potřebné sounáležitosti s lidmi, přírodou, věcmi a ději kolem nich. Učí žáky všimnout si podstatných stránek i krásy přírodních jevů i lidských výtvorů, pozorovat je, přemýšlet o nich a chránit je. Učí žáky vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti.

Seznamuje žáky se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět /globální problémy/.

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím využívání vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům většinou na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusování, při zacházení s různými nástroji a předměty. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, tj. slovně, výtvarně i písemně. Výuku prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, vycházky, exkurze, projekty apod. Charakter učiva umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů. Propojováním učiva jednotlivých předmětů vznikají tematické krátkodobé projekty a vzniká přirozená potřeba skupinové práce.

V prvouce se věnujeme:

- poznávání věcí – jejich vlastností a zařazujeme je do přírodního a společenského dění
- výchově smyslového vnímání a způsobům pozorování určitých předmětů a jevů
- základům jazykového vyjadřování – využíváme českého jazyka (výslovnost, vyprávění, říkadla, básně, písně, pohádky,...)
- procvičování pozornosti, paměti, představivosti, obrazotvornosti, apod.
- ochraně přírody, kulturních památek a výsledků lidské práce

- zdravotní výchově a znalosti lidského těla, režimu dne
- mravní výchově (vytváření správných návyků a vztahů k lidem)

Vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět* je tvořena **pěti tematickými okruhy**:

a) Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *nalezne v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, ukáže cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí*
- *začlení obec do kraje a obslužného centra ČR*
- *začlení svou obec do příslušného kraje, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci*
- *rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost, pozoruje a popisuje změny v okolní krajině*
- *umí rozpoznat bezpečná i riziková místa pro hru a trávení volného času v okolí svého bydliště a volí odpovídající způsoby ochrany*
- *zná dopravní situaci v okolí svého bydliště, školy, zná zásady bezpečnosti v silničním provozu*

b) Lidé kolem nás

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi*
- *odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností*
- *projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům*
- *dokáže vhodně reagovat při setkání s cizími lidmi, se zvířaty, umí požádat o pomoc*
- *ví o nebezpečích plynoucích z komunikace prostřednictvím elektronických médií*
- *pozná české mince a bankovky, zná termín platební karta, dokáže uvést příklady jejího použití, odhadne cenu základních potravin, nákupu, umí zaplatit*

c) Lidé a čas

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák:

- *využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti*
- *pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije*
- *uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; např. porovnává minulost a současnost*

d) Rozmanitost přírody

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích*
- *rozřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě*
- *provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů*

e) Člověk a jeho zdraví

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví, uvědomuje si zodpovědnost za vlastní zdraví*
- *dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných*
- *chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě*
- *uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu, ví, jak předcházet rizikovým situacím, umí přivolat pomoc v případě ohrožení zdraví, zná tísňová čísla a správný způsob volání na ně*
- *rozpozná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní bezpečnostní pravidla*

- *reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech, zná signály, pravidla evakuace*
- *má základní informace o návykových látkách, uvědomuje si jejich negativní dopad na lidské zdraví*

5.4.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase (kompetence k učení)
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných, ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci apod. (kompetence k učení, k řešení problémů)
- vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory (kompetence komunikativní)
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí (kompetence k učení)
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků (kompetence sociální a personální, občanské)
- dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví (kompetence pracovní)
- naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních (kompetence sociální a personální, občanské)

5.4.1.3 Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

- škola a její blízké okolí, cesta do školy, bezpečnost
- pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu
- příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě i na poli
- rodina a život v rodině
- zima a zimní svátky, bezpečnost, živočichové a rostliny v zimě
- člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky
- zdravá výživa, režim dne
- příroda, rostliny a živočichové na jaře a v létě
- nejznámější ptáci a domácí zvířata
- dopravní výchova – bezpečnost

- práce a volný čas, v obchodě

2. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

- škola a organizace školního života
- cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova
- změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě
- zelenina a její druhy, ovocné stromy a jejich plody
- rodina, náš domov, obec, vlast
- proměny přírody v zimě, zimní sporty
- člověk, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc
- potraviny a správná výživa, nákupy, mince, ceny potravin, nákupy
- čas, orientace podle hodin, kalendářní rok
- práce a volný čas
- proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny)
- lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy, ochrana přírody
- přírodní společenství, vzájemné vztahy, význam, důsledky porušení rovnováhy
- proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

3. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

- místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec)
- cesta do školy, bezpečnost, dopravní výchova, chování při mimořádných událostech
- orientace v místě bydliště: světové strany
práce s jednoduchým plánkem
seznámení s mapou
- země, v níž žijeme: krajina v místě bydliště
- změny v okolí, nebezpečná místa,
- naše vlast
- lidé a čas, orientace v čase
- věci a činnosti kolem nás: lidská činnost, působení této činnosti na přírodu, ochrana přírody

- práce a volný čas
- lidé a výrobky, technika
- hospodaření s penězi, nákupy, sestavování os. rozpočtu
- média, bezpečná komunikace prostřednictvím el. médií
- neživá příroda, látky a jejich vlastnosti:
- vzduch
- voda
- slunce a země
- živá příroda: - rostliny, živočichové, zkoumání přírody
- rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova
- člověk: lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly), péče o zdraví (výživa, sport, hry, první pomoc)
- rizikové situace, mimořádné události, pravidla chování

Ve třídách, v nichž vyučujeme podle učebnic nakladatelství Fraus, odpovídá rozvržení učiva do jednotlivých ročníků doporučenému tematickému plánu.

5.4.2 Přírodověda

5.4.2.1 Charakteristika předmětu

Přírodověda ve 2. vzdělávacím období navazuje na učivo prvouky, které v mnohém prohlubuje a rozšiřuje. Výuka je v 5. ročníku posílena o jednu disponibilní hodinu. Charakter výuky je činnostní (žáci provádějí pokusy, hovoří o nich i o jiných sledovaných přírodních úkazech). Žáci při vyučování využívají znalostí z prvouky a i ze své zkušenosti z vlastních pozorování přírody. Spojením vlastní zkušenosti a poznatků s novým učivem dosahujeme toho, že se žáci učí se zájmem a mají dobré znalosti z přírodovědy. Při činnostech se žáci učí spolupracovat, organizovat práci ve skupině i přijímat odpovědnost za splnění úkolu.

V rámci přírodovědy můžeme uplatnit mezipředmětové vztahy. Můžeme to využít k realizaci projektů. Žáci jsou schopni samostatně úkoly do projektů vymýšlet a zpracovávat. Mohou zde uplatnit své individuální schopnosti a nápady. V projektech uplatňují žáci svou individualitu a různé poznatky z běžného života a tudíž nesmí být učitelem příliš omezováni, ani usměrňováni, jen tak se projeví jejich fantazie. Každý pozitivní postoj učitele k výsledkům práce žáků má za následek jejich zvýšenou snahu a úsilí při plnění dalších úkolů.

V přírodovědě žáci docházejí k poznání, že Země a život na ní tvoří celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje v rovnováze. Měli by si uvědomit, že tuto rovnováhu může člověk svou

činností snadno narušit, ale obvykle jen obtížně obnovit. Učí se hledat možnosti, jak mohou přispět k zlepšení životního prostředí a k ochraně přírody.

Při činnosti výuce mají významnou roli pokusy. Přírodniny žáci poznávají nejen z vyprávění nebo čtení, ale zkoumají je více smysly a mnohé poznatky mohou sami objevit. Velký význam má, když si žáci vedou o svých pozorováních a pokusech záznamy. Pokusy by měly být prováděny individuálně nebo ve dvojicích, ale záznamy by měl psát každý sám, po vzájemné konzultaci o možnostech provedení.

V tematickém okruhu *Lidé kolem nás* si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu tolerance, pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy).

Vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět - přírodověda* je ve 2. období je tvořena **třemi tematickými okruhy**:

a) Lidé kolem nás

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV

Žák

- *vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)*
- *rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení*
- *rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy*
- *rozlišuje základní formy vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořil, kdy si půjčoval a jak vrátil dluhy*
- *poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)*

V tematickém okruhu *Rozmanitost přírody* žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti,

jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji.

b) Rozmanitost přírody

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV

Žák

- *objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka*
- *vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období*
- *zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí*
- *porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy*
- *zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat*
- *stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit*
- *založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu*

V tematickém okruhu *Člověk a jeho zdraví* žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i o poskytování první pomoci a o bezpečném. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je nejcennější hodnota v životě člověka. Potřebné vědomosti a dovednosti získávají tím, že pozorují názorné pomůcky, sledují konkrétní situace, hrají určené role a řeší modelové situace důležitá hodnota v životě člověka.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru *Člověk a jeho svět* získávají žáci především tím,

že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace.

c) Člověk a jeho zdraví

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV

Žák

- *využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života*
- *rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození*
- *účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob*
- *uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista*
- *předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek*
- *uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou*
- *rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc*
- *uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku*

5.4.2.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- poznávat přírodní zákonitosti při aktivních a tvůrčích činnostech (samostatně i ve skupinách) - (kompetence k učení)
- získávat konkrétní představy o přírodninách živých i neživých a o přírodních jevech na základě pozorování a tyto představy doplňovat četbou nejen textů naučných, ale i uměleckých (kompetence k učení)
- učit žáky zjišťovat základní vlastnosti zkoumaných přírodnin, nacházet souvislosti mezi jevy a ději v přírodě (kompetence k učení a řešení problémů)
- nechat žáky provádět pokusy, čímž snadněji pochopí přírodní děje, které nelze snadno pozorovat v přírodních podmínkách (kompetence k učení)
- na vycházkách zaměřovat pozornost žáků na sledování určitých jevů (kompetence k učení)
- zaznamenávat výsledky pozorování a pokusů, diskutovat o nich se spolužáky i učitelem a vyvozovat závěry, které se mohou popřípadě zobecňovat (kompetence komunikativní, sociální a personální)
- uvědomovat si sebe jako člověka- živou bytost, která má své fyziologické a biologické funkce a potřeby, poznávat, co je pro člověka užitečné a naopak škodlivé z hlediska hygieny, výživy, atd. (kompetence sociální a personální)
- poznávat podstatu zdraví i příčiny jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení (kompetence občanské a pracovní)

- poznávat a upevňovat preventivní chování, účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech (kompetence občanské a k řešení problému)
- poznávat a chápat rozdíly mezi lidmi, vést žáky ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu a společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití (kompetence občanské)
- vést žáky k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci v méně běžných situacích, k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií, k poznávání a ovlivňování své jedinečnosti (kompetence občanské)
- sledovat střídání ročních období, vést si záznamy ze svých pozorování a umět pozorované změny v přírodě zdůvodnit (kompetence k řešení problémů)
- dovést žáky k uvědomění, že Země je jednou z planet, oběžnic Slunce, které jsou součástí vesmíru (kompetence k učení)

5.4.2.3 Obsah učiva

4. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

Základní společenstva živých organismů:

- životní podmínky živých organismů, rozmanitost podmínek života na Zemi
- ekosystém les, pole, louka, park, okolí lidských obydlí, ekosystém vod
- poznávání nejznámějších druhů rostlin, hub a živočichů, jejich význam v přírodě a pro člověka
- přizpůsobení organismů prostředí
- rostlinstvo a živočišstvo na Zemi v různých ročních obdobích
- rovnováha v přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy

Neživá příroda

- vzduch a jeho složení, proudění vzduchu
- oceánská a pevninská voda, koloběh vody v přírodě
- nejznámější nerosty a horniny, jejich vznik a využití
- vlastnosti látek
 - měření délky, teploty, hmotnosti a času
 - praktické užívání různých měřidel poznaných fyzikálních veličin

- užívání základních jednotek délky, teploty, hmotnosti a času a běžně užívaných odvozených jednotek

Člověk a příroda:

- ohleduplné chování v přírodě
- ochrana rostlin a živočichů
- ochrana životního prostředí
- rizika v přírodě – rizika spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi; mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi

5. ročník (časová dotace 1 + 1 hodina týdně)

Člověk a neživá příroda:

- podmínky života na Zemi
- pozorování neživé přírody

Nerosty, horniny a půda:

- nejběžnější a hospodářsky nejčastěji využívané horniny a nerosty
- využití sestavených souborů nerostů a hornin k pozorování, poznávání a třídění
- energetické suroviny, člověk a energie
- sestavování jednoduchých elektrických obvodů
- obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje
- vznik, složení a význam půdy, praktické pozorování půdy v okolí školy

Člověk a vesmír:

- od neživé přírody do vesmíru
- vesmír a Země, sluneční soustava
- střídání dne a noci, střídání ročních období

Člověk a živá příroda:

- rozmanité podmínky života na Zemi, podnebné pásy
- život v různých podnebných pásech
- přizpůsobení organismů životnímu prostředí
- život v oceánech a mořích
- ochrana živočichů a rostlin, význam botanických a zoologických zahrad

- společenstva živých organismů na území naší vlasti

Člověk:

- lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, základy lidské reprodukce, vývoj jedince
- zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim, nemoci přenosné a nepřenositelné, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), prevence nemocí a úrazů, drobné úrazy a poranění, první pomoc při drobných poraněních, osobní a duševní hygiena
- nutnost zdrženlivosti a opatrnosti při setkání s neznámými lidmi
- partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality
- návykové látky a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- osobní bezpečí, krizové situace, vhodná a nevhodná místa pro hru, označování nebezpečných látek, předcházení rizikovým situacím v dopravě, šikana, týrání a jiné zneužívání
- přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví, čísla tísňového volání na tísňovou linku
- mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém
- pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové chování, předcházení konfliktům
- základní lidská práva a práva dítěte, protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci

Člověk a lidské výtvořiny:

- zpracování výrobků, jejich využívání, likvidace odpadů
- informační technika a její rozumné užívání
- hmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácností; hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory, půjčky
- jednoduché stroje a zařízení, seznámení se s nimi při jednoduchých pokusech
- ochrana přírody
- vztah k životnímu prostředí

Ve třídách, v nichž vyučujeme podle učebnic nakladatelství Fraus, odpovídá rozvržení učiva do jednotlivých ročníků doporučenému tematickému plánu.

5.4.3 Vlastivěda

5.4.3.1 Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět vlastivěda zahrnuje ve 4. a 5. ročníku učivo zeměpisné a historické. Je vhodné dávat obě tyto složky vlastivědy do vzájemné souvislosti, protože každý historický jev probíhá v určitém zeměpisném prostředí. Jeho časovou dotaci jsme v pátém ročníku posílili o jednu disponibilní hodinu.

Žáci se dívají na dějiny očima současnosti a je třeba dbát na rozvíjení představ o minulosti. Je vhodné historická schémata a popisované děje provázet různým znázorněním minulosti. K tomu nám pomohou mezipředmětové vazby spojené s vlastivědnou výukou. Jsou to například vazby se čtením, výtvarnou výchovou, matematikou, praktickými činnostmi i hudební výchovou. Žáci by měli mít příležitost své představy individuálně výtvarně i literárně ztvárnovat. Charakter výuky se tak stává činnostním.

Pomocníkem při výuce vlastivědy jsou čítanky, kde jsou umělecké historické články, které učivo obohacují. Z těchto textů žáci přijímají neotřelé obraty v řeči, rozvíjí se jejich schopnost výstižně se vyjadřovat a vystihnout podstatné rysy událostí i charakter postav.

Zeměpisné učivo navazuje na poznatky z prvouky. Od pozorování nejbližšího okolí bydliště a školy žáci přecházejí k zeměpisnému pozorování svého kraje a republiky až po její začlenění do Evropy. Seznamují se základními principy demokracie, na nichž je současná Evropa budována. Žáci se učí číst z plánů a map.

Výuku vlastivědy vhodně doplňují návštěvy muzeí, výstav, významných historických míst a památek. Také vhodné zeměpisné nebo historické filmy a videoukázky výuku vlastivědy doplní a zpestří. Je dobré využívat vztahu významných historických událostí k místu, kde žáci žijí. Vnímají tak současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Události, které jsou zachyceny v dějinách místa, kde žáci žijí, jsou jim blízké a srozumitelné. Necháme žákům také prostor pro vyprávění jejich zkušeností z výletů po vlasti, kde mohou přinést i svou dokumentaci (fotografie, videonahrávka, pohlednice, suvenýry, atd.).

K vlastivědnému učivu patří vycházky. Při nich snadno objasňujeme nové zeměpisné pojmy. Hlavní pomůckou při vyučování zeměpisného učiva zůstává mapa. Žáky učíme pracovat s mapou a orientovat se v ní. Učí se rozlišovat nížiny, vysočiny, pohoří a vodstvo. Určují světové strany a vyhledávají řeky, města, velikost měst, nadmořskou výšku hor, atd. Popisují, kudy určitá řeka protéká, která města na řece leží, kam se řeka vlévá apod.

Učivo týkající se podnebí propojujeme s výukou přírodovědy. Je třeba provádět různá měření a ta zaznamenávat (např. teploty). Žáci také zapisují dobu slunečního svitu, charakter počasí aj. Učivo se pro ně stane jasné a srozumitelné. Je mnoho vlastivědných témat, které se dají propojit s učivem přírodovědným (Ochrana přírody, Nerostné bohatství, Půda a zemědělství).

Vzdělávací oblast *Člověk a jeho svět - vlastivěda* je ve 2. období je tvořena **dvěma tematickými okruhy**:

a) Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV

Žák

- *určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu*
- *určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě*
- *rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli*
- *vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického*
- *zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života v přírodě v naší vlasti i v jiných zemích*
- *rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam*

b) Lidé a čas

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV

Žák

- *pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy*
- *využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek*
- *rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik*
- *srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik*
- *objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů*

5.4.3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- dát žákům přehled o jejich regionu- kraji (kompetence občanské)
- získávat základní zeměpisný přehled o České republice a Evropě a orientovat se na jejich mapách (osvojovat si nové pojmy v souvislosti s orientací na mapě) (kompetence k učení)
- seznamovat žáky s významnými etapami našich národních dějin (kompetence občanské)
- vyvolat u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé země (kompetence občanské)
- hlavní historické události zařazovat do století (kompetence k řešení problémů)
- poznávat vývoj lidstva a změny věcí okolo nás (kompetence k řešení problémů)
- pozorovat změnu staveb a způsobu života v průběhu staletí (kompetence k řešení problémů)
- osvojovat si základní dějepisné pojmy související s uspořádáním společnosti (kompetence k učení a občanské)
- probouzet u žáků pěkný vztah k místu bydliště (kompetence občanské)
- rozvíjet vědomí sounáležitosti se svou zemí, světadílem (kompetence občanské)
- řešit vzájemné problémy dle principů demokracie (kompetence občanské)
- upevňovat základy správného chování mezi lidmi bez ohledu na barvu pleti (kompetence sociální a personální)
- učit žáky vzájemné úctě, pomoci a snášenlivosti mezi sebou (kompetence sociální a personální)
- utvářet pracovní návyky při individuální i skupinové činnosti (kompetence pracovní)
- vést žáky k propojování místních historických, zeměpisných a kulturních informací (kompetence komunikativní)
- poznávat historii místa a kraje z dostupných zdrojů (členové rodiny, muzea, památky, knihovny). (kompetence občanské)
- k poznávání charakteristiky určitého regionu událostí využívat informační techniku (kompetence k učení a k řešení problémů)

5.4.3.3 Obsah učiva

Dějepisná část

4. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

- časová osa, období před naším letopočtem, období našeho letopočtu
- české země v pravěku, doba kamenná, bronzová, železná
- příchod Slovanů, konec pravěku v našich zemích
- Sámův kmenový svaz, 7. století v našich dějinách
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše, příchod Cyrila a Metoděje
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
- život prostých lidí za vlády prvních Přemyslovců, Kosmas, románský stavební sloh
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků, Jan Lucemburský
- období vlády krále Karla IV., rozkvět země, rozvoj vzdělanosti
- život ve středověku, šlechta, církve, život ve vesnici, ve městě, gotický stavební sloh
- období vlády krále Václava IV.
- Mistr Jan Hus a jeho učení
- Husitské války, Jan Žižka, Prokop Holý
- České země po husitských válkách, král Jiří z Poděbrad
- První Habsburkové na českém trůně, císař Rudolf II., období renesance

5. ročník (časová dotace 1 + 1. hodina týdně)

- bitva na Bílé hoře, porážka české šlechty
- doba pobělohorská, život na zámku, ve městě, život poddaných
- život v době barokní, stavitelství, hudba
- ve školních lavicích, Jan Amos Komenský
- světlo rozumu, doba osvícenská, vláda Marie Terezie a Josefa II.

- život na vesnici, bydlení, oblékání, venkovské zvyky
- manufaktury a první stroje, parní stroj, čeští vynálezci
- obrození měšťanské společnosti, nástup kapitalismu, nadvláda němčiny
- počátky národního obrození, F. Palacký, J. K. Tyl
- z podaného člověka občan, rok 1848, K. H. Borovský
- stroje ovládly život, růst tovární výroby, nástup elektřiny
- vznik Rakousko-Uherska, profesor T. G. Masaryk na české universitě
- Národ sobě, rozvoj kultury a umění
- Češi a Němci, historie vztahů obou národů
- směřujeme k samostatnosti, 1. světová válka, odpor proti Rakousko-Uhersku
- vznik Československé republiky, T. G. Masaryk, život v Československu
- 2. světová válka, válečná a poválečná léta
- od totalitní moci k demokracii, principy demokracie
- vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky
- seznámení se s aktuální politickou situací

Zeměpisná část

4. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

- naše vlast Česká republika, poloha, obyvatelé, členění území ČR na kraje
- kraje a krajská města
- Česká republika- demokratický stát, státní symboly, státní svátky
- mapy a plány
- orientace v krajině, světové strany a jejich určování
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství, těžba a zpracování nerostných surovin

- průmysl, výroba, průmyslový závod
- ochrana přírody, chráněná území
- cestujeme po naší vlasti, přírodní zajímavosti a národní kulturní památky
- cestujeme naším krajem

5. ročník (časová dotace 1 + 1 hodina týdně)

Česká republika:

- kde jsme byli o prázdninách
- kraj, v němž žijeme- opakování ze 4. ročníku
- kraje České republiky- základní poznatky o krajích ze 4. ročníku

Kraj, ve kterém žijeme:

Do tohoto tématu je zahrnuto všech 14 krajů. Se žáky se však v 5. ročníku probírá podrobně kraj, ve kterém žijí. Toto učivo se doplňuje o další informace, které žáci vyhledávají na základě doplňujících otázek v učebnici. Využívá se dostupných informačních materiálů z krajských informačních center. Vhodné jsou informace z různých míst kraje, které mohou žáci získat při hodinách informatiky, na výletech, exkurzích apod. V případě zájmu žáků si můžete vybrat další kraj, ke kterému mají žáci nějakou vazbu, s krajem se pak seznamujete informativně, podrobnosti z dalších krajů se nehodnotí známkou. K seznamování žáků s dalšími kraji můžete vhodně využít skupinovou práci.

Česká republika- demokratický stát:

- poloha České republiky, vznik, obyvatelstvo
- Praha hlavní město ČR
- základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva
- armáda ČR, besedy s odborníky
- státní svátky a významné dny
- historie města, Pražský hrad a Hradčany, plán města
- historická místa Prahy

Česká republika- součást společenství hospodářsky vyspělých států:

- Evropská unie, spolupráce mezi státy, její výhody
- mezinárodní organizace, jejich zkratky a význam (Rada Evropy, NATO, OSN aj.)

Evropa- sjednocující se světadíl:

- sousední státy České republiky
- seznámení žáků se základními údaji o sousedních státech

Evropa- jeden ze světadílů:

- poloha a povrch Evropy, vodstvo a podnebí Evropy
- rostliny a živočichové
- hospodářství a obyvatelstvo Evropy

Ve třídách, v nichž vyučujeme podle učebnic nakladatelství Fraus, odpovídá rozvržení učiva do jednotlivých ročníků doporučenému tematickému plánu.

5.5 ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je v 1. - 5. ročníku realizována prostřednictvím předmětu

5.5.1 Pracovní činnosti

5.5.1.1 Charakteristika předmětu

Pracovní činnosti v tomto období mají výrazně činnostní charakter. Žáci pracují individuálně nebo v menších skupinách, velký důraz je kladen na bezpečnost při práci. Pracovní činnosti jsou velmi úzce spjaty a propojeny s ostatními vyučovacími předměty. Žáci rozvíjejí svou slovní zásobu, učí se komunikovat, správně vyjadřovat své myšlenky. Při měření či výpočtech využijí znalostí z matematiky, pokládají se základy technického myšlení. Poznatky z prvouky ověřují v praktických činnostech, učí se péči o zdraví, o pracovní i životní prostředí. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků.

Rozvíjí se jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti, pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci a své pracovní prostředí, udržovat své místo i náčiní v pořádku, pracovat v týmu, učí se pracovní kázní a vytrvalosti. Žák si uvědomuje význam práce, učí se vážit si práce své i druhých.

Očekávané výstupy na konci prvního období dle RVP ZV

a) Práce s drobným materiálem

Žák

- *vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů*
- *pracuje podle slovního návodu a předlohy*

b) Konstrukční činnosti

Žák

- *zvládá elementární činnosti a dovednosti při práci se stavebnicí*

c) Pěstitelské práce

Žák

- *provádí pozorování přírody, zaznamenává a hodnotí výsledky*

- *pečuje o nenáročné rostliny*

d) Příprava pokrmů

Žák

- *připraví tabuli pro jednoduché stolování*
- *chová se vhodně u stolování*

Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání dle RVP ZV:

a) Práce s drobným materiálem

Žák

- *vytváří přiměřenými pracovními postupy a operacemi na základě své představy různé výrobky z daného materiálu*
- *využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic*
- *volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu*
- *udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu*

b) Konstrukční činnosti

Žák

- *provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž*
- *pracuje podle předlohy, slovního návodu, jednoduchého náčrtu*
- *dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu*

c) Pěstitelské práce

Žák

- *provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pokusy a pozorování*
- *ošetřuje a pěstuje podle návodu pokojové rostliny*
- *volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní*
- *dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce, poskytne první pomoc při úrazu*

d) Příprava pokrmů

Žák

- *dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování*
- *orientuje se v základních potravinách, zdravé výživě*
- *orientuje se v základním vybavení kuchyně, zná bezpečnostní a hygienické zásady při práci v kuchyni*

5.5.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- vzbudit v žácích pozitivní vztah k práci a k zodpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce, vést je k poznávání smyslu a cíle práce, k vlastnímu plánování, organizování a řízení pracovní činnosti, k osvojování si pracovních návyků a dovedností, ke kritickému zhodnocení svých výsledků a ke snaze o zlepšení. (kompetence k učení)
- prostřednictvím pracovních činností rozvíjet myšlení žáků, podporovat rozvoj rozumových činností, rozšiřovat jejich obzory (kompetence k učení)
- docílit, aby se žáci naučili účinně spolupracovat ve skupině, aby se naučili spoluvytvářet pravidla pro práci ve skupině a aby se naučili ocenit důležitost příjemné atmosféry ve skupině (kompetence sociální a personální)
- naučit žáky vhodně komunikovat při spolupráci s ostatními lidmi, naslouchat druhým, vhodně reagovat, umět přijmout odlišný názor, umět obhájit názor vlastní (kompetence komunikativní)
- vytvářet u žáků pozitivní představu o sobě samém, přihlížet k individuálním možnostem, podporovat seberealizaci a sebedůvěru, tvůrčí přístup (kompetence sociální a personální)
- vytvářet u žáků postoj k hodnotám /lidská práce, technika, životní prostředí/, vést je k respektování a chápání základních ekologických souvislostí a environmentálních problémů, k rozhodování se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti (kompetence občanské)
- naučit žáky dodržovat vymezená pravidla, respektovat bezpečnostní a hygienická pravidla, poznávat a využívat jednoduché pracovní nářadí, pomůcky a nástroje, rozlišovat základní materiály, jejich vlastnosti a možnosti opracování, využití znalostí v praktickém životě (Kompetence pracovní)
- vést žáky k tomu, aby při práci uvažovali, volili osvojené postupy při řešení problémů, vést je k samostatnosti (kompetence k řešení problémů)
- naučit žáky přistupovat k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého

zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot (Kompetence pracovní).

5.5.1.3 Obsah učiva

1. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Pracovní činnosti by měly být v prvním ročníku průběžně spojovány s ostatními vyučovacími předměty. Měly by učivo ostatních předmětů ztvárňovat, pomáhat k pochopení probíraných pojmů. V pracovních činnostech si mohou děti připravit celou řadu pomůcek pro činnostní výuku v ostatních předmětech.

a) Práce s drobným materiálem

- žák udržuje pořádek na pracovním místě, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti
- učí se bezpečně a správně používat pracovní pomůcky a nástroje /nůžky, lepidlo, jehla/
- práce s papírem – žák se učí poznávat vlastnosti papíru, učí se jej trhat, stříhat, ohýbat, skládat, obkreslovat podle šablony, lepit, nalepovat, vystříhovat
- práce s modelovací hmotou – vlastnosti modelíny, zpracování modelíny, válení, vytahování, roztlačování, přidávání a ubírání hmoty, vytváření různých výrobků dle vlastní představivosti, nebo ve spojení s ostatními předměty /ovoce, zvířata.../
- zpracování přírodnin, jejich vlastnosti /kaštiny, jeřabiny, vylisované listy, koření, sláma, mech.../
- další drobný materiál /jehla, nit- navlékání, přední steh do připravené osnovy/, korále, korkové zátky, špejle /navlékání, spojování, propichování/

b) Konstruktivní činnosti

- základní dovednosti a činnosti při práci se stavebnicí
- sestavování obrázků dle předlohy /puzzle, kostky/

c) Pěstitelské práce

- péče o pokojové rostliny /zálivka, utírání prachu/
- setí řerichy či jiné rychle klíčící rostliny
- předpěstování základních užitkových rostlin
- zalévání a okopávání, pletí

d) Příprava pokrmů

- správné použití příboru
- vhodné chování při stolování

2. a 3. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

a) Práce s drobným materiálem

- učí se pracovat podle slovního návodu a předlohy
- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- práce s papírem a kartonem – vlastnosti a druhy papíru, zpracování papíru pomocí nůžek, nože, kolíčků, překládání, ořezávání, přestřihování, vytrhávání tvarů, skládání, slepování, nalepování na karton, lepení papíru na textil, odměřování
- práce s modelovací hmotou – nové materiály
- modelína, modurit, těsto, popř. hlína
- umí použít špachtli, podložku, modelační nůž
- poznávání vlastností materiálů, sušení, vaření, pečení, pálení
- hnětení, válení, ubírání, spojování
- práce s drobným materiálem, pracujeme s již známým materiálem, přidáváme další – provázky, drátky, špendlíky, krabičky z papíru, roličky, vlna, přírodniny
- propichování, navlékání, spojování, ohýbání, stříhání, nalepování, slepování, lisování, skládání do tvarů
- zásady bezpečnosti při práci s ostrými předměty
- práce s textilem – druhy textilií, vlastnosti, přírodní vlákna, umělá vlákna, nitě, bavlnky, stužky, knoflík,
- navlečení přiměřeně dlouhé nitě, uzlík, šití předním a zadním stehem, sešití látky, přišití knoflíku, poutka

b) Konstrukční činnosti

- sestavují jednoduché modely
- stavba dle předlohy
- sestavování jednoduchých pohyblivých modelů
- organizace a bezpečnost práce

c) Pěstitelské práce

- péče o pokojové rostliny, zalévání, utírání prachu, přesazování,
- vysévání semen, záznamy o klíčení, rozsazování sazenic
- rychlení cibulovin
- předpěstování základních užitkových rostlin
- zalévání a okopávání, pletí

- podzimní práce, shrabování listí
- bezpečnost práce

d) Příprava pokrmů

- chování u stolu
- chování v restauraci
- prostírání k hlavnímu jídlu
- příprava jednoduchého pokrmu studené kuchyně /př. ovocný salát/

Velmi vhodné je využívat v pracovních činnostech lidové zvyky a tradice., seznamovat děti s lidovými řemesly, využívat návštěv výstav a muzeí.

Je možné zařadit batikování, zdobení kraslic, práci s voskem, slámou, výrobu slaného či vizovického pečiva apod.

Praktické dovednosti:

Na konci prvního období žák:

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír vytrhat, stříhat, vystříhnout tvar, přestříhnout, dle nákresu přeložit, vyrobit skládáním jednoduchý výrobek, použít lepidlo, slepit, nalepit.
- dovede z drobného materiálu vyrobit jednoduchý výrobek, umí použít správné nástroje, umí s nimi zacházet
- rozlišuje běžné pracovní nástroje a umí s nimi bezpečně a správně zacházet
- dovede pracovat se stavebnicí, vytvořit několik výrobků dle vlastní fantazie i dle předlohy
- dokáže navléknout nit, udělat uzlík, šít předním a zadním stehem, sešít dvě látky, přišít knoflík
- dovede si práci zorganizovat, udržuje pořádek na pracovním místě, stará se o své pomůcky, uklízí po práci.

4. a 5. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

a) Práce s drobným materiálem

- práce s papírem - rozměrování, stříhání papíru a kartonu, polepování kartónu, zhotovování polepových papírů /škrobové aj./.

- zhotovování složitějších skládanek a modelů, sešívání listů
- rozřezávání papírů a lepenek, ořezávání okrajů
- kaširování
- další informace o papíru, výroba, šetření, sběr, popř. ruční výroba papíru
- práce s drobným materiálem – složitější výrobky z různých materiálů dle možností školy a požadavků učitele /dřevo, drát, fólie, sádra, přírodniny/
- práce s modelovací hmotou – modely těles
- další úpravy /lakování, barvení, odlévání ze sádry, reliéf, výroba formy, odlévání do formy, vyškrobávání dle vzoru/
- práce s keramickou hlinou, postupy, pomůcky /špachtle, modelovací očko, rydla/
- bezpečnost a hygiena při práci s modelovací hmotou

b) Konstrukční činnosti

- sestavování obtížnějších modelů, nejlépe pohyblivých dle předlohy i vlastní fantazie
- spojování součástí pomocí, maticových šroubů, pásků, spojovacích desek
- práce podle předlohy, podle jednoduchého náčrtku, provedení jednoduchého náčrtku
- sestavování prostorových modelů z kartónových vystřihovánek
- bezpečnost, dodržování zásad bezpečnosti při pracích montážních a demontážních

c) Pěstitelské práce

- výsev semen okrasných rostlin, jednocení rostlin, výsadba do záhonu
- příprava půdy před výsadbou
- seznámení s kompostem,
- zalévání a okopávání, pletí
- zazimování rostlin, podzimní práce /hrabání listí/
- péče o pokojové rostliny
- seznámení se základním zahradnickým náčiním, jeho používání, bezpečnost při práci

d) Příprava pokrmů

- jednoduchá úprava stolu, zásady správného stolování
- základní vybavení kuchyně,
- zásady bezpečnosti při pohybu v kuchyni
- správné skladování potravin

- zdravá výživa, orientace v cenách a značkách na potravinách /bio, E../
- prozatím nejsou v naší škole podmínky pro bezpečné vaření se žáky

Výuku pracovních činností je vhodné i v tomto období doplnit návštěvami výstav a muzeí, seznámit žáky s prací sochařů, výtvarníků, keramiků a jiných zajímavých profesí.

5.6 UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast je v 1. - 5. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu **výtvarná výchova a hudební výchova.**

5.6.1 Výtvarná výchova

5.6.1.1 Charakteristika předmětu

Výtvarná výchova jako předmět je součástí procesu rozvoje estetických vztahů žáků ke skutečnosti a k umění. Výuka vychází především z citového vztahu žáků k zobrazované skutečnosti. Výtvarné činnosti rozvíjejí tvořivost, fantazii, estetické citění, podněcují a uspokojují potřeby žáků vyjadřovat se k různým tématům, situacím, prožitkům. Pro výtvarnou činnost je nepostradatelné příznivé a klidné prostředí zbavené strachu ze známky nebo výsměchu druhých.

Výtvarná výchova je podstatnou částí základního vzdělávání žáků. Jejím cílem je rozvíjet vkus žáků, jejich cit pro umění, jejich dovednost výtvarně se vyjadřovat, cíl je zaměřen i na objeovávání talentovaných žáků. Nezaměňujeme ji se speciálním uměleckým vzděláním.

Výtvarný projev dítěte předškolního věku je především schematického rázu. Děti svým kresbám rozumí, dospělí většinou nedovedou do jejich světa vstupovat. Není však vhodné myšlenkový svět dětí narušovat předkreslováním a vedením k napodobování. Je naopak potřebné dát dítěti svobodu a do jeho kreseb nezasahovat.

V 1. - 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo z paměti, předloham se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Vhodná motivace podněcuje uvolnění fantazie.

Úkolem učitele je posilovat sebevědomí žáků, využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování, podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací. Je vhodné zařadit do vyučování různé hravé činnosti a experimentování. Výtvarná výchova dává žákům možnost se individuálně svou výtvarnou činností projevit, sami mohou různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Měli by mít možnost si svůj výtvarný projev obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory. Zde má učitel příležitost jemně usměrňovat a postupně působit na vytváření výtvarného vkusu žáků.

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnáváje a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ*

- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

Tato výchova prolíná celým obdobím. Jeví se jako vedení žáka:

- k svobodnému výtvarnému vyjádření
- k uvědomění si krásy tvarů, barev a barevných kombinací, struktur
- k postupné schopnosti samostatné volby výtvarné techniky (technologie), ke správnému zacházení s výtvarnými nástroji, barvami apod.
- k účasti na utváření prostředí, ve kterém žijeme, učíme se

Téměř všechny námětové okruhy výtvarné výchovy obsahují základní vztahy k životu, prostředí a lidem, a proto souvisí blízce s výukou prvouky a vztahem žáků k životnímu prostředí. Nabízí se využití mezipředmětových vztahů a projektového vyučování. Ve výuce je vhodné využívat náměty z žákova okolí.

Přehled tematických okruhů v daném období:

a) Objevování světa přírody (v jednotlivých i v širších souvislostech)

- pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)
- chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi)
- tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
- vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
- příroda a běh času (roční období, počasí)

b) Poznávání a prožívání světa dítěte

- pocitování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
- poznávání školy - nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
- styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)

c) Svět, který děti pozorují, který pociťují a kterému naslouchají

- setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě...)
- poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
- významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
- vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)

d) Svět dětské fantazie - výtvarná hra a experiment

e) Svět, který dítě obklopuje, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy, ...)

Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání dle RVP ZV:

Žák

- *při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů (světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy a jiné)*
- *užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a sochařské postupy; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model*
- *při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností i na tvorbu vyjádření, která mají komunikační účinky pro jeho nejbližší sociální vztahy*
- *nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě*
- *osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)*

- *porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace*
- *nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil*

V tomto období se zaměřuje na:

1. vycvičení oka a žákovy ruky
2. rozvíjení schopnosti čistého a jistého zobrazování
3. pěstování správného vnímání krásy formy, linie, barvy i symetrie

Výuka výtvarné výchovy je postavena na tvůrčích činnostech, které umožňují rozvíjet žákovo vnímání, výtvarné cítění, představivost, fantazii, myšlení, prožitky. Využívá k tomu nejen výtvarné prostředky tradiční a ověřené, ale i nově vznikající.

Ve 2. vzdělávacím období je výuka výtvarné výchovy spojována často i s výukou jiných předmětů. Výtvarně lze vyjadřovat zvolený jednoduchý rytmus melodie. Při kresbě přírodnin je vhodné využít znalostí z přírodovědy, při kresbě náradí je třeba znát, jak a k čemu se určité náradí používá, zde tedy vytváříme mezipředmětovou vazbu s pracovními činnostmi, při tématickém kreslení se dá vhodně využít některé četby z čítanky. Kresby se posuzují podle toho, kolik originálního pozorování a myšlenek v nich žák projevil, jak využil plochu výkresu, jak pracoval s barvou.

V předcházejícím vzdělávacím období i v období předškolním byla výtvarná výchova dítěti především prostředkem k vyjadřování myšlenek. Ve 2. období se postupně tříbí smyslová vnímavost, uvědomělé pozorování a výtvarné vidění. Žáci se naučí citlivěji vnímat tvary, barvy, struktury, vzájemné vztahy částí a celku, a tak se zabezpečuje nenásilný přechod od prvotních grafických forem k formám členitějším. Žáky je třeba postupně vést k větší samostatnosti při rozmístění kresby se zřetelem na námět, velikost a tvar plochy, pěstovat u nich smysl pro prostorovou dispozici.

Žáci zobrazují předměty tak, jak se jeví jejich oku. Pravidla perspektivy žáci vyvozují z pozorování, pod vedením učitele. Primární výuku pravidel perspektivy považujeme spíše za překážku.

Geometrických modelů se užívá jen k objasnění konstrukce skutečných předmětů. Při kreslení listů, ovoce a jiných předmětů žáky upozorňujeme na osovou souměrnost některých přírodnin. K dosažení dovednosti vyjádřit symetrii mohou přispět kresby předmětů prováděné např. pastelkami nebo vodovými barvami bez předběžných obrysů.

Barvu spojujeme s tvarem. Je dobře, aby si v 1. období žáci dostatečně pohráli s barvami a přirozenou cestou se seznámili se změnami, způsobenými jejich kombinacemi. Znovu žákům ukazujeme, od začátku do konce, techniku pokládání barev. Při vystihování určitého tónu např. u zelené barvy necháme žáky určitou dobu objevovat rozmanité zelené tóny vznikající mícháním žluté, modré a zelené barvy z palety, následovat musí hovor o tom, co objevili, co se komu podařilo. Předcházíme tak potížím vznikajícím při současném pozorování tvaru předmětu a jeho barvy. Žáci později snadno kombinují barvy a jejich mícháním tvoří složitější barevné tóny.

Při kreslení nástrojů vycházíme ze způsobu jejich užívání. To má nejen význam praktický (poznání funkce nástroje), ale i přímý a kladný vliv na výsledek kresby. Znají-li žáci funkci celého nástroje i jeho částí, snáze a přesněji porovnávají jejich velikost, tvar i poměrnost.

Pro vytváření vzorů je prospěšná mezipředmětová vazba s geometrií, využíváme dovednosti provádět náčrty základních geometrických obrazců. Geometrické obrazce mohou být základem mnoha opakujících se vzorků. Geometrické tvary jsou pro děti přístupné a snadno proveditelné. Později může následovat též stylizace a kombinace jednoduchých přírodních tvarů. Kombinací zvolených prvků se vyplňuje určitá plocha nebo se jich používá k dekoraci některého předmětu. Takové kreslení využívá mezipředmětových vztahů s hudební výchovou (rytmy, kontrasty, opakování, střídání).

Předkládání stylizovaných forem, kterých s úspěchem použili různí návrháři, vede žáky k tomu, že začnou stylizovat prvky přírodní. Při pozměňování toho, co poznali, mají dost možností, aby mohli uplatnit svou vynalézavost a fantazii.

Kreslení z paměti je cenné jak pro děti nejmladší, tak i pro starší žáky. Je dobře, když žáci 4. a 5. ročníku nejprve předložený předmět prostudují a nakreslí a potom jej zkusí nakreslit z paměti. Pokud žák ví, že bude kreslit z paměti, snaží se, aby si zapamatoval podobu předmětů. Zvyká si předměty pozorně pozorovat, a tak si postupně vytváří vnitřní zásobu obrazů, které mu poslouží jako předlohy ke kreslení. Žák se tak rovněž učí soustředit svoji pozornost.

Modelování je velmi vhodné pro mladší žáky, ale dobře ho v kombinaci s různými materiály příležitostně využíváme i v tomto vzdělávacím období.

Žáci jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamováni s díly předních domácích i evropských umělců. Vhodné jsou návštěvy výstav takových děl, která jsou žáci schopni pochopit, a která je mohou mravně a citově obohatit. Žáky seznamujeme s díly různých oborů umění. Žáci se je učí chápat a rozumět jim. Výstavy prací žáků se dají uspořádat i ve vhodné školní místnosti. Dbáme, aby výtvarná díla žáků nebyla vystavována trvale, a výstavy často obměňujeme.

Ve výtvarné výchově v tomto období často využíváme mezipředmětové vztahy ve spojení s literární výchovou, s výukou geometrie, s přírodovědou, vlastivědou i s přípravou některých žákovských pomůcek. Jedním z úkolů výtvarné výchovy je připravovat žáka na praktický život, ve kterém budou v mnoha oborech potřebovat něco skutečného zakreslit nebo načrtnout. K tomu ho vedou reálné kresby.

V tomto období využíváme každé vhodné příležitosti k zušlechťování citů žáků, pěstujeme jejich smysl pro přírodní krásy, a to jak ve výtvarné výchově, tak i v ostatních předmětech. Žáci jsou seznamováni s vhodnými díly různých oborů umění prostřednictvím obrazů a ilustrací, učí se je chápat a rozumět jim.

Žák bude po ukončení 1. stupně schopen výtvarného vyjádření takovým způsobem, který ho uspokojí. Dokáže při práci uplatňovat představivost i fantazii. Při kresbě bude chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů, bude postupovat od celku k detailům. Dokáže se orientovat v malířských a kreslířských potřebách a bude je umět udržovat v pořádku. Po ukončení práce si dokáže uvést své pracovní místo do původního stavu. Výtvarná výchova na 1. stupni je základem k dalšímu rozvíjení estetického cítění žáků na 2. stupni.

Přehled tématických okruhů ve 2. období:

a) Rozvíjení smyslové citlivosti - výtvarné osvojování a vyjadřování skutečnosti

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí:

- z pozorování lidí a jejich projevů
- z přímých zážitků a zkušeností žáků
- z umělecky zpracovaných popisů skutečností (texty v čítance, dětské literatuře, vyprávění)
- z pozorování věcí (linie, tvar, materiál, povrch, barva, mat a lesk, vnímání světelných odstínů)
- z pozorování přírody (linie, barva, barevná proměnlivost, struktura, růst, překrývání, prolínání)

Rozvíjení smyslové citlivosti se tedy zaměřuje na prvky obrazného vyjádření, na uspořádání objektů do celků, odraz skutečnosti v lidském vědomí, působení uměleckých děl na žáky.

b) Uplatňování subjektivity - výtvarné vyjadřování osobních pocitů

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí z:

- nálad, emocí, představ, fantazie
- pozorování pohybů těla
- sledování projevu citových reakcí a pocitů vyvolaných zrakovým vjemem (hračka, film, ilustrace, obraz, reklama, elektronický

5.6.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- probouzet a rozvíjet schopnosti výtvarného vyjadřování žáků (kompetence pracovní)
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus (kompetence pracovní)
- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků (kompetence pracovní)
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění (kompetence občanské)
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami (kompetence pracovní)
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat (kompetence k učení, komunikativní a pracovní)
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem (kompetence občanské a pracovní)
- četbou, vyprávěním příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách (kompetence pracovní)

- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů (kompetence k učení a pracovní)
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi (kompetence pracovní)
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku (kompetence pracovní)
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality - barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury (kompetence k učení)
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování (kompetence sociální a personální)
- učit se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých (kompetence komunikativní)
- využívat zkušeností žáků, učit je respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování (kompetence sociální a personální)
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak (kompetence k učení)
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou (kompetence občanské)

5.6.1.3 Obsah učiva

1. Námetky pro práci v 1. ročníku (časová dotace 1 hodina týdně)

- námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí
- poznávání základních barev a jejich různé užívání
- kresby podnětené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte – kreslení podle představ
- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky, zobrazují vše, co dětem poskytuje příroda - kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy
- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- vytváření prostorových fantazií seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů, včetně materiálů netradičních
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy

- hra s linií, vedení linie v různých materiálech
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů
- plastická a prostorová tvorba - spontánní hry s různými tvárnými materiály
- prostorové hry se stavebními prvky
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

2. Náměty pro práci ve 2. - 3. ročníku (časová dotace 1 hodina týdně)

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá k práci, grafický záznam pohybu a zobrazení předmětu
- rytmické řešení plochy s využitím různých prvků a střídání barev -jak se dá návrhů využít
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie a skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba - formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování;
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky (papírové krabičky)
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány, ...

3. Náměty pro práci ve 4. - 5. ročníku (časová dotace 2 hodiny týdně)

- hledání podnětů pro svou výtvarnou tvorbu v reálném prostředí (domov, třída, zahrada, les ...)

- zachycení estetické dimenze projevů života organismů - bujení, růst, vrstvení, překrývání, prolínání, rozpad, členění, pohyb, vzájemné vztahy, povrch (lesk, mat), strukturu a barvu
- zobrazení časové posloupnosti proměn a na jejich jemné, světelné, tvarové, barevné a lineární nuance
- rozvoj představ o pokračování neuzavřených přírodních dějů, porovnávají jejich možné variace a varianty - srovnávání různých způsobů uměleckého vyjádření na příkladech konkrétních výtvarných děl současnosti i minulosti
- hledání styčných bodů výtvarného umění s dalšími druhy a projevy umění - kniha, písmo, literatura, film, hudba, divadlo, architektura
- v okolí školy, v obci nebo v regionu pozorovat užité umění a architekturu
- učit se hodnotit v prostředí školy např. design (nábytek, osvětlovací tělesa, výzdobu, nářadí) nebo architekturu (stavební prvky budovy, detaily technických konstrukcí, materiál aj.)

5.6.2 Hudební výchova

5.6.2.1 Charakteristika předmětu

Předmět je zařazen do všech ročníků s dotací 1 hodina týdně.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k porozumění hudebnímu umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace.

Hlavními složkami hudební výchovy jsou zpěv a poslech hudby. Těžištěm hudebně-výchovné práce je zpěv. Láska k hudbě se nejnázne probouzí zpěvem, neboť při něm je žák aktivní a tvořivý. Zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků. Nejčastější formou tohoto období je zpěv jednohlasný. Učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku. Dále je třeba pamatovat na to, aby rozsah a poloha písni odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu. V hudební výchově je třeba střídát činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu.

Výběr písni má být rozmanitý, má napomáhat hlasovému výcviku. V tomto období jsou pro zpěv nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písni místních nebo krajových. Současně s výcvikem pěveckých dovedností rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus. Smysl pro rytmus snadno a dobře rozvíjíme častým zařazováním jednoduchých doprovodných nástrojů (nástroje Orffova instrumentáře) ke zpěvu žáků. Vnímání hudby se rozvíjí v celé hudebně-výchovné práci, nejvýrazněji při poslechu hudby. Poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se. Přitom jsou vedeni k tomu, aby vyjadřovali a srovnávali své dojmy z poslechu hudebních skladeb.

Zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv. Proto výuku hudební výchovy vedeme tak, aby se stala pro žáky příjemnou a oblíbenou. K dobrému rozvíjení pěveckých dovedností žáků v tomto období velmi dobře napomáhá každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvíle.

Ve zpěvu i poslechu je nezbytné se vracet k probraným písni a skladbám. Jen tak žák může dobře zvládnout melodii a slova písně, zapamatovat si hudební skladbu. Stále zdokonalovanou reprodukcí písni a opakovaným poslechem se prohlubuje vztah žáků k hudebním dílům i intenzita jejich estetického prožitku. Při výuce hudební výchovy je třeba věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich další rozvoj, doporučovat zájmovou činnost. Zpěvem, poslechem, jednoduchým doprovodem písni na dětské hudební nástroje a pohybovým projevem se stávají děti aktivními provozovateli hudby.

Ve vyučovacím předmětu hudební výchova se utváří estetické vztahy žáků k hudbě a umění, formují se mezilidské vztahy. Posiluje se aktivita a tvořivost žáků, navozuje se optimistický vztah ke skutečnosti.

Jestliže výuku hudební výchovy v 1. období charakterizujeme jako období hudebních her, tak výuka ve 4. a 5. ročníku je obdobím manipulace s hudebním materiálem.

Hudba a zpěv jsou neodlučitelně spjaty s historií našeho národa. Mají velký význam i v současném životě. Je málo rodin, kde by někdo nehrál na nějaký hudební nástroj, téměř každý má oblíbený nějaký hudební žánr. Hudba doprovází významné životní události v rodinách, děti

se s ní setkávají od kolébky. Tento přirozený vztah žáků k hudbě je ve škole rozvíjen a hudební aktivity žáků jsou ve výuce podporovány.

Těžištěm výuky Hv i v tomto období je zpěv žáků, zaměřený na lidové písně i známé a oblíbené písně z mediálních prostředků. Celá výuka by měla být vedena v úsměvné atmosféře zbavené stresů. Základním požadavkem při výuce hudební výchovy je hudební doprovod vyučujícího na jakýkoliv hudební nástroj. Tím se pomáhá udržet melodii i rytmus zpívaných písní.

Na rozpoznání individuálních nedostatků žáků v intonaci či rytmu nereaguje učitel zdůrazněním těchto nedostatků, ale snaží se dát i těmto žákům prostor ke zpěvu ve skupinách, ke zpěvu s doprovodem. Tím umožní také těmto žákům příjemný prožitek ze zpěvu.

Všechny druhy hudebních činností (sluchové, rytmické, pěvecké, intonační, instrumentální poslechové, hudebně pohybové a hudebně tvořivé) se ve výuce hudební výchovy navzájem prolínají a posilují ve svých účincích. Nezařazujeme je proto do hodin postupně, ani se nemusí v každé hodině uplatňovat všechny. Učitel vybírá takové činnosti, které odpovídají povaze hudby, se kterou právě pracují. Do činností ve výuce je třeba zapojovat co nejvíce žáků podle jejich individuálních schopností. Učitel vychází vždy z toho, co již žáci umějí, dále rozvíjí jejich hudební dovednosti, podněcuje žáky ke vzájemné spolupráci. Umožňuje, aby se při výuce Hv uplatnili v dostatečné míře ti žáci, kteří se individuálně hudebně vzdělávají. Je to přirozený motivační a inspirační prvek, jak pro žáka samotného, tak pro žáky hudebně nadané, kteří své nadání individuálně nerozvíjejí. Pozitivní je i přímá spolupráce se základní uměleckou školou, kterou žák navštěvuje. Vhodné je zvýrazňovat dovednosti a schopnosti žáků, vést je k sebepoznání a seberealizaci. Každého je třeba podněcovat a vést ho k tomu, aby své nadání a schopnosti v různých oblastech uplatňoval.

Vztah žáků k hudbě je podporován návštěvami koncertů, operních představení, přehlídek absolventů hudebních škol, účastí v hudebních a pěveckých soutěžích. Při všech těchto příležitostech se zdokonalují poslechové dovednosti žáků, učí se kulturnímu chování i vystupování. Žáci se o hudbě a svých hudebních zážitcích učí hovořit, navzájem se dělí o své pocity a dojmy a porovnávají své prožitky. Vhodnou formou, která rozšiřuje znalosti žáků o hudbě a hudebních nástrojích, jsou obsahem přiměřené výchovné koncerty spojené s besedami o hudbě. Hudební výchova se podílí značnou měrou na celkovém formování žákovy osobnosti.

Hudbu je možno spojovat s poezií, výtvarným dílem nebo vlastním pohybovým projevem žáků i při tělesné výchově. Zpěv může být zařazován do výuky kteréhokoliv předmětu, může výuku motivovat, může ji uvolňovat, zpestřovat, přinášet pocity uspokojení a dobrou náladu, může ale také žáky povzbuzovat, posilovat je ve snaze dosáhnout dobrých výsledků. Hudební výchova se dá dobře propojovat i s výukou vlastivědy (poznávání lidových písní z určité oblasti, poslechy ukázek hudby, které se vztahují k místu narození významného hudebního skladatele, k historickým událostem aj.), můžeme ji propojit i s výukou přírodovědy (je např. mnoho písní o květinách, zvířatech, o vodě, o lese aj.)

Při hodnocení výsledků práce žáků v hudební výchově tohoto období se přihlíží k aktivitě, s jakou se zapojují do různých činností ve výuce, ke snaze žáků spolupracovat s ostatními a nenarušovat práci v Hv. Žák je klasifikován za projevené dovednosti a snahu uspět v prováděných hudebních činnostech. Není vhodné klasifikaci v tomto období provádět na základě testů, prověrek z hudební výchovy nebo zkoušení teorie. Tyto způsoby jsou jen doplňkové a orientační, jsou zpětnou vazbou pro učitele, co v těchto oblastech žáci zvládli. Teoretické učivo má při výuce Hv v tomto období jen podpůrný charakter. Velmi nevhodné je též zkoušení ze znalosti hudebních ukázek. Poslech je totiž záležitost prožitková; pouze

opakováním vhodných hudebních ukázek, kterým žáci rozumí, se u nich rozvíjí vztah k hudbě a hudební paměť.

Obsah hudebních činností:

- a) Vokální činnosti - práce s hlasem - vytváření a upevňování správných pěveckých návyků, zdokonalování pěveckého i mluvního projevu
- b) Instrumentální činnosti - hra na hudební nástroje - využití melodických a rytmických nástrojů při doprovodu sólového hudebního vystoupení nebo sborového zpěvu
- c) Hudebně pohybové činnosti - vyjádření hudby pohybem, gesty, tancem
- d) Poslechové činnosti - aktivní vnímání hudby a poznávání hudby v některých žánrových podobách, analýza slyšeného

Očekávané výstupy v 1. období dle RVP ZV:

Žák:

- *zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase*
- *rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem*
- *využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře*
- *reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie*
- *rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby*
- *rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální*

Očekávané výstupy v 2. období dle RVP ZV:

Žák:

- *zpívá podle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách, a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti*
- *realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not*
- *využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní*

- rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché rytmické přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace
- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

5.6.2.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Vokální činnosti

- naučit žáky čistě, výrazně a se správnou výslovností zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku, hlasový rozsah postupně rozšiřovat (*kompetence k učení*)
- nacvičit správné dýchání a tvoření tónů, dodržovat zásady hlasové hygieny (*kompetence k učení*)
- nacvičit dovednost dynamicky odlišit zpěv (*kompetence k učení*)
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii i slova (*kompetence k učení*)
- učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus - 2/4, 3/4, 4/4 taktu, u nadaných žáků rozšířit i o ostatní druhy taktů (*kompetence k učení*)
- zhodnotit dosavadní pěvecké dovednosti žáků - správnost intonace, udržení melodie známých písní, dodržení rytmu, správné dýchání při zpěvu (*kompetence k učení*)
- žáky seznamovat s lidovým dvojhlasem a jednoduché lidové písně zpívat dvojhlasně, využívat možnosti osvojení dvojhlasého zpěvu, např. kánon (*kompetence k učení*)
- položit základy intonace, vokální improvizace – diatonické postupy v durových a mollových tóninách (V., III. a I. stupeň, solmizační slabiky, intonační vzorec AMW apod.), hudební hry (ozvěna, otázka - odpověď apod.), (*kompetence k učení a řešení problémů*)
- pěstovat dovednost vytvořit záznam vokální hudby – zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky), nota jako grafický znak pro tón, zápis rytmu jednoduché písně, notový zápis jako opora při realizaci písně (*kompetence k řešení problémů*)

Instrumentální činnosti

- využívat k instrumentálnímu doprovodu zpěvu rytmické i melodické hudební nástroje, tuto činnost umožnit co největšímu počtu žáků ve výuce (*kompetence k řešení problémů*)
- rozvíjet dovednost rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace – tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu písně, hudební doprovod (akcentace těžké doby, metrum, v rytmickém doprovodu, ostinato,...), hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď) - (*kompetence k řešení problémů*)
- cvičit záznam instrumentální melodie – čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivku či tématu instrumentální skladby (*kompetence k řešení problémů*)

Hudebně pohybové činnosti

- rozvíjet hudebně pohybové dovednosti žáků - lidové tance, pohybové fantazie, taneční hry se zpěvem (*kompetence k učení a řešení problémů*)
- naučit základy taktování – dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt (*kompetence k učení a řešení problémů*)
- cvičit reakce na změny v proudu znějící hudby – pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků (*kompetence k řešení problémů*)
- cvičit orientaci v prostoru – utváření pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách (*kompetence k řešení problémů*)

Poslechové činnosti

- rozvíjet schopnost rozlišit kvalitu tónů-délka, síla, barva, výška (*kompetence k řešení problémů*)
- vysvětlit vztahy mezi tóny – souzvuk, interval, akord (*kompetence k učení*)
- seznámit žáky s hudebními výrazovými prostředky a hudebními prvky s výrazným sémantickým (významovým) nábojem – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu (*kompetence k řešení problémů*)
- vysvětlit rozdíly mezi hudbou vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidským hlasem a hudebním nástrojem (*kompetence k učení*)
- seznámit je s některými hudebními styly a žánry – hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod. (*kompetence k učení a řešení problémů*)
- vysvětlit základní hudební formy – malá písňová forma, velká písňová forma, rondo, variace (*kompetence k učení a řešení problémů*)
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu (*kompetence k řešení problémů*)

- rozvíjet melodické i harmonické cítění žáků (*kompetence k učení*)
- učit žáky rozpoznávat základní pěvecké hlasy - bas, tenor, alt, soprán (*kompetence k učení a řešení problémů*)
- vysvětlit rozlišování nejčastěji užívaných hudebních nástrojů podle vzhledu, zvuku i způsobu hry (*kompetence k řešení problémů*)
- vést žáky k dovednosti interpretace hudby – slovní vyjádření (jaká je to hudba a proč je taková) - (*kompetence k řešení problémů*)

Všeobecné strategie

- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků (kompetence k řešení problémů)
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity (kompetence k učení)
- pěstovat dále hudebnost v oblasti hudebního sluchu, zpěvního hlasu, smyslu pro rytmus, hudební paměť i představitivost (kompetence k učení)
- poznávat základní hudební teorii (kompetence k učení)
- získat první poznatky z české i evropské hudební kultury (kompetence k učení)
- rozlišovat operu od operety, balet od pantomimy (kompetence k řešení problémů)
- chování na koncertech, v divadle, při vlastním vystoupení (kompetence k řešení problémů)

5.6.2.3 Obsah učiva

S hudbou se dítě setkává od malička. Proto v počátcích výuky Hv budeme vycházet ze znalosti jednoduchých lidových písní, které obvykle žáci znají ze zpěvu v rodinách, ze zpěvu podle dětských knížek a ze zpívání v mateřských školkách a dětmi oblíbených hudebních nahrávek.

Děti předškolního věku obvykle umí zpívat písně:

Halí, belí	Pásla Ovečky
Ovčáci, čtveráci	Jedna, dvě, tři, čtyři, pět
Kočka leze dírou	Travička zelená
Skákal pes	Holka Modrooká
Pec nám spadla	Já mám koně
Malička su	Když jsem já sloužil
To je zlaté posvícení	Pod naším okýnkem
Prší, prší	Čížečku, čížečku

1. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Vokální činnosti

- melodizované říkanky
- dechová a hlasová cvičení
- vytváření pěveckých dovedností a návyků: správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost (jazykolamy), výraz
- důraz na správnou intonaci – každý tón má svou výšku
- základy intonace – intonační cvičení v intervalu velké tercie stoupající i klesající
- lidové písně vhodné pro děti, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
- písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie

Instrumentální činnosti

- seznámení s orffovským instrumentářem
- rytmizace slov – zápis pomocí teček a čárek (příprava na čtení rytmického zápisu a následnou instrumentalizaci)
- příprava na složitější instrumentální doprovod – ostinátní doprovod písní pomocí hry na tělo nebo rytmických orffovských nástrojů - těžká doba, metrum, rytmus

Hudebně pohybové činnosti

- hudebně pohybové hry
- doprovod některých písní jednoduchými krokovými variacemi či pochodem
- hra na tělo – tleskání, pleskání, dupání

Poslechové činnosti

- rozlišování zvuků a tónů
- sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký – nízký, dlouhý – krátký, silný – slabý, rychlý-pomalý, melodie stoupavá - klesavá (pomocí zrakového i pohybového názoru), barva hlasu, zvuku
- volíme krátké hudební ukázky v celé šíři hudebního spektra, poslech je ve velké míře spojen s pohybovou aktivitou
- vytváření citového vztahu k hudbě – slovní vyjádření dojmů

Základy hudební teorie

- notopis -e1, g1
- metronom

- některé hudební nástroje: klavír, zobcová flétna, housle, pikola, kontrabas, akordeon, foukací harmonika

Písně vhodné k nácvičku pro 1. ročník:

Zlatá brána	Jedna, dvě, tři čtyři, pět
Vodník	Jedna dvě, Honza jde
Na nebesích nad Betlémem	Červená Karkulka
Halí, belí	Kráčí Mikuláš
Kolo, kolo mlýnský	To je zlaté posvícení
Zelená se louka	Hádej, hádej, co to je?
Kočka leze dolů	Já malý přicházím
Pekla vdolky	Sedí liška pod dubem
Zima, zima tu je	Utíkej, Káčo, utíkej
Za tou naší stodoličkou	Chumelí se, chumelí
Káča našla ptáče	V zahradě na hrušce
Měla babka čtyři jabka	Včelka
Ovčáci, čtveráci	Když jsem já sloužil

Na tom pražským mostě

V průběhu celého roku dbáme při výuce na to, aby vyučování bylo radostné a dalo žákům co nejvíce citových zážitků. V prvním ročníku mají někteří žáci nevyvinutý hudební sluch, nedovedou, či nechtějí zpívat. Pěvecké dovednosti získávají žáci přípravnými cvičeními, která si učitel vytváří z prvků nacvičované písně. Přitom je dobře využívat individuálního zpěvu žáků, kteří intonačně čistě zpívají a ostatní nechat zpěv spolužáka poslouchat a potom napodobovat.

Učitel věnuje péči o hlas žáků pozornost. Dbá, aby žáci:

- zpívali lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti
- nezpívali dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívali celou hodinu
- poslouchali se navzájem

K cvičením hlasovým se řadí cvičení dechová. Při nich se žáci učí hospodařit s dechem. Je možné k nim připojit i pohyby paží. Hlasová cvičení je vhodné volit jednoduchá, aby se mohla soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov.

Cvičení sluchová vychovávají hudební sluch žáků. Písně se v tomto období nacvičují podle sluchu.

2. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Vokální činnosti

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v 1. ročníku
- dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
- se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřovat hlasový rozsah a upevňovat ho (postoj, artikulace, dýchání)
- písňe volíme do rozsahu oktávy
- zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podřídít se určitému tempu)
- učit opakovat udaný tón, hra na ozvěnu
- melodie vzestupná (Kočka leze dírou) a sestupná (Kočka leze dolů) vedená krokem
- melodie vzestupná (Ovčáci, čtveráci) a sestupná (V zahradě na hrušce) vedená skokem
- lidový dvojhlas (Mravenci, Malička su, Rybička malička...)
- intonace – intonační cvičení v intervalu čisté kvinty stoupající i klesající, ve skocích
- zhudebňování říkadel v intervalu velké tercie v krocích i skocích

Instrumentální činnosti

- aktivní využívání orffovského instrumentáře k rytmickému doprovodu písní
- využití melodických nástrojů (zvonkohry, metalofony, xylofony) k doprovodu písní – využití znalosti notopisu a rytmického zápisu
- jednoduchá improvizace: otázka - odpověď
- složitější vícehlasý ostinátní doprovod

Hudebně pohybové činnosti

- rytmická cvičení propojujeme s písněmi, tempo udáváme tleskáním nebo vytukáním dob
- pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní
- doprovod některých písní jednoduchými krokovými variacemi či pochodem, pantomimou

Poslechové činnosti

- sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodie tónové řady
- rozlišit vyšší tón od nižšího

- v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní
- některé styly a žánry – hudba pochodová, ukolébavka, taneční, slavnostní.... – v souvislosti se zpívanými písněmi

Základy hudební teorie

- hudební teorii zařazujeme pouze v nezbytně nutném množství a spojujeme ji se zpívanými písněmi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, dvojčára, repetice, notopis c1 – g1, noty podle délky, dynamika – f, mf, p, tempo – pomalé, rychlé)
- rozdělení hudebních nástrojů do skupin: bicí – buben, tympán, smyčcové – housle, kontrabas, dechové – zobcová flétna, trubka, trombon

Písně vhodné k nácviku pro 2. ročník:

Kočka leze dírou	Maličká su
Ti zlosejnší muzikanti	Okolo Frýdku
Rybička maličká	Šel tudy
Co to zvoní, co to cinká	Já jsem kováříček
Hra na květiny	Pod naším okýnkem Šibal pekař
Ty a já	Hlava, ramenapísně s vánoční tematikou
Já mám koně	Muzikant
Kdysi jeden muž na měsíci	Vyletěl holoubek
Housle	Kalamajka mik, mik, mik
Pějme píseň dokola	Masožravá kytká
Komáří svatba	Pět minut v Africe
Na tý louce zelený	Dobrá noc
Žezuličko, kde jsi byla	Mravenc
Černé oči, jděte spát	Já do lesa nepojedu

Písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní součást práce v hodinách Hv. I ostatní činnosti při výuce spojujeme pokud možno se zpěvem. Nácvik písní provádíme nápodobou, žáky ke zpěvu vhodně motivujeme, dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky. Při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti. Při opakování písně doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem. Vhodnou pomůckou jsou nástroje Orffovy školy. Jednoduché rytmické nástroje si též snadno můžeme připravit s dětmi z běžně dostupných materiálů a předmětů.

3. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Vokální činnosti

- hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v přecházejících ročnících
- rozšiřujeme pěvecký rozsah c1 – d2
- upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
- zpíváme s dynamickými odstíny slabě – silně v rozmezí p – mf
- zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písně, tempo, síla)
- upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních
- nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písně „Ověáci, čtveráci“ = intonační vzorec AMW (uvědomělá intonace v intervalu čisté kvinty na solmizační slabiky)
- zhudebnění říkadel v intervalu čisté kvinty v krocích i skocích
- lidový dvojhlas (Na tý louce zelený...), kánon (Vyletěla holubička, Dú Valaši, dú), dvojhlas (Když jsem byl malučký..)

Instrumentální činnosti

- stále využíváme dětské rytmické i melodické nástroje pro doprovody písní, a to na vyšší úrovni v souvislosti s osvojeným notopisem, znalostí rytmických hodnot a základy harmonie (1. stupeň v tónině - konkrétní tón, ostatní pomocí solmizačních slabik)
- orientace v partituru – doprovod jednoduché písně (Běží liška k Táboru, Kramářská, Šneček, Ptáci...)

Hudebně pohybové činnosti

- nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunový krok (spojení s Tv)
- taktování dvoudobého taktu
- dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie improvizací nebo dle pokynů
- složitější krokové variace jako doprovod ke zpívaným písním nebo poslechovým skladbám

Poslechové činnosti

- opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny
- hudební otázka a odpověď – v souvislosti s malou písňovou formou
- hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlasem a hudebním nástroj

- soprán, alt, tenor, bas
- Sluchová analýza – slyším chybu, rozdíl dur x moll, dynamika, výraz

Základy hudební teorie

- stupnice – souvislost názvu s 1. stupněm, pentatonika
- notopis c1 – c2
- rytmický koláč – základní rytmické hodnoty ve čtvrt'ových taktech, pomlky
- solmizační slabiky
- zařazení dalších hudebních nástrojů do skupin (klavír), rozdělení dechových nástrojů na dřevěné (příčná flétna, druhy zobcových fléten) a žesťové (hoboj, klarinet, fagot, lesní roh, trubka, pozoun, tuba helikon)
- dynamika: crescendo, decrescendo
- hudební skladatelé: Smetana, Janáček, Dvořák, Martinů

Písňe vhodné k nácviku pro 3. ročník:

Starosti s muzikou	Beskyde, Beskyde
Kozel	Notám diví se náš klouček
písňe s vánoční tematikou	Když jsem byl malučký
Ach synku, synku	Rampouch
Na tý louce zelený	Slunce za hory
Šneček	Byla jedna Káča
Hospodářství	Takhle hop, hop, hop
Dívča, dívča	Vyletěla holubička
Indián	Lašská šotyška
Louka široká	Až já pojedu přes ten les
Modrají se pomněnečky	Dú Valaši, dú
Kamarádi	Oči černé
Když jsem jel do Prahy	Voláme sluníčko
Ej, padá, padá rosička	Podvečerní písnička
Ententýna, mandolína	Poštorenská kapela

Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji. Nástroje můžeme sami vyrobit např. ze skořápek ořechů, kelímků naplněných rýží, čočkou apod., místo hůlek použijeme vařečky, lžičkou

ťukáme do skleničky apod. Žákům dáváme možnost objevit další zvukové efekty a zkusit je při zpěvu využít.

S hudbou se žáci mohou setkat též při návštěvě koncertů, besedách o hudbě a při vlastních hudebních aktivitách. Žáci mohou rovněž sledovat část videozáznamu koncertu. Poslechové skladby v 1. období vzdělávání volíme podle nahrávek, které jsou k dispozici. Dbáme, aby v poslechových skladbách byly zastoupeny písně lidové, známé umělé písně pro děti a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

Učivo pro 4. a 5. ročník

K dosažení cílů hudební výchovy je třeba, aby si žáci při vhodně volených hudebních činnostech osvojili některé z doporučených lidových a umělých písní, vhodné jednoduché instrumentální dovednosti, aby jim byla dána možnost vyjadřovat hudbu pohybem, aby byli seznamováni s doporučenými skladbami nejznámějších našich a evropských hudebních skladatelů.

4. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Vokální činnosti

- upevňujeme pěvecké návyky vytvářené v 1. období, pravidelné zařazování hlasových a dechových cvičení
- písně zpíváme v rozsahu C1 - D2 a s dynamickým rozlišením *p - mf - f*
- dále vedeme žáky také k rozlišování tempa písně a nálady např.: mírně, rychle, vesele
- kánon (Metronom, Tři slípky...) a lidový dvojhlas i teoretické pojmenování
- hudební hry např.: ozvěna, otázka - odpověď apod.
- intonace podle solmizačních slabik v intervalu čisté kvinty krokem i skokem, nadání žáci v intervalu čisté oktávy

Instrumentální činnosti

- i nadále využíváme jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář, zobcové flétny aj.) na vyšší úrovni v souvislosti s teoretickou znalostí pojmu akord
- orientace v partituře na vyšší úrovni - Jsou mlynáři, Už t - Jsou mlynáři, Už ty pilky, Kdo si tu po ránu zpívá...)

Hudebně pohybové činnosti

- taktování v taktech 2/4 a 3/4
- opakování naučených tanečních her se zpěvem

Poslechové činnosti

- žáky seznamujeme s některými hudebními výrazovými prostředky a hudebními prvky s výrazným sémantickým (významovým) nábojem – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu
- ukončená a neukončená melodie - v souvislosti s určováním písňové formy
- poznávání a rozlišování sborů (dětský, ženský, mužský, smíšený)
- jednotlivé hudební žánry a styly: taneční hudba, pochodová hudba, ukolébavka, klasická hudba, populární hudba...
- další hudební formy: dvoudílná a trojdílná malá písňová forma, velká písňová forma, variace

Základy hudební teorie

- rozlišování úkolu dirigenta a sbormistra
- skupiny hudebních nástrojů (klavír, klarinet, pozoun, flétna, lesní roh, trubka, housle, violoncello, kontrabas, velký buben, malý buben, činely....) – rozdělení na strunné: smyčcové, drnkací, úderné; dechové: dřevěné, žesťové; bicí: rytmické, melodické
- nota s tečkou, pokračování ve psaní not, noty C2, D2 - posuvky (křížek, bé, odrážka)
- procvičování pojmů: nota, pomlka, houslový klíč, takt, solmizační slabiky, dvojčára, repetice, vše pouze při nácviku písně na jejím notovém záznamu, pozorování, poznávání a rozlišování hudebních značek v notovém zápisu
- seznámení žáků se stupnicí C dur ve zvukové i napsané podobě
- seznámení s pojmem akord a s jeho stavbou
- partitura -teoretické vysvětlení
- lidová a umělá píseň

Písně vhodné k nácviku pro 4. ročník:

Znám já jeden krásný zámek	Ukolébavka pro ptáčka	Boleslav, Boleslav
Oh, Raja	Tři slípky	Ten chlumecký zámek
Hdyž sem šel vod Domažlic	Valčík se představuje	Muzikanti, co děláte
My pluli dál a dál	My jsme Valaši	Labada
Košiláček	Chovejte mě, má matičko	Hory, doly, černý les
Cvrček houslista	písně s vánoční tematikou	Mám ráda kytky
Ach není tu, není	Už ty pilky dořezaly	A já su z Polánky
Išla Marína	Grónská písnička	Kdo si ti po ránu zpívá

Metronom	Stará archa	Árie ježibyby
Jsou mlynáři	Červená, modrá fiala	Ten jako ten a ť zpívá
Jede Kudrna	V tom píseckým černým lese	
Qodlibet(Jede, jede+Já do lesa)	Ó, řebíčku zahradnický	Teče voda z javora
Tisíc mil	Voděnka studená	Vdávalo se motovidlo
Tři čuníci		

5. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Vokální činnosti

- upevňování osvojených pěveckých dovedností (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, rozšíření hlasového rozsahu H - D2)
- dvojhlas v lidové písni
- poslech a naučení naší hymny

Instrumentální činnosti

- čtení rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu
- hudební doprovod různými nástroji
- složitý rytmický doprovod dle partitury i improvizací - Bubeníci

Hudebně pohybové činnosti

- taktování, čtyřdobý takt
- pohybové vyjádření hudby - improvizace, pantomima
- taneční kroky - polka, valčík, mazurka
- symfonický orchestr - seznámení s jeho složením, pojem dirigent, rozlišování hudebních nástrojů podle zvuku z poslechu
- poslech taneční hudby - polka, valčík, mazurka
- rozlišení změn polkového rytmu v rytmus valčíkový

Poslechové činnosti

- rozlišování změny harmonie poslechem
- slovní vyjádření dojmů z koncertu, poslechu hudby aj.
- poslech vážné hudby - opakování některých poslechových skladeb a poznatků o hudebních skladatelích, které žáci poznali ve 4. ročníku, poslech dalších skladatelů

- poslech skladeb různých žánrů a stylů – míra vkusu
- hudební forma rondo

Základy hudební teorie

- stavba akordu v různých tóninách -T,D,S
- stavba stupnice dur x moll
- oktávy – jednočárkovaná, dvoučárkovaná, malá velká
- další hudební pojmy: staccato, legato, italské názvosloví některých tempových označení
- další hudební nástroje, rozdělení do skupin (viola, harfa, varhany, cimbál, činely)
- rozdíl mezi stupnicí a tóninou
- smyčcový kvartet
- další dynamická znaménka: pp, mp, mf, ff

Písně vhodné k nácviku pro 5. ročník:

Rodné údolí	U muziky	Masopust
Bejvávalo	Cestu znám jen já	Týnom, tánom
Avignonský most	Ráda, ráda	Hvězdičky dobrou noc
Na to m bošileckým mostku	písně s vánoční tematikou	Jedeme za sluncem
Uhynula na salaši	Tři tamboři	Sedlák, sedlák, sedlák
Tráva neroste	Čtyři koně jdou	Spádla z vjišně
Turek	Kde domov můj	Sedm žlutých kamínků
U panského dvora	Na rozloučení	Končí ten čas
Kdyby byl Bavorov	Strč prst skrz krk	Tak jsem tady
Žádný neví, co sou Domažlice	Proč bychom se netěšili	Loučení, loučení

5.7 ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Požadavky této oblasti se realizují v 1. – 5. ročníku prostřednictvím předmětu tělesná výchova, do kterého je zařazováno učivo zdravotní tělesné výchovy.

5.7.1 Tělesná výchova

5.7.1.1 Charakteristika předmětu

Tělesná výchova směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na straně druhé k poznání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka. Tělesnou výchovou pěstujeme u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich zdravého životního stylu. Systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování k tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků.

Vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí a na posilování jejich charakterových vlastností. Základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel. Osvojením základů herních technik a taktických postupů zvyšujeme u žáků nejen pohybové schopnosti, ale také podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat.

Neustále věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, průběžně opakujeme bezpečnostní pravidla, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit ohleduplnosti ke svým spolužákům. Dbáme také na převlékání žáků do cvičebních úborů.

Tělesná výchova je předmět, kde je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti. Citlivě hodnotíme každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a k předpokladům k zvládnutí různých pohybových aktivit.

Hlavní organizační formou vyučovacího procesu je vyučovací hodina tělesné výchovy. Do vyučovacích hodin ostatních předmětů vkládáme tělovýchovné chvilky. Zařazujeme je, když se u žáků začne projevovat únava. Jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku.

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák

- *spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti*
- *zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení*

- *spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích*
- *uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy*
- *adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady základní plavecké dovednosti*
- *zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti*
- *reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci*

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV:

Žák

- *podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti*
- *zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením*
- *zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her*
- *uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka*
- *jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti*
- *jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví*
- *užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení*
- *zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy*
- *změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky*
- *orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace*

ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA

Očekávané výstupy na konci 1. období dle RVP ZV:

Žák:

- *uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech; zaujímá správné základní cvičební polohy*
- *zvládá jednoduchá speciální cvičení související s vlastním oslabením*

Očekávané výstupy na konci 2. období dle RVP ZV:

Žák :

- *zařazuje pravidelně do svého pohybového režimu speciální vyrovnávací cvičení související s vlastním oslabením v optimálním počtu opakování*
- *zvládá základní techniku speciálních cvičení; koriguje techniku cvičení podle obrazu v zrcadle, podle pokynů učitele*
- *upozorní samostatně na činnosti (prostředí), které jsou v rozporu s jeho oslabením*

5.7.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků (kompetence k učení)
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků (kompetence k učení a k řešení problémů)
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů (kompetence k řešení problémů)
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy (kompetence sociální a personální)
- získat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu (kompetence občanské a k řešení problémů)
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (kompetence sociální a personální)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (kompetence pracovní)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele – nejen na píšťalku, na gesta...
- (kompetence k učení)
- naučit žáky připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, oblečení...
- (kompetence pracovní)

- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku (kompetence pracovní)
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov...), (kompetence k učení)
- vnímat důležitost průpravných (rozcviček) cvičení, jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací, strečink...) (kompetence k řešení problémů)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (kompetence k řešení problémů)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (kompetence k učení)
- zvládat průpravná cvičení pro míčové hry, správně zvládat techniky házení, chytání, přihrávání (kompetence k učení)
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých miniher (kompetence k učení)

Tělesná výchova je nedílnou součástí hodin ostatních vyučovacích předmětů. (např. kompenzační cvičení po jednostranném zatížení, přírodověda – pohyb v terénu, ekologická výchova, znalost rostlin, prvouka – dopravní výchova, vlastivěda – práce s mapou, pohyb v terénu aj.)

5.7.1.3 Obsah učiva

1. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

Komunikace, organizace, hygiena a bezpečnost v TV

- terminologie spojená s osvojovanými cvičebními prostory a vybavením
- smluvené signály, znamení gesta a jiné prostředky komunikace při TV (řada, zástup...)
- zásady bezpečného pohybu a chování při sportu a TV
- příprava na pohybovou aktivitu (obutí, oblečení, pitný režim)

Průpravná, kondiční, koordinační, relaxační, vyrovnávací a tvořivá cvičení

- strečinková cvičení
- rychlostně silová cvičení
- vytrvalostní cvičení
- cvičení pro rozvoj kloubní flexibility a obratnosti

- cvičení kompenzační (po statické práci v sedě a po jednostranné zátěži)
- cvičení pro správné držení těla
- cvičení psychomotorická

Gymnastika

- svalové napětí a uvolnění těla
- gymnastické držení těla

AKROBACIE

- průpravná cvičení pro zvládnutí kotoulu vpřed
- průpravná cvičení pro zvládnutí kotoulu vzad

PŘESKOK

- průpravná cvičení pro nácvik gymnastického odrazu

HRAZDA

- ručkování ve visu

KLADINKA

- chůze s dopomocí

Rytmické a kondiční gymnastické činnosti s hudbou a tanec

- základní estetický pohyb (chůze, běh různé poskoky a obraty)
- zapojení i jiných částí těla (ruce)
- rytmizovaný pohyb (s využitím jednoduchých říkadel a písní)
- cval stranou, krok poskočný, přísunný krok
- nápodoba pohybem
- vyjádření rytmu a melodie pohybem

Atletika

- základní pojmy týkající se běhu, skoku a hodů
- názvy částí atletického hřiště
- průpravná cvičení pro zdokonalování běžecké vytrvalosti, rychlosti a obratnosti

BĚH

- rychlý běh na 25 m
- motivovaný běh v terénu

- běh prokládaný chůzí

SKOK

- skok z místa
- skok z rozběhu

HOD

- hod z místa
- hod z chůze

Pohybové hry

- pohybové hry pro osvojování různých způsobů lokomoce
- pohybové hry pro manipulaci s různým náčiním
- pohybové hry pro ovlivňování kondičních a koordinačních předpokladů
- pohybové hry pro zdokonalení nových pohybových dovedností
- pohybové hry soutěživé a bojové
- pohybové hry pro rozvoj pohybové představivosti a tvořivosti
- pohybové hry kontaktní
- pohybové hry se specifickým účinkem (relaxačním, motivačním)
- hry na sněhu
- úpoly

Cvičení na nářadí

- cvičení na lavičce
- chůze vpřed, vzad i s obraty
- přeběhy lavičky
- šplh na tyči
- šplh s přírazem na tyč

Sportovní hry

- držení míče jednoruč, obouruč
- manipulace s míčem odpovídající velikosti a hmotnosti (na místě, v pohybu)
- základní přihrávky rukou (vyvolenou i opačnou)
- základní přihrávky nohou (vyvolenou i opačnou)

Sportovní hry jsou v tomto ročníku využívány jako součást průpravných a kondičních cvičení pohybových her.

Bruslení

- vhodné a bezpečné oblečení pro pobyt na ledové ploše
- pohyb na ledu bez bruslí (odstraňování zábran)
- klouzání vyvolenou nohou vpřed

Turistika

- aplikace pohybových her v přírodním prostředí
- chůze v terénu
- chůze nebo běh po vyznačené trase
- překonávání přiměřených přírodních překážek
- základní dovednosti spojené s tábořením (pomoc dospělému při přípravě ohniště, pokrmu,...)

2. – 3. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

Komunikace, organizace, hygiena a bezpečnost v TV

- terminologie spojená s osvojovanými cvičebními prostory a vybavením
- smluvené signály, znamení gesta a jiné prostředky komunikace při TV (nástup, pozor, pohov, vyrovnat, rozchod), cvičení v nástupovém a pochodovém tvaru
- zásady bezpečného pohybu a chování při sportu a TV, vhodné a nevhodné prostředí pro TV a sport
- základní terminologie spojená s novými činnostmi a prostředím (plavání)
- jednání fair play
- základní zdroje informací o sportu (časopisy, knihy, rozhlas, televize aj.)
- příprava na pohybovou aktivitu (obutí, oblečení, pitný režim)

Průpravná, kondiční, koordinační, relaxační, vyrovnávací a tvořivá cvičení

- strečinková cvičení
- dechová cvičení
- cvičení kompenzační
- cvičení pro správné držení těla v různých polohách (pracovních a cvičebních)
- rychlostně silová cvičení

- vytrvalostní cvičení
- cvičení pro rozvoj kloubní flexibility a obratnosti
- cvičení psychomotorická
- cvičení rovnovážná

Gymnastika

- svalové napětí a uvolnění těla
- gymnastické držení těla
- soustředění na cvičení
- průpravná gymnastická cvičení
- základní pojmy a cvičební polohy (postoje, pohyby paží, nohou, trupu)
- názvy gymnastického náčiní

AKROBACIE

- kotoulu vpřed
- kotoulu vzad
- průpravná cvičení pro zvládnutí stoje na rukou

PŘESKOK

- průpravná cvičení pro nácvik gymnastického odrazu z můstku
- roznožka přes kozu našíř, odrazem z můstku

HRAZDA

- shyb stojmo - odrazem přešvih do vzporuvzad stojmo – stoj
- svis závěsem levou- pravou v podkolení – stoj

KLADINKA

- chůze bez dopomoci

Rytmické a kondiční gymnastické činnosti s hudbou a tanec

- základní estetický pohyb (chůze, běh různé poskoky a obraty)
- rytmizovaný pohyb s využitím jednoduchých písní
- názvy základních lidových i umělých tanců
- základní cvičení s náčiním (šátek, míček, ...)
- základní taneční krok 2/4

- základní tance založené na kroku poskočném. přeměnném
- nápodoba pohybem
- vyjádření rytmu a melodie pohybem

Atletika

- základní pojmy týkající se běhu, skoku a hodů a základních disciplín, části běžecké dráhy, pomůcky pro měření výkonů
- průpravná cvičení pro jednotlivé atletické disciplíny
- základy techniky běhu, skoku a hodů

BĚH

- běh v terénu
- běh střídavý s chůzí
- štafetový běh
- vytrvalý běh
- rychlý běh do 40 m
- běh přes drobné překážky

SKOK

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku
- skok do dálky z rozběhu
- skok z rozběhu

HOD

- hod z rozběhu
- spojení rozběhu s odhodem

Pohybové hry

- pohybové hry pro osvojování různých způsobů lokomoce
- pohybové hry pro manipulaci s různým náčiním
- pohybové hry pro ovlivňování kondičních a koordinačních předpokladů
- pohybové hry pro zdokonalení nových pohybových dovedností
- pohybové hry soutěživé a bojové

- pohybové hry pro rozvoj pohybové představivosti a tvořivosti
- pohybové hry kontaktní
- pohybové hry se specifickým účinkem (relaxačním, motivačním)
- hry na sněhu
- využití přírodního prostředí pro pohybové hry
- úpoly

Jednotlivé druhy pohybových her jsou rozvíjeny na základě dovedností, zkušeností a zájmu dětí.

Sportovní hry

- základní označení a vybavení sportovních hřišť
- základní spolupráce ve hře
- průpravné sportovní hry se zjednodušenými pravidly (minifotbal, minihokej, miniházená,...)
- přihrávka jednoruč a obouruč vrchní trčením
- přihrávka vnitřní nártem (po zemi, obloukem) chytání míče jednoruč, obouruč
- tlumení míče vnitřní stranou nohy
- vybíjená, přehazovaná, florbal,
- sportovní hry na ledu (hokej) – průpravná cvičení ke hře

Cvičení na náradí:

- - šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladů žáků

Plavání

Učivo tohoto tematického celku je zařazováno do výuky ve formě kurzu a to ve druhém a třetím ročníku.

- smluvené signály pro dorozumívání v prostředí bazénu
- základní hygiena při plaveckém výcviku
- nebezpečí při plavání ve volné vodě
- průpravná cvičení na suchu
- průpravná cvičení pro seznámení s vodou, pro orientaci ve vodě, pro orientaci pod vodou a pro osvojení plaveckých dovedností
- splývání
- dýchání do vody

- pády a skoky do vody z nízkých poloh
- plavání úseků od 10 m do 100 m

Bruslení

- základní pojmy spojené s osvojujícími činnostmi (výstroj, výzbroj, prostory pro bruslení)
- zásady hygieny a bezpečnosti při pohybu na ledě
- vhodné a bezpečné oblečení na led
- samostatné obutí, oblečení
- chůze v botách s bruslemi mimo ledovou plochu
- vstup na led s dopomocí
- průpravná cvičení pro osvojení rovnováhy na bruslích

Turistika

- pojmy spojené s pěší turistikou
- orientace v terénu podle mapy
- příprava tábořiště
- způsob pohybu v náročnějším terénu
- přeprava v různých dopravních prostředcích
- ochrana přírody
- aplikace znalostí z jiných předmětů (druhy stop zvířete, rostliny)
- chůze a běh po vyznačené trase
- jízda na kole

Zdravotní tělesná výchova v 1. – 3. ročníku

- dbát na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržovat čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužovat vzduchem a vodou
- seznamovat žáky s vhodnou životosprávou
- upozorňovat žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdravý vývoj
- předcházet úrazům tím, že dbáme, aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví

- dbát na správné držení těla

4., 5. ročník (časová dotace 2 hodiny týdně)

Komunikace, organizace, hygiena a bezpečnost v TV

- různé funkce pohybu ve zdravém životním stylu (rozvoj zdatnosti, dovedností, regenerace, kompenzace jednostranného zatížení a vyrovnávání oslabení)
- význam přípravy organismu před cvičením
- smluvené signály, znamení gesta a jiné prostředky komunikace při TV (nástup, pozor, pohov, vyrovnat, rozchod), cvičení v nástupovém a pochodovém tvaru
- vhodné a nevhodné prostředí pro TV a sport
- škodlivý vliv drog, alkoholu a kouření na zdraví a pohybovou aktivitu
- organizace některých činností a soutěží
- sledování výkonů a jejich záznam
- údržba náčiní
- základní terminologie spojená s novými činnostmi a prostředím
- jednání fair play
- základní zdroje informací o sportu (časopisy, knihy, rozhlas, televize aj.)
- příprava na pohybovou aktivitu (obutí, oblečení, pitný režim)

Průpravná, kondiční, koordinační, relaxační, vyrovnávací a tvořivá cvičení

- základní význam jednotlivých druhů cvičení a jejich použití v denním režimu
- správné držení těla v sedě, ve stoje, při práci a při zvedání břemen
- význam soustředění při cvičení
- účinky jednotlivých druhů cvičení
- základní technika jednotlivých druhů cvičení
- podstata únavy, jednostranné zátěže a svalové nerovnováhy
- strečinková cvičení
- dechová cvičení
- cvičení kompenzační
- cvičení pro správné držení těla v různých polohách (pracovních a cvičebních)
- rychlostně silová cvičení

- vytrvalostní cvičení
- cvičení pro rozvoj kloubní flexibility a obratnosti
- cvičení psychomotorická
- cvičení rovnovážná

Gymnastika

- průpravná gymnastická cvičení pro ovlivňování pohyblivosti, obratnosti a síly, rychlosti a koordinace
- základní pojmy a cvičební polohy - postoje, pohyby paží, nohou, trupu aktivně
- základní cvičební polohy, postoje, pohyby paží, nohou a trupu

AKROBACIE

- kotoulu vpřed a jeho modifikace
- kotoulu vzad a jeho modifikace
- stoj na ruce s dopomocí
- akrobatické kombinace

PŘESKOK

- průpravná cvičení pro nácvik gymnastického odrazu z můstku
- roznožka přes kozu našir, odrazem z můstku
- skrčka přes kozu našir, odrazem z můstku

HRAZDA

- shyb stojmo - odrazem přešvih do vzporu vzad stojmo – stoj
- svis závěsem levou- pravou v podkolení – stoj

KLADINKA

- chůze bez dopomoci

Rytmičné a kondiční gymnastické činnosti s hudbou a tanec

- základní estetický pohyb (chůze, běh různé poskoky a obraty)
- základní hudebně pohybové vztahy (rytmus, tempo, takt, melodie)
- základní cvičení s náčiním (šátek, míček, ...) při rytmičném nebo hudebním doprovodu
- základní taneční krok 2/4 a 3/4
- základní tance založené na kroku poskočném. přeměnném

- nápodoba pohybem
- vyjádření rytmu a melodie pohybem

Atletika

- části běžecké dráhy a skokanských sektorů
- pomůcky pro měření atletických výkonů
- průpravná cvičení pro jednotlivé atletické disciplíny
- základy techniky běhu, skoku a hodů

BĚH

- běžecká abeceda
- rychlý běh na 60 m
- vytrvalý běh do 1000 m
- běh v terénu až do 15 minut
- nízký start na povel
- polovysoký start
- běh střídavý s chůzí
- štafetový běh

SKOK

- skok do dálky z rozběhu – postupně odraz z výskoky na překážku
- rozměření rozběhu

HOD

- hod z rozběhu
- spojení rozběhu s odhodem

Pohybové hry

- pohybové hry pro osvojování různých způsobů lokomoce
- pohybové hry pro manipulaci s různým náčiním
- pohybové hry pro ovlivňování kondičních a koordinačních předpokladů
- pohybové hry pro zdokonalení nových pohybových dovedností
- pohybové hry soutěživé a bojové
- pohybové hry pro rozvoj pohybové představivosti a tvořivosti

- pohybové hry kontaktní
- pohybové hry se specifickým účinkem (relaxačním, motivačním)
- hry na sněhu
- využití přírodního prostředí pro pohybové hry
- úpoly
- využití netradičního náčiní a náčiní a náměty na přípravu vlastního náčiní
- variace her jednoho druhu

Jednotlivé druhy pohybových her jsou rozvíjeny na základě dovedností, zkušeností a zájmu dětí.

Cvičení na nářadí

- šplh na tyči s přírazem

Sportovní hry

- základní označení a vybavení sportovních hřišť
- základní spolupráce ve hře
- základní role ve hře
- základní organizace utkání
- udržet míč pod kontrolu družstva
- dopravit míč z obranné poloviny hřiště do útočné části
- zakončení střelbou
- řešení situace jeden na jednoho
- pohyb s míčem a bez míče, zastavení
- vedení míče
- střelba na koš
- střelba jednoruč ze země na branku
- sportovní hry na ledu (hokej) – průpravná cvičení ke hře

Bruslení

Vhodné a bezpečné oblečení na led

Průpravná cvičení pro osvojení rovnováhy na bruslích – chůze, skluz, dřepy, jízda na jedné brusli, přednožování, zanožování,

Jízda vpřed – dvouoborová, jednooborová, bez opory

Turistika

Orientace v terénu podle mapy

Chůze v terénu do 15 km

Chůze a běh v přehledném terénu podle mapy

Příprava tábořiště, zakládání a rušení ohně,...

Způsob pohybu v náročnějším terénu

Přeprava v různých dopravních prostředcích

Ochrana přírody

Aplikace znalostí z jiných předmětů (druhy stop zvěře, rostliny)

Chůze a běh po vyznačené trase

Jízda na kole

Zdravotní tělesná výchova v 4., 5. ročníku

- znát význam sledování základních tělesných parametrů pro zdraví i pohybovou činnost
- znát důležitost přípravy organismu před cvičením
- osobní hygiena při různých pohybových aktivitách
- uvědomovat si různé funkce pohybu a využívá je za pomoci učitele a rodičů v denním režimu

5.8 PRŮŘEZOVÉ TÉMA: OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Toto průřezové téma je realizováno prostřednictvím vyučovacího předmětu:

5.8.1 Osobnostní a sociální výchova (OSV)

5.8.1.1 Charakteristika předmětu

Osobnostní a sociální výchova je vyučována ve 3. ročníku jednu hodinu týdně. Její časová dotace je čerpána z disponibilních hodin.

Specifikou tohoto předmětu je tedy to, že se učivem stává sám žák, stává se jím konkrétní žákovská skupina. Osobnostní a sociální výchova pomáhá utvářet aktivní, tvořivou, vnitřně bohatou osobnost, vědomou si své hodnoty a zároveň otevřenou světu, schopnou sociálního porozumění a spolupráce. Nemalý je i její rozměr etický. Staví na vlastní zkušenosti a prožitku, a proto je její účinek hluboký a trvalý.

Tato výchova je zaměřena na osobnostní, sociální a mravní rozvoj jednotlivce prostřednictvím postupů a prvků dramatické výchovy. Má především využití v každodenním běžném životě. Z velké části využívá dramatické improvizace, jež je založena na lidské schopnosti jednat v navozených situacích jako by byly skutečné. V dramatických hrách dostávají žáci příležitost zažít situace, se kterými se mohou v životě skutečně setkat a které si tak mohou předem prozkoumat a připravit se na ně. Opakují ve hře děj příběhu, vyzkoušejí si různé možnosti řešení a vybírají z nich to nejlepší. Mají možnost vyzkoušet si i roli někoho jiného, dívat se a vidět problém jeho očima. To dětem dovoluje zažít a pochopit množství lidských citů, myšlenek a názorů, hledat skutečné motivy jednání, naučit se v nich orientovat a odpovědně se rozhodovat. Osobnostní a sociální výchova využívá také tréninkových postupů sociálně psychologické povahy. Výuka tohoto vyučovacího předmětu napomáhá primární prevencí sociálně patologických jevů – šikany a agresivity, se kterými se na naší škole bohužel setkáváme.

Průřezové téma *Osobnostní a sociální výchova* je tvořen **třemi tematickými okruhy**:

- a) osobnostní rozvoj
- b) sociální rozvoj
- c) morální rozvoj

Osobnostní a sociální výchova má blízký vztah ke vzdělávacím předmětům český jazyk, prvouka, výtvarná, hudební a tělesná výchova.

5.8.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie

- vést k porozumění sobě samému a druhým přiměřeně k věku dítěte (kompetence sociální a personální)
- pomoci k zvládnání vlastního chování (kompetence sociální a personální)
- vytvořit dobré mezilidské vztahy ve třídě (kompetence sociální a personální)
- umožňovat získat základní sociální dovednosti pro řešení jednoduchých situací (konfliktů) - (kompetence občanské)
- pomáhat k utváření pozitivního postoje k sobě samému a druhým (kompetence sociální a personální)
- vést k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupu k řešení problémů (kompetence sociální a personální)

5.8.1.3 Obsah učiva

3. ročník (časová dotace 1 hodina týdně)

Osobnostní rozvoj:

- rozvoj schopností poznávání
 - cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů
 - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění
- sebepoznání a sebepojetí
 - já jako zdroj informací o sobě
 - moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty)
 - co o sobě víme a co ne
 - jak se promítá mé já v mém chování
 - můj vztah ke mně samé/mu
 - moje vztahy k druhým lidem
- seberegulace a sebeorganizace
 - cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle – kolektivní hry, skupinové vyučování
 - stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení
 - organizace vlastního času, plánování učení a studia – režim dne

- psychohygienu
 - dovednosti zvládání stresových situací na úrovni žáků (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace)
 - hledání pomoci při potížích, tísňová volání
 - sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích – hodnotící kruh
- kreativita
 - cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnost nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti dotahovat nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj

- poznávání lidí
 - vzájemné poznávání se ve skupině
 - rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech
- mezilidské vztahy
 - péče o dobré vztahy
 - chování podporující dobré vztahy
 - empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc
 - vztahy a naše třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)
- komunikace
 - řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvořeného člověkem
 - cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání
 - dovednost pro verbální i neverbální sdělování
 - dialog – vedení dialogu, jeho pravidla a řízení
 - komunikace v různých situacích (vysvětlování, žádosti, děkování, odmítání, informování, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání)
 - pravda, lež a předstírání v komunikaci
- kooperace a kompetice
 - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu...; dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení)

- rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny)

Morální rozvoj

- řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 - dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů
- hodnoty a postoje, praktická etika
 - analýzy vlastních i cizích a hodnot a jejich projevů v chování lidí
 - vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování...
 - pomáhající a prosociální chování

6 Hodnocení žáků a autoevaluace školy

6.1 Hodnocení žáků

Jednou z podmínek efektivního učení je zpětná vazba, která poskytuje žákovi informace o správnosti postupů, průběhu či výsledku. Při poskytování zpětné vazby klademe důraz na vhodnou formulaci (zaměření na problém, činnost, nikoliv na hodnocení osoby) – přednost dáváme pozitivnímu vyjádření.

Na naší škole jsme se rozhodli pro kombinaci slovního hodnocení a klasifikace.

6.1.1 Základní pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Hodnocení prospěchu a chování se řídí těmito zásadami:

1. být otevřený k dětem i rodičům, stanovit a vysvětlit jasná kritéria pro hodnocení
2. umožnit žákům účast na hodnotícím procesu
3. hodnotit individuální pokrok bez srovnání s ostatními

Hodnocení a klasifikace žáků

Základní pravidla pro použití klasifikace:

1. známka z vyučovacího předmětu nezahrnuje hodnocení žákova chování
2. klasifikujeme jen probrané a procvičené učivo, žáci mají možnost a dostatek času k naučení, procvičení a zažití učební látky
3. učitel vyváženě hodnotí a promítá do klasifikace a hodnocení: vědomosti, dovednosti, postup, práci s informacemi, úroveň komunikace a tvořivosti žáka
4. při klasifikaci používá učitel pěti klasifikačních stupňů
5. větší písemné práce žáků jsou zakládány do složek
6. všechny písemné práce jsou včas oznámeny, aby žáci měli dostatek času se na ně připravit
7. tradiční ústní zkoušení u tabule je převážně nahrazeno efektivnějšími způsoby zjišťování vědomostí a dovedností žáků
8. významným prvkem procesu učení je práce s chybou, žáci mají právo dělat chyby – chyba je příležitost naučit se to lépe

Základní pravidla pro použití slovního hodnocení:

1. hodnocení je prvotně zaměřeno na poskytování zpětné vazby o průběhu a výsledku činností žáka, žák dostává informace o tom, jakým způsobem může dosáhnout lepších výsledků v problémových oblastech
2. učitel hodnotí osobní pokrok žáka, porovnává jeho aktuální výkon s předchozími výsledky práce
3. hodnocení je vždy adresné a osobně se obrací k tomu, komu je určeno – k žákovi
4. Stupně hodnocení prospěchu

Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- 1 – výborný,
- 2 – chvalitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatečný,
- 5 – nedostatečný

6.1.2 Kritéria pro hodnocení žáka

Pro potřeby klasifikace se předměty dělí do tří skupin:

- předměty s převahou teoretického zaměření,
- předměty s převahou praktických činností a
- předměty s převahou výchovného a uměleckého odborného zaměření.

Kritéria pro jednotlivé klasifikační stupně jsou formulována především pro celkovou klasifikaci. Učitel však nepřeceňuje žádné z uvedených kritérií, posuzuje žákovy výkony komplexně, v souladu se specifikou předmětu.

a. Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření

Převahu teoretického zaměření mají jazykové, společenskovední, přírodovědné předměty a matematika.

Při klasifikaci výsledků ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření se v souladu s požadavky ŠVP hodnotí:

- ucelenost, přesnost a trvalost osvojení požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic, zákonitostí a vztahů, kvalita a rozsah získaných dovedností vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti,

- schopnost uplatňovat osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení společenských a přírodních jevů a zákonitostí,
- kvalita myšlení, především jeho logika, samostatnost a tvořivost,
- aktivita v přístupu k činnostem, zájem o ně a vztah k nim,
- přesnost, výstižnost a odborná i jazyková správnost ústního a písemného projevu,
- kvalita výsledků činností,
- osvojení účinných metod samostatného studia.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti uceleně, přesně a úplně a chápe vztahy mezi nimi. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí logicky správně, zřetelně se u něho projevuje samostatnost a tvořivost. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný a výstižný. Grafický projev je přesný a estetický. Výsledky jeho činnosti jsou kvalitní, pouze s menšími nedostatky. Je schopen samostatně studovat vhodné texty.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák ovládá požadované poznatky, fakta, pojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně. Pohotově vykonává požadované intelektuální a motorické činnosti. Samostatně a produktivně nebo podle menších podnětů učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti při řešení teoretických a praktických úkolů, při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí. Myslí správně, v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků činnosti je zpravidla bez podstatných nedostatků. Grafický projev je estetický, bez větších nepřesností. Je schopen samostatně nebo s menší pomocí studovat vhodné texty.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků, faktů, pojmů, definic a zákonitostí nepodstatné mezery. Při vykonávání požadovaných intelektuálních a motorických činností projevuje nedostatky. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů a zákonitostí podle podnětů učitele. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. V ústním a písemném projevu má nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti se projevují častější nedostatky, grafický projev je méně estetický a má menší nedostatky. Je schopen samostatně studovat podle návodu učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák má v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení si požadovaných poznatků závažné mezery. Při provádění požadovaných intelektuálních a motorických činností je málo pohotový a má větší nedostatky. V uplatňování osvojených poznatků a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. V kvalitě výsledků jeho činnosti a v grafickém projevu se projevují nedostatky, grafický projev je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák si požadované poznatky neosvojil uceleně, přesně a úplně, má v nich závažné a značné mezery. Jeho dovednost vykonávat požadované intelektuální a motorické činnosti má velmi podstatné nedostatky. V uplatňování osvojených vědomostí a dovedností při řešení teoretických a praktických úkolů se vyskytují velmi závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Neprojevuje samostatnost v myšlení, vyskytují se u něho časté logické nedostatky. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti i výstižnosti. Kvalita výsledků jeho činnosti a grafický projev mají vážné nedostatky. Závažné nedostatky a chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Nedovede samostatně studovat.

b. Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou praktického zaměření

Převahu praktické činnosti mají v naší základní škole pracovní činnosti.

Při klasifikaci v předmětech uvedených v s převahou praktického zaměření v souladu s požadavky ŠVP se hodnotí:

- vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem,
- osvojení praktických dovedností a návyků, zvládnutí účelných způsobů práce,
- využití získaných teoretických vědomostí v praktických činnostech,
- aktivita, samostatnost, tvořivost, iniciativa v praktických činnostech,
- kvalita výsledků činností,
- organizace vlastní práce a pracoviště, udržování pořádku na pracovišti,
- dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a péče o životní prostředí,
- hospodárné využívání surovin, materiálů, energie, překonávání překážek v práci,
- obsluha a údržba laboratorních zařízení a pomůcek, nástrojů, nářadí a měřidel.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák soustavně projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Pohotově, samostatně a tvořivě využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává pohotově, samostatně uplatňuje získané dovednosti a návyky. Bezpečně ovládá postupy a způsoby práce; dopouští se jen menších chyb, výsledky jeho práce jsou bez závažnějších nedostatků. Účelně si organizuje vlastní práci, udržuje pracoviště v pořádku. Uvědoměle dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a aktivně se stará o životní prostředí. Hospodárně využívá suroviny, materiál, energii. Vzorně obsluhuje a udržuje laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, náradí a měřidla. Aktivně překonává vyskytující se překážky.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák projevuje kladný vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Samostatně, ale méně tvořivě a s menší jistotou využívá získané teoretické poznatky při praktické činnosti. Praktické činnosti vykonává samostatně, v postupech a způsobech práce se nevyskytují podstatné chyby. Výsledky jeho práce mají drobné nedostatky. Účelně si organizuje vlastní práci, pracoviště udržuje v pořádku. Uvědoměle udržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a stará se o životní prostředí. Při hospodárném využívání surovin, materiálů a energie se dopouští malých chyb. Laboratorní zařízení a pomůcky, nástroje, náradí a měřidla obsluhuje a udržuje s drobnými nedostatky. Překážky v práci překonává s občasnou pomocí učitele.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák projevuje vztah k práci, k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem s menšími výkyvy. Za pomoci učitele uplatňuje získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech se dopouští chyb a při postupech a způsobech práce potřebuje občasnou pomoc učitele. Výsledky práce mají nedostatky. Vlastní práci organizuje méně účelně, udržuje pracoviště v pořádku. Dodržuje předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a v malé míře přispívá k tvorbě a ochraně životního prostředí. Na podněty učitele je schopen hospodárně využívat suroviny, materiály a energii. K údržbě laboratorních zařízení, přístrojů, náradí a měřidel musí být částečně podněcován. Překážky v práci překonává jen s častou pomocí učitele.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák pracuje bez zájmu a vztahu k práci, k pracovnímu kolektivu a praktickým činnostem. Získané teoretické poznatky dovede využít při praktické činnosti jen za soustavné pomoci učitele. V praktických činnostech, dovednostech a návycích se dopouští větších chyb. Při volbě postupů a způsobů práce potřebuje soustavnou pomoc učitele. Ve výsledcích práce má závažné nedostatky. Práci dovede organizovat za soustavné pomoci učitele, méně dbá o pořádek na pracovišti. Méně dbá na dodržování předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a o životní

prostředí. Porušuje zásady hospodárnosti využívání surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů, náradí a měřidel se dopouští závažných nedostatků. Překážky v práci překonává jen s pomocí učitele.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák neprojevuje zájem o práci a vztah k ní, ani k pracovnímu kolektivu a k praktickým činnostem. Nedokáže ani s pomocí učitele uplatnit získané teoretické poznatky při praktické činnosti. V praktických činnostech, dovednostech a návycích má podstatné nedostatky. Nedokáže postupovat při práci ani s pomocí učitele. Výsledky jeho práce jsou nedokončené, neúplné, nepřesné, nedosahují předepsané ukazatele. Práci na pracovišti si nedokáže zorganizovat, nedbá na pořádek na pracovišti. Neovládá předpisy o ochraně zdraví při práci a nedbá na ochranu životního prostředí. Nevyužívá hospodárně surovin, materiálů a energie. V obsluze a údržbě laboratorních zařízení a pomůcek, přístrojů a náradí, nástrojů a měřidel se dopouští závažných nedostatků.

c. Klasifikace ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření

Převahu výchovného zaměření mají: výtvarná výchova, hudební výchova a zpěv, tělesná a sportovní výchova.

Žák zařazený do zvláštní tělesné výchovy se při částečném uvolnění nebo úlevách doporučených lékařem klasifikuje s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu.

Při klasifikaci v předmětech s převahou výchovného zaměření se v souladu s požadavky ŠVP hodnotí:

- stupeň tvořivosti a samostatnosti projevu,
- osvojení potřebných vědomostí, zkušeností, činností a jejich tvořivá aplikace,
- poznání zákonitostí daných činností a jejich uplatňování ve vlastní činnosti,
- kvalita projevu,
- vztah žáka k činnostem a zájem o ně,
- estetické vnímání, přístup k uměleckému dílu a k estetice ostatní společnosti,
- v tělesné výchově s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu žáka všeobecná, tělesná zdatnost, výkonnost a jeho péče o vlastní zdraví.

Výchovně vzdělávací výsledky se klasifikují podle těchto kritérií:

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně, plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně podle požadavků osnov je rozvíjí v individuálních a kolektivních projevech. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný, v hudební a tělesné výchově přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Má výrazně aktivní zájem o umění, estetiku, brannost a tělesnou kulturu a projevuje k nim aktivní vztah. Úspěšně rozvíjí svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný na základě využívání svých osobních předpokladů, které úspěšně rozvíjí v individuálním a kolektivním projevu. Jeho projev je esteticky působivý a má jen menší nedostatky z hlediska požadavků osnov. Žák tvořivě aplikuje osvojené vědomosti, dovednosti a návyky v nových úkolech. Má aktivní zájem o umění, o estetiku a tělesnou zdatnost. Rozvíjí si v požadované míře estetický vkus, brannost a tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, tvořivý, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuální a kolektivním projevu. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Jeho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá dostatečný aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu. Nerozvíjí v požadované míře svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé. Úkoly řeší s častými chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malou snahu a zájem o činnosti, nerozvíjí dostatečně svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Jeho projev je povětšinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Neprojevuje zájem o práci a nevyvíjí úsilí rozvíjet svůj estetický vkus a tělesnou zdatnost.

6.2 Autoevaluace školy a její evaluační činnost

Každá fáze autoevaluace vždy vychází a navazuje na fázi předcházející, tedy i hodnocení výchozích podmínek školy se odvíjí od předcházejícího hodnocení a od cílů, které byly stanoveny pro uplynulé období. Cíle, které jsme si jako škola stanovili, jsou reálné a dosažitelné.

Obecně hlavním cílem autoevaluace je zhodnocení stavu školy podle různých kritérií. Tyto informace pak slouží jako zpětná vazba ke stanovení dílčích cílů, jež vedou k zefektivnění výuky a zkvalitnění školního vzdělávacího programu.

6.2.1 Oblasti autoevaluace

a) Jsou plněny cíle ŠVP ZV v realizovaném ŠVP

- připomínky a nutnosti změn, které vplynuly z praxe (je třeba změnit, dotvořit realizovaný ŠVP, jsou plněny kompetence, úroveň znalostí a dovedností...)

Nástroje: dotazníky pro žáky a rodiče, řízené rozhovory, studium školní dokumentace, žákovské práce, výsledky výuky a vzdělávání, úspěšnost absolventů.

b) Výuka

Je výuka efektivní, stimulující, tvořivá, tvůrčí, přiměřeně náročná, navazuje na již osvojené znalosti žáků, jsou poznatky spojovány s reálným životem, rozvíjí klíčové kompetence, dovednosti, rozvíjí schopnost obhájit si svůj názor, respektuje individuální potřeby žáků.

Nástroje: dotazník pro žáky a rodiče, výsledky žáků (srovnávací testy, účast v soutěžích, úspěšnost na jiných školách), rozhovory se žáky, schránka důvěry, konzultace mezi pedagogy, náslechy doučovací hodiny, dny otevřených dveří, konzultační hodiny, hospitační činnost.

c) Výsledky vzdělávání

Jak si žáci osvojili předepsané učivo v daném období, jsou žáci schopni aplikovat získané znalosti v praxi, jsou výsledky vzdělávání v souladu s cíli ŠVP

Nástroje: dotazník pro žáky a rodiče, práce žáků, úspěšnost žáků mimo školu, srovnávací testy, hospitační činnost, konzultace mezi pedagogy, popř. s pedagogy spádové školy.

d) Hodnocení žáků

Jsou stanovena jasná a srozumitelná kritéria hodnocení (klasifikační řád), jsou daná kritéria respektována a dodržována, jsou respektovány potřeby žáků vyžadujících zvláštní péči a žáků integrovaných, je hodnocení motivující, je kladen důraz na pozitivní hodnocení, nejsou žáci při

hodnocení stresování, není snižována jejich sebedůvěra, učí se žáci sebehodnocení, jsou rodiče dobře informováni o způsobech hodnocení.

Nástroje: sebehodnocení žáků, dotazník pro žáky, klasifikační řád, portfolio, práce žáků, konzultace s žáky a rodiči, schránka důvěry, konzultace mezi učiteli, jiné motivující způsoby hodnocení, žákovské knížky.

e) Školní klima

Celkové klima školy, chování učitelů vůči žákům (je respektující, vstřícné, nezesměšňující).

Chování žáků vůči učitelům (je slušné, mají žáci k učitelům důvěru, respekt).

Chování učitelů navzájem. Chování žáků navzájem (je mezi žáky ponižování, zesměšňování, agrese, šikana, umí si žáci pomáhat, spolupracovat).

Nástroje: sledování reakcí návštěvníků školy, veřejnosti, rodičů, dotazník pro rodiče a pro žáky, schránka důvěry, vyzdobenost tříd a chodeb, čistota a upravenost prostředí (vztah žáků k zařízení školy), okolí školy, diskuze se žáky, konzultační hodiny

f) Práce učitelů

Přípravenost učitelů na vyučování, mají učitelé promyšlené cíle, metody, nástroje a kritéria hodnocení, vzdělávají se, spolupracují mezi sebou, spolupracují s rodiči, pomáhají žákům,

komunikují se žáky, spolupracují s vedením školy, zúčastňují se na mimoškolních akcích školy.

Nástroje: školní dokumentace, další vzdělávání, péče o žáky mimo vyučování, samostudium, další vzdělávání, vzájemné konzultace, náslechy, hospitační činnost, práce žáků, výzdoba a atmosféra ve třídě, dotazník pro žáky, schránka důvěry.

g) Spolupráce s rodiči žáků

Daří se dobře prezentovat školu na veřejnosti, zapojovat veřejnost do života školy, daří se komunikovat s rodiči, mají rodiče možnost vyjádřit se k práci školy, pořádá škola mimoškolní akce, daří se škole spolupracovat s ostatními složkami veřejného života, zapojovat se do života obce.

Nástroje: dotazník pro rodiče, konzultační hodiny, akce pro rodiče a veřejnost, rada školy, možnost diskuze na stránkách školy.

h) Materiální, technické a hygienické podmínky školy

Zhodnocení stávajících podmínek, vytyčení potřeb a cílů na období následující.

Nástroje: sledování stavu všech prostor školy, uč. pomůcek, průběžné vyhodnocování, konzultace s rodiči, pedagogické rady, konzultace s dětmi, rada školy.

6.2.2 Časové rozvržení evaluačních činností – plán autoevaluace

1. období - 1. čtvrtletí (září – listopad)

- a) materiální, technické, ekonomické a hygienické podmínky školy
 - pedagogická rada, provozní porady
 - rozhovor s rodiči
 - rada školy
- b) individuální vzdělávací potřeby žáků
 - pedagogická rada, provozní porady
 - třídní schůzky, individuální pohovory s rodiči a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- c) školní klima
 - dotazník pro žáky
 - provozní porady
 - schránka důvěry
 - třídní hodiny dle potřeby jednotlivých tříd
 - rozbor hodin OSV
 - rozbor řešených výchovných problémů
- d) výuka
 - konzultace a rozbor vypracovaných tematických plánů

2. období - 2. čtvrtletí (listopad – leden)

- a) výuka a výsledky vzdělávání
 - pedagogická rada, písemné práce, pololetní hodnocení
 - dotazník pro žáky
 - konzultační hodiny pro žáky a rodiče
- b) klima ve třídě a ve škole
 - dotazník pro žáky
 - konzultační hodiny
 - pedagogická rada
- c) hodnocení ŠVP a jeho plnění
 - pedagogická rada
 - konzultace učitelů
 - studium žákovských prací, dokumentace
- e) hodnocení práce učitelů
 - hospitační činnost
 - rozbor dalšího vzdělávání
 - pedagogická rada

3. období - 3. čtvrtletí (leden - březen)

- a) hodnocení žáků
 - rozbor klasifikačního řádu
 - výsledky žáků u přijímacího řízení
 - sebehodnocení

- konzultace pedagogických pracovníků
- b) spolupráce s rodiči a veřejností
 - rada školy
 - rozbor mimoškolních akcí a reakce veřejnosti
 - třídní schůzky
 - sledování místního tisku
 - pedagogická rada, diskuze učitelů

4. období - 4. čtvrtletí (duben - červen)

- a) materiálně technické a hygienické podmínky školy
 - pedagogická rada
 - třídní schůzka
 - schránka důvěry
 - provozní porady
- b) hodnocení ŠVP
 - jeho realizace v praxi z hlediska všech kritérií
 - provedení potřebných úprav v ŠVP
 - výuka a výsledky vzdělávání
 - rozvíjení kompetencí
 - hodnocení a individuální péče o žáky
 - testy SCIO, Kalibro apod. pro 5. r.

7 Příloha

7.1 Školní preventivní strategie

7.2 Školní vzdělávací program pro školní družinu